

Қайролла МҰҚАНОВ

САМАЙ КЕРЕЙ
ШЕЖІРЕСІ

Қайролла
МҰҚАНОВ

САМАЙ КЕРЕЙ ШЕЖІРЕСІ

Областтық Сәбит Мұқанов атындағы
Зыялы әмбебап кітапханасы
сыйлап алды. Автор. 28.10.2014ж.
Келуші

Петропавл
2014

УДК 825 (574)-1
ББК 83 (5Каз-Рус)-5
М 53

Мұқанов Қ.
М 53 Самай Керей шежіресі. Қ. Мұқанов / г. Петропавловск: Изда-
тельство «Северный Казахстан», 2014 -- 92 б.

ISBN 978-601-7247-56-4

**Солтүстік Қазақстан облыстық өлкетану мұражайы
жанындағы «Асыл мұра» орталығы**

Редакция алқасы:
Қайролла Мұқанов
Социал Жұмабаев
Танат Сүгірбаев

50437

Бұл кітапта қазақтың Керей тайпасының Самай (Бәйтеке) атасынан тараған ұрпақтардың шежіресі берілген. Кітап қалың оқырманға, әсіресе Самайдан тараған ұрпақтарға арналған.

УДК 825 (574)-1
ББК 83 (5Каз-Рус)-5

ISBN 978-601-7247-56-4

© Издательство «Северный Казахстан», 2014

**Северо-Казахстанская
областная библиотека
им. С. МУКАНОВА
г. Петропавловск**

*Жет атасын білген ұл
Жеті жұрттың қамын жер.
Өзін ғана білген ұл
Құлағы мен жағын жер.*

Халық мәтелі

*Өзіңнің шыққан тегіңді біл,
Бұл туыстарды жақындыра түседі.*

Мұхаммед (с.ғ.с.) найғамбар

*Шын кіріссек, үздіксіз ізденсек көмескіні ашуға,
барды табуға болатыны анық*

Міржақып Дулатов

*Қанша жүрдік артын күтіп әліптің,
Сырын неге жасырамыз алыптың?!
Жаман болса жаман болсын, қиналмай
Өз тарихын өзіне бер халықтың!*

Қадыр Мырзалиев

КІРІСПЕ

Соңғы жылдары, әсіресе еліміз тәуелсіздік алғаннан бері бірсыпыра зиялы азаматтар өз руларының, ата-бабаларының шежіресін іздеп, зерттеп кітап қып шығаруда. Бұл өте дұрыс, құптарлық іс, өйткені өз ұрпағына жеті атасын үйрету атадан балаға жалғасып келе жатқан қазақтың тәрбиелік дәстүрі екені аян. Мұның қандастық жағынан алғанда үлгі боларлық зор қызметі мен маңызын халқымыз ерте түсінген және осы ғұрыптан ауытқымай оны берік ұстанып келген. Біздің ата-бабаларымыз өз ұрпақтарына жеті атасының аты-жөнін, атамекенін өз руынан шыққан белгілі батыр, би, ақын, басқа да жақсылардың есімдерін айтып үйретіп отырған. Сонымен бірге тек жеті атаның атын атаумен шектелмей, әр ата неше ағайынды, олардың әр қайсысынан кімдер тарайтынын айтып отырған. Мұның өзі туыстық белгінің ұмытылмауына, аталастар арасындағы сыйластық қатынастың берік қалыптасуына ықпал етіп отырған.

Менің 4-5 жасар кезімде әкем өзінің алдындағы жеті атасын Жанбурадан бастап үйретті және жиі-жиі сұрап ұмытпауымды тексеріп отырды. Оның үстіне үйге келген кісілер де: «Кәне, бала, жеті атаңды айтып берші» – деп сұрайтын. Мен мақтанып айтып беретінмін. Кейін мектепке барған кезден бастап ешкім сұрамайтын болды. бара-бара тіпті жеті атаны сұрау, айту қажет болмай қалды ғой. Тек соңғы кезде халықтың санасы оянып, әркім ата тегін іздей бастады ғой. Басқалар сияқты мен де баяғы жаттағанымды еске түсіріп, олардың арғы аталарын, яғни бүкіл ру шежіресін іздей бастадым.

Бірте-бірте жалғыз өз ата-бабаларымды ғана емес, бүкіл Самай Керейдің шежіресін іздестіруге айналдым. Соңғы 15 жыл бойы іздестірудің нәтижесінде біраз аталардың шежіресі жиналды. Бұған көп адамдардың көмегі тиді. Самайдың Жанбурасы мен Толыбайынан тарағандардың шежіресін көрші Жалтыр ауылының тұрғындары Оспанов Есен, Алдабергенов Қажығали, Байғұтдинов Жапабай ақсақалдардың жазбаларынан алдым. Өзіміздің

Ынтымақ ауылының тұрғыны 100 жастан асып қайтқан Егізбаев Жарылғап молла Толыбайдың Ақжігіт бөлігінің өкілі Салмырза атасының ұрпақтарын айтып берді. Ал Құдайқұлдың Анай, Қанайдан тараған ұрпақтарының біразын, (әсіресе Анайдан тарағандарды). Анайдың бір ұрпағы Сыралы қызы Бикен жазып берді. Қалғанын өзім әркімнен сұрастырып, салыстырып құрастырдым. Сол сияқты өзіміздің ауылда қоныстанған Төлеке, Жапа ұрпақтарын да өзім құрастырдым. Толыбайдың көрші Жарқын ауылында тұратын ұрпақтарын сол ауылдың тұрғындары Құсайынов Мінәйдардан, Байқожин Мұқанайдан, Жапылайұлы Тасбайдан жазып алдым. Бәйтекенің (Самайдың) Шуай атты баласынан тараған ұрпақтардың шежіресін құрастыруға көп адамның көмегі тиді. Олар: Бостандық ауылының тұрғыны Құрманғалиұлы Серікбай ақсақал, сол Шуай әулетінің өкілдері Жақин Шәкен, Әбілғазин Баймолда, Тауағаш ауылында тұратын Самайлар туралы жазушы Жақсыбай Самрат, ұстаз Түменбай Сәрсенбаев. Бәйтекенің Жанкісі атты баласынан тарағандарды Батырбек Байболов, Құрман Таугелов жазып берді.

Мамлют ауданындағы Октябрь (Көксау) ауылындағы Самай ұрпақтары жөнінде сол ауылдың тумалары Қайролла Мұқанов, Еркебұлан Мәмбетовтың жазғандарынан және академиктер Еренғайып Шайхутдинов пен Зейнолла Молдахметовтың шежірелерін зейнеткер Аманжол Нұртаев жазып берді. Бұлардан басқа Ақбалық ауылының тұрғындары Салмырза Төлешұлының, Аманжол Жетпісбаевтың, Үшкөл ауылының тумалары Жолдасбай Құрманғалиұлының, Елубай Жуасбаевтың, т.б. жазбаларын пайдаландым.

Бұларға қоса Қазақстан Мемлекеттік Орталық архивінің, Омбы облыстық архивінің материалдарын және жазушы Тортай Садуақасовтың «Ел мен жер» атты кітабынан біраз деректерді пайдаландым... Әрине, осылардың барлығын қайта-қайта қарап салыстырып, сұрыптап жаздым. Соның өзінде кейбір жерде бірін-бірі қайталау кетіп қалуы мүмкін. Екіншіден қаншама толықтырамын десемде әлі жетіспеген жерлері көп. Мысалы, Жанбураның Қожамқұл, Қожамберді, Сары деген балаларының ұрпақтары жөнінде мате-

риал өте аз. Оның басты себебі қазақтың бұрынғы кезде шежірелерді ауызша таратуы, ал сол шежірелерді білетін қариялардың дүниеден өтіп кетуі. Ал архивтерде толық жазылмаған ғой. Сонда да ештен кеш жақсы жегендей, осы жиналған деректердің өзіне тәубә деп осы кітапты жазып отырмын. Сондықтан кемшілігі болса сөге көрмеңіздер, құрметті оқырмандар.

Кітап мынадай тақырыптардан құралды:

Кіріспе. Қазақ шежіресі, Керей тайпасы. Керей шежіресі. Тарышыдан тарағандар. Ынтымақ ауылы. Жанбура. Құдайқұл әулеті. Кенжетайдан тарағандар. Құттымбеттен тарағандар. Төлекеге жататындар. Жапаға жататындар. Толыбайдан тарағандар. Ынтымақ ауылындағылар. Жалтыр ауылындағылар. Жарқын ауылындағылар. Бәйтеке баласы Шуайдан тарағандар. Үшкөл, Бостандық ауылдарындағылар. Тауағаш ауылындағылар. Бәйтеке баласы Жанкісіден тарағандар. Жанбура баласы Сарыдан тарағандар (Октябрь-Көксау ауылы). Осы кітапқа кірген Самайлардың ішінен шыққан белгілі адамдар. Тарихи құжаттарда есімдері аталған Самай Керей азаматтары.

Осы шежіре кітапты жазуға отырғанда мен Самай Керейдің бай тарихын жаңғыртып, қолымдағы азды-көпті деректерді қағазға түсіріп халыққа ұсынуды мақсат еткен едім. Бұл міндетті біршама орындаған сияқтымын. Қаншалықты дәрежеде және қанша дәл шыққанын енді оқырман қауым айтар деймін.

Сонымен бұл істің негізі қаланды. Оны толықтыру, жаңарту, ұмыт қалған аталарды тауып, аруақты бабаларымызды, игі жақсыларымызды шежіреде жаңғырту, сөйтіп келешек ұрпаққа толық мәнді ата тарихымызды жасап қалдыру ісіне қатысқыңыз келсе, қадірменді оқырман, бұл кітапты оқып шығып шкафқа қоя салмаңыз, көршіңізге, естияр ағайынға, дос-жолдастарыңызға көрсетіңіз. Үйіңізде сақтап жүрген ата-бабаңыз туралы деректерді қайта қарап салыстырыңыз, бізге хабарлаңыз. Өйткені, бүкіл бір рудың шежіресін толық жазу бір кісінің қолынан келмейді. Сондықтан кейінгі жастар бұл кітапта жазылған ата-баба шежіресін жалғастырар, толықтырар деген үміттемін.

Сөзімді ғұлама ғалым, ақын, шежіреші Шәкәрім Құдайбердиевтің өлеңімен аяқтауды жөн көрдім:

Бір алла бергеніңе сансыз шүкір,
Қалған жоқ зая болып қылған пікір.
Бітірдім түрік-қазақ шежіресін
Болса да кемшілігі қисық, бүкір.
Атаны атағаннан білім артпас,
Сүйтсе де білген адам құры жатпас.
«Қыбырлаған қиыннан шығар» деген
Қозғалмасаң қолыңнан кісі тартпас.

Автор

ҚАЗАҚ ШЕЖІРЕСІ

Қазақ арасында «шежіре» сөзінің көп тараған мағынасы адамның арғы ата-бабаларынан бері қарай тарау жөніндегі мәлімет. Бұл ерте кезде көбіне жазу арқылы емес, еске сақтаумен жүзеге асып келген. Атақты жерлесіміз жазушы Сәбит Мұқанов өзінің «Қазақ қауымы» атты соңғы кітабында «Шежіре деп кімдерден кімдер туып, қалай өрбігенін баяндайтын ерте заманнан атадан балаға мирас болып келе жатқан ауызша деректерді айтады», – дейді.

Әр халықтың өз тегін, қайдан шыққанын білуге деген құштарлығы, өзінің түп-тамырын тереңнен таратқысы келетіні тым әріден келе жатқан құбылыс.

Ру, тайпалардың өрбуін ұрпақтан-ұрпаққа ұластырып, жеткізіп тұратын шежіре тарқату салты мәдениетті елдердің бәрінде бар. Шежіренің көп томдық жинақтары Ресей, Германия, Англия, Франция және Шығыс елдерінде арнайы жарияланып келеді. Шежіреге ерекше көңіл бөлетіндердің бірі біздің қазақ халқы. Бірақ, өкінішке орай жазусыздымыздың көп уақыт бойы кенже қалып келуі салдарынан Қазақ руларының шежіресі ұрпақтан ұрпаққа негізінен ауызша алмасып жетіп отырған.

Қазақ ойшылдары М.Дулатидың, Қ.Жалаиридың шежірелері, Мәшһүр Жұсыптың «Қазақ шежіресі» қымбат қазыналар болып табылады. Сондай-ақ, шежірені топтау ісінде 1911 жылы Орынборда басылып шыққан Шәкәрім Құдайбердіұлының «Түрік-қырғыз, қазақ һәм хандар шежіресі», 1903 жылы Қазанда басылған Нұржан Наушабайұлының «Манзұмат Қазақия», Құрбанғали Халидидің 1910 жылы жарық көрген «Тауарих хамса» сияқты кітаптарының да орны бөлек.

Советтік дәуірде шыққан В.Востров пен М.Мұқановтың «Родоплеменной состав и расселение казахов (1968), «Этнический состав и расселение казахов Среднего жуза» (1974), Марат Мұқановтың «Из исторического прошлого («Родословная племен Керей и Уак»)» (1998) атты еңбектерінде бірталай мәліметтер бар.

Ғұлама ғалым Шоқан Уәлиханов «Қазақ шежіресі» деген еңбегінде: «Қазақтардың әрбір ру басылары өз ру – тайпасының шежіресін, шыққан тегін, елдің әдет-ғұрып заңдарын, ескі жарлықтарын, халықтың басында өткен жағдайларды көп жасаған ақсақалдардан ықыласпен үйреніп, өзінің шешендік өнерін шындауда көптеген аңыз-әңгімелерді, мақал-мәтелдерді, маңызды оқиғаларға қатысты ұлағатты асыл сөздерді ұзақ уақыт жаттайды. Сондай дайындығы бар билердің аузынан шыққан сөздерді халық ұйып тыңдайды. Ол нақыл сөздердің мәні өмірдің бар саласын қамтитындай өсиет-өнеге, тәлім-тәрбиелік, патриоттық мазмұнда болып келеді», – деп көрсетті.

«Қазақтардың адам шыққан тегін, жеті атасын білу қажет деп санайтын талабы да ғажап. Бұл талапта терең тарих, толғамды тұжырым, тәжірибе тағылым жатыр. Дәл осы тегін білуі қажеттігінің бір ғана сыры – қасиетті қара шаңырақты, ата-бабаны, әке-шешені, ұрпақ, ұшқан ұяны, отбасы берекесі дәстүрлерін қадірлеу, құрметтей білу» – деп жазды филология ғылымдарының докторы, профессор Ш.Қ.Сәтпаева. «Уақыт шуағы», «Влияние времени» (таңдамалы мақалалар мен зерттеулер. 2 томдық. – А., «Ғылым» – 2005. 565 бет) деген кітабында.

«Әрине, шежіре қазақтың тарихи кеңістігін қамтитын бірден-бір ұлттық ғылым ретінде сақталып келді. Өйткені шежіре аталардың аттарын тізіп қана қоймайды, олардың өз кезінде атқарған тарихи іс-әрекеттерін де әңгіме етеді», – дейді белгілі жазушы Нұрғожа Оразов.

Соңғы кездерге дейін кеңестік идеологияда шежіреде аталатын жүз, тайпа, ру, аталар дегендер надандықтың белгісіндей көрсетіліп, жұртты рушылдыққа бөліп, кертартпалы жолға түсіретін пәле деп саналды.

Қазақстанның белгілі демограф ғалымы Мақаш Тәтімов рулық туралы былай дейді: «Руыңды білу руға бөліну емес, шыққан тегінді, өз тарихыңды, ата шежіренді білу ғой, жазу-сызу сақталмаған заманда қазақ өз тарихын көкірегінде ұстады, баладан балаға жеткізді. Шыққан тегін, руын айтса, батысы Қырымдағы мен шығысы Қытайдағы қазақ та бірін-бірі тез ұғысып, білісіп жатты. Руды білудің қазір де

эбестігі жоқ. Руынды айтсаң, сенің географияң, кім екенің, маңдайыңда жазылып тұрғандай. Өйткені қазақтың әрбір руының ата қонысы белгілі, ол сол маңайда өсіп өрбиді. Мәселен, Арғын, оның ішінде Атығай. Қарауыл десең оларды Көкшеден табасың, Қарабалық-Қыпшақты Қостанай табанынан кездестіресің».

Енді біз шежіренің, ру дәстүрінің өткен кезеңде орын алғанын байқап көрейік. Сонда біз аталарымыздың көрегендігін, даналығын тереңірек сезінеміз.

Орыс халқында белгілі бір адамды тауып алу үшін оның адресін, яғни губерниясын, уезін, қаласын, көшесін, үйін анық білу керек. Ал сондай бір адамды біздің көшпелі қазақтар жайлаған ұлан-байтақ даладан қалай тапқан? Аталарымыз ол үшін ол адамнан қай жүзге жататынын, оның ішінде қай тайпаға, қай руға жатып, қай атаға бөлінетінін, қай ауылдан екенін біліп отырған. Сондықтан іздеуші адам өзіне керек кісіні оп-оңай тауып алатын болған. Міне, руды білудің бір пайдасы!

Екінші жағынан, халқымыз жеті атасына дейін қыз алыспаған, қан араластырмаған. Бұл басқа халықтарда жоқ дәстүр. Қазақ халқы некеге тұруды жеті атадан әр асқаннан кейін ғана дұрыс деп санаған. Мұның өзі бір жағынан тұқым асылдандыру сияқты. Аталарымыз осыны баяғыда-ақ білгенге ұқсайды. Және олар осы заңды қатал ұстаған, жеті атадан бері де жастарға қосылуға араластырмау, руды анық білу арқылы жүргізілген.

Сондықтан да қазақ балаға жеті атасын жаттатып отырған және сол аталардың әрқайсысының қабілет-қасиеттерін, қоғамда алған орынын саралап білдіріп отырған. Жас бала өскен сайын жатталған, білген аталар қатары көбейе береді. Ол енді өзге руларды да ажырата бастайды. Ақырында түгел үш жүзді ажыратып, олардың атақты адамдарын да танытын болады.

Шежіренің қазіргі және келешек ұрпағымызға да қажеттілігі мол. Қазақ халқындағы туыстық, жұрағаттық құдандалықтың атаулары өзге халықтардың бірінде де кездеспейді. Мысалы, біздегі бірге туғандарды көрсететін аға, іні, апа, сіңлі, қарындас деген сөздерді орыс ағайын-

дар екі-ақ сөзбен «брат, сестра» дей салады да соған үлкен, кіші сөздерін тіркейді. Бізде әке, ата, ұлы ата, баба болып жоғарылап, төменге қарай бала, немере, шөбере, немене, шөпшек, әлдене болып ұзарса, орыста бұлай ерекшеленбей «пра» қосымшасы арқылы бір сөзбен қайталана береді. Бұған қоса бізде бөле, жиен, жиеншар, нағашы, балдыз, қайынбеке, қайнаға, қайын іні, қайын ене, қайын әже, қайын ата, бажа, құда, құдағи, құдаша, кіндік шеше сияқты жекжат, құдандалы болып кете береді.

Сөйтіп, адамдар арасындағы туыстық қарым-қатынасты байқататын сөздердің көптігі қазақ халқының ілік-жұрағат байланыстарын берік сақтайтын белгісін танытады. «Қарға тамырлы қазақ», «Қазақ сұрай-сұрай қарын бөле болып шығады» дейтін сөз тіркестері содан шыққан. Аталарды анық білу және жеткіншекті бауырмалдыққа, туыстыққа баулитын тәрбиенің бір түрі. Жас ұрпақ сол аталарды анық біліп, оған енетін ағайындарын жақын тарту арқылы әрі қарай ұлғая барып, рулық, халықтық біртұтастықты қалыптастырады да бір ел, бір жердің адамы болып, соны қорғауға, соны қайткенде де бір қажеттілігімен перзенттік парызын өтеуге бой ұрады. Бұл, әрине, аса қажетті адамдық қасиет.

Қазір бұрынғыдай тек коммунистік идеологияның үстемдігі жоқ. Өмірге келген еркіндік, әсіресе еліміз тәуелсіздік алғаннан кейін халқымыздың ұлттық сана-сезімін оятты. Ғасырлар бойы жиналып, бірақ жарық дүниеге шыға алмай құлыптаулы жатқан асыл дүниелерімізді қайта қарап, халқымызға таныстыруға мүмкіндік туды. Сол асылдарымыздың бірі ата-бабаларымыздан келе жатқан шежіре. Енді тәуелсіз еліміздің беріп отырған еркіндігін пайдаланып, әркім өз жанұясының түпкі тегін, қайдан шыққанын, ата-бабасының кімдер болғанын тарих етіп жеткізсе әбестігі жоқ. Түбінде ұрпағың бүгінгі өзіңнің кім болғаныңды білгісі келер. Әйтеуір білгенге маржан, білмегенге арман ата-баба шежіресін және олардың осы кездегі жалғасын ұрпақтар білгенге не жетсін.

Осы күнгі жұрт қолына түскен шежірені қарап, өзінің тұқымын, өзі білетін бес-алты бабаларын іздейді, өйткені

әркім өзі өз аталарын білгісі келеді. Оның ішінде атақты ба-
тыр болса, білікті би, айтыскер шешен, төкпе ақын, немесе
шиппагер емші, бақсы-балгер, әнші, күйші, палуан, саяткер,
зергер, тағы басқа ерекше көзге түсер адам болса, соларды
мақтан тұтып жастар оларға еліктеп өседі. Дәл сондай бол-
маса да соларға сай болуға тырысады. Жоғарыда аталған
өнерлерді құрмет тұтып, өз халқының өркениетін асқақта-
ту, соны ілгері дамытар білікті жан болуға бастау болып
табылады.

«Адам баласы өлшеулі өмір сүреді, кетеді, орнын кейін-
гілер басады. Ғұмырымыз бітісімен атымыз өшіп жатса, ең
болмағанда жетінші атамыз пәленше екен деп бір ұрпағың
есімді айта алмаса, кім үшін өмір сүресің. Бұрынғылар
зердесіне сақтап келген екен, жазу-сызуы болмады, ал біз-
де қағаз да, қалам да, құжат та бар ғой. Мен әрбір қазақ
үйелменінің жазылған өз шежіресі өз үйінің қабырғасын-
да ілулі тұрса артық демес едім», – дейді Мақаш Тәтімов
аталған кітабында. Өте дұрыс айтылған!

Жоғарыда айтылғандардың бәріне сүйене отырып, біз
де ата-бабаларымыздан бастап қазіргі ұрпаққа дейінгі
шежірені қағазға түсіруді алдымызға мақсат етіп қойдық.
Бүкіл қазақтың шежіресін емес (ол қолымыздан келмес те
еді), тек қана Керей тайпасын алуды жөн көрдік. Оны да тү-
гел қамти алмаймыз, өзіміздің қолымызға түскен бұрынғы
шежірелерден, газет, журналдардан, жекелеген шежіреге
арналған кітаптардан, архивтерден алған деректерді пай-
даланып, осы шежірені құрастырып жазып отырмыз. Жет-
пеген жерлерін облысымыздағы білікті қарттар мен зиялы
азаматтардан сұрап жазып алдық. Соның өзінде де барлық
әулеттер мен аталар түгел қамтылмай қалуы мүмкін.

Жалпы қазақтар үш жүзден: Ұлы, Орта, Кіші жүзден
тұрады.

Ұлы жүзге – Үйсін, Дулат, Албан, Суан, Сары Үйсін,
Шапырашты, Ошақты, Ысты, Сіргелі, Жалайыр, Қаңлы,
Шаньшқылы жатады.

Орта жүзге – Арғын, Найман, Қыпшақ, Қоңырат, Керей,
Уақ қарайды.

Кіші жүзге – үш топтан тұратын Алшындар қарайды:

1. Байұлы (Адай, Беріш, Алшын, Жаппас, Есенгемір, Таз, Тама, Байбақты, Масқар, Алаша, Қызылқұрт, Шеркеш, Ысық).

2. Әлімұлы (Әлім, Шөмекей, Кете).

3. Жетіру (Табын, Тама, Жағалбайлы, Тілеу, Кердері, Керейіт, Рамадан).

Ұлы жүздің ұраны: «Қауға беріп малға қой».

Орта жүздің ұраны: «Қалам беріп дауға қой».

Кіші жүздің ұраны: «Найза беріп жауға қой».

«Ел ырысы малды Ұлы жүзге тапсырса, пейіліне сенгені, ел жыртысы дауды Орта жүзге тапсырса, біліктілігіне сенгені, ел шырқын бұзар жауды Кіші жүзге тапсырса, ерлігіне сенгені», – дейді жазушы Әбіш Кекілбаев «Үркер» романында.

Біздер Орта жүз ішінде Керей тайпасына жатамыз. Керей тайпасының ұраны Ошыбай, таңбасы ашамай. Енді Керей тайпасына көңіл аударайық.

КЕРЕЙ ТАЙПАСЫ

Керей Орта жүз құрамындағы көне тайпалардың бірі. Көне тарихты зерттеушілер Керейлерді ертедегі керейіттердің ұрпағы деп санайды. В.В.Бартольд, Б.Я.Владимирцев, т.б. ғалымдар Керейді Монғол тайпасына жатқызса, Рашид-ад-Дин, Әбілғазы Баһадыр Хан, С.Аманжолов, т.б. оны ежелгі түрік тайпаларынан тарағандығын айтады.

Тарихи жазба деректемелерде Керейлер біздің заманымыздың IX ғасырынан белгілі. Рашид-ад-Дин Керейлерді Оғыз тайпасының бір бөлігі деп жазған. Аристов Керейлер Қытай тарихында IX ғасырда ұшырасатынын айтады. Керейлер ол кезде өздерінің ата жұрты сонау ерте замандарда бірсыпыра түрік халықтарының қасиетті қонысы деп атанып, ғажайып ата жазу мұрағаттарымыз мәңгілікке қашалып жазылып қалған, қазіргі Монғол даласы және оған іргелес жатқан байтақ аймақты қамтитын құтты мекеннің бір тұсы Орхон, Онғын, Керулен, Селенге, Арғұн өзендерінің бойын мекендеп, жеке мемлекет құрған. Мәдениеті жоғары болып, көне түркі жазбаларын пайдаланған. Белгілі ғалым шежіреші Ислам Қабышұлы өзінің «Керейлер керуені (тарихи монографиялық қысқаша шолу) Өлгий» – 1978 ж. атты кітабында «Керей» атауы туралы былай дейді: «Керейдің «Керей» деп аталуы жер-суға байланысты айтылғанға ұқсайды. Керейлер ерте кезден бастап «Керлин» өзенінің маңын мекендеген. Содан Керейлер (Керлиндіктер) деп аталып кеткен. Ол кейін қысқарып «Керей» болып кетті дейді Керейлер тайпасының шежіресі. (Автордың жинаған Керейлер шежіресінен). (Аталған кітап, 8 бет).

«Керей деген кері өзен деген сөзден шыққан екен» – деп жазады атақты шежіреші Сегіз сері Шақшақов.

Академик Әлкей Марғұлан Керейлер мен үнгіттердің (Уақтардың) Монғол дәуіріне дейін мәдениеті жоғары болғаны, көне түрік жазуларын пайдаланғандығы жөнінде өзінің «Таңбалы тас жазуы» атты еңбегінде былай дейді: «Алтай, Жонғар даласында, Енесейде Орхон жазуы бар құлпытастар жиі кездеседі. Олардың көбін жазған керей

мен үңгіттер». Шыңғыс хан заманы туралы теңдесі жок жылынама түзіп кеткен Рашид-адДин Керейлер құрамында Харқын, Сақант, Тонгаит, Керейт, Добаут, Албат секілді рулар болғанын жазған.

Керей мемлекетінің кезінде ірі де айбынды ел болғанына дәлел жеткілікті. Кей мәліметтер бойынша X ғасырда Керейлер 900 мыңға жуық болған. Монғол билігіне дейін Керей елін Марғузхан, Құршақыз, Бұйрық, Торхан, Уанхан сияқты хандар билеген Уанның өз аты Тұғырыл ол өз кезінде Қытайдың Алтан ұлысына татар тайпаларын жеңуге көмектескені үшін Қытай әміршісінен Уан хан (бір елдің ханы) лауазымын алған.

Тұғырыл мен Шыңғыстың әкесі Есугей батырдың бір-бірімен «анда» дос болғаны белгілі. Шыңғыс хан Монғол жұрттарының басын құрап, жас мемлекетінің шаңырағын алғаш көтерген кезде ол өз әкесінің анда-досы Уан (Тұғырыл) ханның көмегіне арқа сүйеді. Онымен бірге Наймандарға қарсы соғысқа қатысты. Алайда кейін екеуінің арасында алауыздық туып, оның ақыры Шыңғыс ханның Керей мемлекетін жойып жіберуіне әкеліп соқты. Бұл 1202 жыл еді.

Бұдан кейін керейлердің бір бөлігі көршілес Найман тайпасына ауып барып, Батыс Алтай беткейі мен Зайсан көлінен бастап Омбы өзеніне дейінгі аралықты, Ертістің оң жағалауын мекендеді. Енді бір бөлігі 1218 жылы Шыңғыс ханнан жеңілген Найман, Меркіт, тағы басқа ру-тайпалармен бірге. Шыңғыс хан әскерінің құрамына қосылып, Дешті Қыпшақ пен Орта Азияны жаулап алуға қатысты. Керейлер Шыңғыс ханның үлкен ұлы Жошы ұлысына кірді. Кейінірек Батый хан әскерінің құрамында орыс кінәздіктерін жаулап алуға қатысты.

Тарихшылар бүгінде Қазақстанның теріскейін жайлаған керейлер сол Керей мемлекеті күйрегеннен кейін Ертісті бойлап Солтүстікке қарай ығысқан бөліктен тараған ұрпақтар екенін айтады. Олар туралы «Сібір жылынамаларында» біраз деректер бар. Ол бойынша, Тұғырыл ханның Тайбұға» деген тұқымы Шыңғыстың әмірімен Ертіс, Обь өзендері бойындағы жұрттарды бағындырған әскерге бас-

Северо-Кавказская
областная библиотека
им. С. МУКАНОВА
г. Петропавловск

130437

шы болып, кейін сол жерлерді Монғол империясы ханның рұқсатымен өз иелігіне алған.

XVII ғасырда Ресей отаршылдығының күшейе түсуі Тобыл, Тура, Обь бойын жайлаған Керейлердің Солтүстік Қазақстан өңіріне қарай қоныс аударуына мәжбүр етті.

М.Тынышбаев Керейлердің Шыңғыс ханға мойынсұнбаған бір бөлігі меркіттермен бірге Торғай даласына дейін ығысқан еді, бүгіндері Кіші жүздің Жеті руы құрамындағы Керейт тайпасы сол босқындардың ұрпағы болуы ықтимал дейді.

Ақсақ Темір жорықтары туралы жазбалардан сол кезде Керейлердің Қара Ертістен Алакөлге дейінгі аймақты мекендегендігін де көреміз. ХУ ғасырдың басынан қуатты күшке айнала бастаған жоңғарлар Балқаш, Алакөл аймағындағы Керейлерді қатты бір соққыға душар етіп, жан-жаққа тағы ыдыратып жібереді. Керейлердің бір тобы ХУ ғасырдың аяғы мен ХУІ ғасырдың басында Жошы тұқымы Мауараннахр мен Хорасанда билік жүргізген Мұхаммед Шайбани ханның жорықтарына да қатысқан.

Өз тарихында қилы-қилы дәуірлер мен аласапыран замандарды бастан өткірген көне Керей елі кейіннен қазақ халқын құруға ат салысқан белді тайпалардың біріне айналды.

Дені қазақ ішінде қалған Керейлер Ашамайлы және Абақ болып екіге бөлінеді. Қазақ шежіресінде Абақты Керейлердің Ақылбай атты ұрпағының бәйбішесінің аты деп айтады. Ол әйелдің аты әуелі Аппақ екен, келе-келе Абаққа айналған. Қазір 12 ата Абақ деп жүрген бірлестік бұрын сол Абақ бәйбішенің өзі тәрбиелеген 12 немересінен өрбіген делінеді. Ал Ашамайлының әуелгі аты Ғали екен. Әкесі ашамайға мінгізіп барып келіншек алып бергендіктен Ашамайлы атаныпты делінеді.

Зерттеушілер бұл ру аттарын олардың таңбаларына қатысты өрбіген атау болуы керек деген пікірге ден қояды. Ашамай қазақ тілінің түсіндірме сөздігі бойынша, «балаға арналып екі қасының жоғарғы ұшы айқастырылып жасалған ер». Ру таңбасындағы «Х» әрпіне ұқсас белгі соны көрсетеді. Ал «абақ» қасқыр, түлкі секілді аңдарды ұстауға

арналған көне құралдың аты. Ол аң сиятындай екі бөліктен тұрады. Ал ішкі бөлікте жатқан етке ұмтылып кірген кезде жоғары қарай көтеріліп тұрған сырғыма есік сарт етіп төмен түсіп жабылып қалады. Осы «абақ» сөзінен түрме мағынасын білдіретін «абақты» сөзі шыққан.

Кезінде шежіренің кейіпкері болған тарихи тұлғаларды тамтұмдап болса да халық жадында берік ұстап қалған. Соның айғағы ретінде заңғар жазушы Ғабит Мүсіреповтың мына бір дерегін келтіре кетейік. Ғабен өзi кезінде баспада былай деп жариялаған: «Теке деген ақ сақалды, қызыл жүзді, зор денелі адам, жүзге таяп барып, біздің он беске жеткен кезімізде өлді».

Сол кісі жылда қасына көп адам ертіп алып біздің ауылдың өлім-жітіміне бата қылып, келін түскен үйлерге қайырлы болсын айтып кететін. Бір жолы Ботбай деген кісі сол Текеден мына өлеңді жазып алыпты:

«Уа, дариға-ай, дариғай-ай,
Байқалға барып құятын.
Селенгені жайлаған,
Керей деген ел едік.
Тұғырыл деген ханы бар
Зарлауының мәні бар.
Қарақорым қаласын
Таргып алып Шыңғыс хан.
Қатындарын ханымның
Бөлісіп алды монғолдар.
Бытырай қашты қайран ел
Адыра қалды туған жер.
Атымыздан айрылып,
Қысық көз монғол атандық,
Уа, дариғай-ай, дариғай-ай!»

Осы өлеңде аталатын Керей ханы Тұғырыл өз кезінде ұлы хан болғаны, Шыңғыс ханға анда болып әкесіндей қамқорлық еткені тарихтан белгілі. Ал батыс өркениетінің өкілдері жасаған біздің жазба тарихымыздан бейхабар өткен ғасырдың өкілі іспетті Теке ақсақал. Тұғырылдай ханы

болғанын, ол кезде Керей іргелі ел болғанын жоқтап жы-
рлап отыр Керейдің әйгілі Уан (Тұғырыл) ханы Шыңғыс
ханмен табан тіресе 10 жыл шайқасқан. Әлемнің көптеген
жерін азғантай ғана мерзімде басып алатын Шыңғыс ханға
осыншама жыл төтеп беруі оның халқының батырлығы
мен батылдығын паш етеді», – дейді жазушы Ислам Қа-
бышұлы өзінің «Керейлер керуені» деген кітабында.

КЕРЕЙ ШЕЖІРЕСІ

Керей шежіресін алғаш ұрпаққа мұра етіп қалдырған Ашамайлы Керейдің Көшебе руынан шыққан атақты Толыбай сыншының әкесі Дәулен Таузарұлы болған. Бұл шежіре содан қолдан-қолға өтіп жүріп ақыры Дәулен батырдың жетінші ұрпағы Сегіз сері Баһрамұлына жеткен. Сегіз сері (1818-1854) оған өз тұсындағыларды қосып дамытқан. Сегізден кейін бұл шежірені жинап жалғастырған Ташмұхаммед (Тәштит) (1833-1903) Тәбейұлы Барлыбаев. 1898 жылы Сегіз серінің немересі Нұрмұхаммед Мұсайынұлы (1874-1961) осы Керей шежіресін Тәштит Тәбейұлынан көшіріп жазып алып, өз кезіндегі ұрпақтарды қосып толықтырыпты. Міне, осы Нұрмұхаммед Мұсайынұлынан бұл шежіре оның ұрпағы, Қаратай Биғожин арқылы бізге жеткен.

Керей руының ата қонысы жайлы Қожаберген жырау Толыбай сыншы ұлы «Ата тек» атты дастанында былай дейді:

Атанған бабам Ғали Ашамайлы
Өсірген мыңдап тайлақ, құлын, тайды.
Сібірге ұрпақтары қоныстанып,
Ел болып ерте кезден қанат жайды.

Шалқар көл, ну орманды Сібір жері
Сібірді мекен еткен Керей елі.
Егін сап, күн көрудің қамын ойлап,
Бас қосып, кеңес құрған би мен бегі.

Ғали (Ашамайлы) шежіре бойынша ІХ ғасырда өмір сүрген адам. Керей руының мекендеген жері жайлы Қожаберген жырау «Елім-ай» атты дастанында:

Мекендеп Тобыл, Ертіс екі арасын
Қазақтың күйге бөлеп ен даласын.
Сауықшыл Орта жүздің Керейі едік
Үш жүздің жат көрмеген еш баласын, – деген.

Керейлердің кеңпейілдігі, жомарттығы туралы Қарауылдың әйгілі ақыны әрі әншісі Үкілі Ыбырай Сандыбаев мынадай өлең шығарған екен:

Талай жыл қызығынды көрген Керей,
Сайрандап ортаңызда жүрген Керей.
Астыма ат, үстіме киім болған
Атыңнан айналайын қайран Керей.

Бір күнде Орта жүзді араладым,
Қармақшыдай дарияны жағаладым.
Атығай, қарауылды көктей өтіп,
Керейдей жомарт елді таба алмадым.

Дәулен батырдан бері келе жатқан осы шежіре бойынша Керей – Орта жүз қазақтарының ірі тайпаларының бірі. Енді осы шежірені тура таратсақ былай келеді:

Қазақ. Қазақтан – Жүзей. Жүзейден – Майқы би, одан – 3 бала: Ақарыс, Жанарыс, Бекарыс. Мұндағы Ақарыс – Ұлы жүз, Жанарыс – Орта жүз, Бекарыс – Кіші жүз. Жанарыстан – Қабжан, одан – Жаншора. Одан – Құндыз би. Құндыз биден – 6 бала: Қара батыр, Ақбалтыр, Ақтан, Дарак, Семіз, Қоңыр. Ақбалтырдан – Ысмағұл, одан 2 бала: Ошыбай, Жаубасар. Ошыбайдан – Керей батыр. Жаубасардан – Уақ. (Осыдан Керейдің ұраны – Ошыбай, Уақтың ұраны – Жаубасар болған). Керей – тайпалық одақтың түпкі атасы болып саналады.

Атығай ішінде Бәйімбет атасынан шыққан ақын Қожамбет Ордабайұлы Керей, Уақ туралы былай деп жазған екен:

Атасы Керей, Уақ – Қасымқожа,
Кереметті жан екен басым қожа.
Ошыбай мен Жаубасар мұнан туды
Қалмақтың сіңірмеді асын қожа.

Керейден бір бала: Меңліқаған. Одан 2 бала: Арыстанбек, Асланбек. Арыстанбектен 1 бала: Наурызхан. Одан 2 бала: Ғали (Ашамайлы), Меркіт. Ашамайлы мен Меркіттің

бірге туғандығын Қожаберген жырау «Ата тек» дастанында былай деп көрсетеді:

Әр ру шежірелерден көрінеді,
Ұрпақтар тізбектеліп беріледі.
Ашамайлы, Меркіт боп түп негізден
Екіге біздің Керей бөлінеді.

Ашамайлы атанған Ғалидан Керей елінің басым көпшілігі тарайды. Ғалидан – Бағдат батыр, одан – Төбей, Көбей туады. Төбей биден екі бала: Бабай, Әзизбек. Әзизбектен – Тұрсынхан сардар. Одан – 3 бала: Жарғақ, Балдақ, Қоянбай. Жарғақтан 2 бала: Қажыхан, Қазихан. Қажыханнан – Әлмұхамед. Одан 3 бала: Уызбек, Уызхан, Уызбай. Уызбектен 2 бала: Қанай, Жанай батырлар. Жанайдан – Бағлан би, осы күнгі Солтүстік өңірдегі Керейлердің түп атасы болып есептеледі. Бағлан бидің бейіті Ресейдің Қорған облысының Половинка (Ақсиыр) ауданына қарасты Звериноголовка (Бағлан) қалашығының түбінде, Тобыл өзенінің жағасындағы Керей тоғайында жатыр. 1928 жылға дейін ол жерде атақты Бағлан жәрменкесі болғаны тарихтан мәлім. Бағлан би өз заманында қазақтың айтулы көсемдерінің бірі болған. Ол әрі батыр, әрі қазы болған кісі екен.

Бағлан бидің Бопай есімді әйелінен Архад, Фархад, Сарымұрат туады. Фархад батырдың Гүлэндәм есімді әйелінен үш бала: Танаш, Аббас, Манас туады.

Танаш би Фархадұлы өзінен жасы кіші Өзбек ханға ақылшы болыпты. Сөйтіп, ол өз заманында Алтын Орда хандығының көрнекті адамы – әділ қазы би атаныпты. Танаш бидің балалары: Балға, Балта, Едіге батырлар әр кезеңде Мамай, Тоқтамыс хандардың әскер басы қолбасшысы болған. Кейін олар Ақсақ Темірдің әскерін басқарыпты. Едіге батыр Әмір-Темір әскерінің тобын бастап жаумен соғысып жүргенде ауыр жараланады. Ол сарбаздарына өзін Ұлытаудың ең биік шыңына жерлендер деп өсиет етеді. Ақыры сонда жерленеді.

Танаш бидің Манас есімді інісі майданда қаза болады да оның келіншегі жесір қалады. Ақылды бәйбіше Айша

ұрпақ көбейту мақсатымен қайнысының жас әйелі Сәлиманды өз ақсақалы Токсан биге қосады.

Танаш бидің бәйбішесі Айшадан 15 бала туады да, Сәлиманнан бір бала – Тарышы туады. Ол ел егін пісіп, тары орып жатқанда туғандықтан атын Тарышы қойыпты. Тағы бір аңыз бойынша, Сәлиман жас босанып ұл бала туғанда Айша Бәйбіше оған Тарышы деп ат қойып, «Бұл баланың ұрпағы тарыдай көп болып, өсіп-өне берсін!» – деп ақ батасын беріпті. Айша бәйбішенің аузы уәлі болып, сол кісінің батасы да, тілегі де қабыл болып, Тарышыдан көп елдер тараған.

Осы жайлар туралы Сегіз сері өзінің өлеңімен жазған шежіресінде былай деп айтқан екен:

Танаш би ел тізгінін қолына алған,
Жұртына қамқор болып олжа салған.
Манас деген інісі майданда өліп,
Зайыбы Сәлимәндай жесір қалған.

Айшадай бәйбішесінің рұқсатымен
Некемен Сәлиманды Танаш алған.
Сәлиманнан туыпты Тарышы ата
Сөзімнің бәрі де рас, емес жалған.

Шежірелерге, тарихи деректерге, Қожаберген жыраудың «Ата тек», «Баба тіл», «Елім-ай» дастандарына сүйенсек қазіргі Солтүстік Қазақстан облысындағы Керейлердің көпшілігі (Самай, Балта, Көшебе керейлерден басқалары) Тарышының Ақсары атасынан тарайды. Күрсарыдан тарайтын ұрпақтар Омбы, Ақмола облыстарында қоныстанған. Матақай, Есенбақты, Нұрымбет, Көшебенің Әлмәмбетінен тараған ұрпақтары негізінен Қостанай облысында тұрады. Тезағайдан тарайтын ұрпақтар: Самай, Қапсыт, Шағалақ, Әлдеберлі, Еменәлі, Керейлер, Сибан, Балта, Көшебелермен бірге Солтүстік Қазақстанда тұрып жатыр.

ТАРЫШЫДАН ТАРАҒАНДАР

Тарышыдан – бір бала: Шимойын, одан – 3 бала: Естияр, Достияр, Есжияр. Достиярдан 3 бала: Смайыл, Смағұл, Ысқақ. Смайылдан – 5 бала: Ақсары, Жансары, Күрсары, Матақай, Тезағай. Тезағайдан – 3 бала: Әйтеке, Тәйтеке, Бәйтеке (Самай). Әйтекеден – бір бала – Қанай, одан – 2 бала: Әлдеберлі, Шағалақ. Тәйтекеден – бір бала – Мамай, одан – бір бала – Қапсыт. Қанай мен Мамай ерте қайтып, олардың жесір қалған әйелдерін әменгерлік жолымен Бәйтеке алады да олардың балалары Әлдеберліні, Шағалақты, Қапсытты өз балаларымен бірге тәрбиелеп өсіреді. Бәйтекенің өз кіндігінен, өз бәйбішесінен 5 ұл туған екен. олар: Жанбура, Толыбай, Жанкісі, Бақы, Шуай. Бәйтекенің самай шашы жасынан ақ болыпты да жұрт оны Самай деп атап кетіпті. Содан одан тараған рулы елді түгел Самай елі деп атап кетіпті. Тағы бір аңыз бойынша қазақтар мен қалмақтар соғысы кезінде қазақтар қалмақтардың бір батырын өлтірген екен. Оның мініп келген шұбар аты көп уақыт бойы Бәйтеке (Самай) батырдың жерінде ешкімге ұстатпай жүріпті. Содан Самай елі «Шұбар ат Самай» елі деп аталып кетіпті. Осы күнге дейін руың кім деген сұраққа біздің Самайлар «Шұбар ат Самаймыз» деп жауап береді.

Жоғарыда аталған Әлдеберлі мен Шағалақтан тараған ұрпақтар негізінен қазіргі Есіл ауданындағы Тауағаш ауылында тұрады. Олар туралы сол ауылдың тумасы жазушы Жақсыбай Самрат «Тауағаш деген ел едік» атты кітабында толық жазған. Ал Қапсыттан тараған ұрпақтар Жамбыл ауданындағы Қарақамыс, Жалтырша ауылдарында орналасқан. Олар туралы Қарақамыс ауылының тумасы журналист Амандық Жантеміров «Атақоныс Ақтомпақ» деген кітабында жазған болатын.

Сондықтан Әлдеберлі, Шағалақ, Қапсыт ұрпақтары туралы бұл кітапта айтылмайды.

Сонымен Бәйтекенің (Самайдың) өз балалары: Жанбура, Толыбай, Жанкісі, Шуай, Бақылардан тарағандар туралы әңгіме өрбітеміз.

Бәйтекенің үлкен ұлы Жанбураның бәйбішесінен 5 ұл болыпты: Құдайқұл, Жарылғап, Қожамқұл, Қожамберді, Құттымбет. Жанбураның інісі Бақы жастай қайтыс болып, оның әйелін әмеңгерлік жолымен Жанбура алыпты. Одан туған баланың есімін Сары деп қойыпты. Сонымен Жанбураның балалары алтау.

Жалпы Бәйтекенің (Самайдың) ұрпақтары негізінен қазіргі Солтүстік Қазақстан облысының бірнеше ауылында қоныстанған. Енді соларды таратайық.

ЫНТЫМАҚ АУЫЛЫ

Қазіргі Тимирязев ауданындағы Ынтымақ ауылында негізінен Жанбура, Толыбай, Құттымбеттен тарағандар қоныстанған. Оның ішінде біз Жанбураның үлкен ұлы Құдайқұлдан тараймыз.

ҚҰДАЙҚҰЛ ӘУЛЕТІ

Жанбураның үлкен ұлы Құдайқұлда 3 бала болыпты: Анай, Қанай, Кенжетай. Анай мен Қанайдың ұрпақтарының алдыңғы легін ешкім айтып бере алмады. Сондықтан аздаған мәлімет қана бере аламыз.

Анайдан біздің білетініміз Жолтай, одан – Ермен, Шығанбай. Ерменнен – Төлеміс, Қажығали. Төлемістен – Серік. Серіктен – Қанат, Жанат, Алма, Роза, Марат, Гуля, Қарлығаш. Қажығалидан – Мәди, Мәкен, Балапан. Мәкеннен – Валерий, Тамара. Шығанбай балалары Түмен облысындағы Армизон ауданында тұратын көрінеді.

Анайдан тарағандардың бірсыпырасы Тимирязев ауданындағы Жарқын ауылында болса керек. Сол ауылдың тумасы Бикен Сыралықызынан алынған дерекке қарағанда: Анайдан – Жылқыайдар, одан – Қаржау, одан – Күртікбай туған. Күртікбайдан – Жанқасқа, Аңдамас, Наурызбай, Оразбай. Жанқасқадан – Қайыр. Аңдамастан – Шибіт, Сыралы (Бикеннің әкесі). Наурызбайдан – Қанай. Оразбайдан – Ілияс. Қайырдан – балалар бар дейді, бірақ ешкім есімдерін білмеді. Шибіттен – Мағрипа, Құрмаш, Еркеш, Торғай. Сыралыдан – Бикен. Сыралыда ұл болмағандықтан ағасы Шибіттің Еркеш деген баласын бауырына салып өсіреді. Сөйтіп, Еркеш Сыралин аталып кеткен. Еркештен – Бейбіт, Зукан, Зураш. Сыралы ағаштан түйін түйген шебер болса, зайыбы Әсия көп жыл ауылдық кеңестің төрағасы (ауылнай) болған екен.

Қанайға жататындарды «Ынтымақ» ауылында «Қалпақтар» деп атайды. Қалпақ деген кісі болған ба, әлде лақап аты ма, ол арасын ешкім білмейді. Енді осы Қанайларды білгенімізше таратып көрейік. Біздегі деректер бой-

ынша ең арғы аталары: Елеусіз, Бекмырза, Шолақ. Елеусізден – Шегебай. Бекмырзадан – Шонты, Қожбан, Божбан. Шонтыдан – Дәуіт. Қожбаннан – Татым, одан – Ахмет. Ахметтен – Мағжан, одан – Мұқаш, Майра. Мұқаштан – Арап, Бейнегүл. Божбаннан – Қомыт, Шокпыт. Қомыттан – Сәмембет, Тұрпан. Сәмембеттен – Сәуле, Болат, Қанат, Сапар. Тұрпаннан – Рабиға, Қуаныш. Шокпыттан – Балғожа, одан – Ақынбай, Тәшен, Бәшен. Тәшеннен – Шолпан, Есенғали, Бағыт, Күләйра. Есенғалидан – Римма, Бекежан, Бекет, Сағат, Талғат, Азамат. Дәуіттен – Бөпеш. Бөпештен – Бөлекбай, одан – Қабдолла. Қабдолладан – Тәуке, Қайни, Төлеу, Алтын.

Шолақтан – Ақжан, Жаманқұл, Шери. Ақжаннан – Сатыпалды, Мықтыбай, Жылқыбай, Бөкет. Осы Ақжанның атымен көптен бері (нақ қай жыл екенін ешкім білмейді) қазіргі Тимирязев ауданындағы Ақжан селосы аталады. Сатыпалдыдан – Ықтан, Жақтай. Ықтаннан – Кәсен, Әбілмәжін. Кәсеннен – Темен, одан – Мейрам, Қағаз, Айтеке, Рамазан, Нұрмағамбет, Дәулетхан. Әбілмәжіннен – Есләм, Мәриям. Есләмнан – Есмағамбет, Досболат, Жанболат, Еркеш, Еркін, Қалам, Қалима, Гүлнәр. Есмағамбеттен – Жанат, Қайрат, Ойрат, Жібек. Досболаттан – 2 бала...

Жанболаттан – Жанат, Сәнет.

Еркештен...

Еркіннен – Ержан.

Жақтайдан – Шегір, Мақан, Қабдрашит. Шегірден – Амандық, Сәнке. Амандықтан – Бақытжан. Сәнкеден – Төлеген. Мақаннан – Қазихан, Қази. Жылқыбайдан – Серікбай, Кәли, Уәли, Сәден. Кәлиден – Сәлім, одан – Қанат, Роза, Гуля. Қанаттан – Қуаныш. Мықтыбайдан – Құлымбет, Маңдай. Бөкеттен – Жақа, Базарбай. Жақадан – Секенай. Базарбайдан – Мәлике, Раушан, Хабира.

Шокпыттың бір баласы Қоқабай. Қоқабайдан – Дәнішке, Қуандық. Дәнішкеден – Мұқаметқали, одан – Төлеген, Нұржан, Серғазы. Қуандықтан – Қапез, одан – Қайыржан, Сүйіндік, Ерболат, Сүлеймен.

Қожықтан – Қабыл, одан – Текберген, Қақыбай. Текбергеннен – Сибан, Қинал, Аманжол. Сибаннан – Мейірхан,

Сейілхан, Мағрипа. Аманжолдан – Қайса, одан – Сейітқази. Қақыбайдан – Алпан, Байтас, Ақбөпе. Алпаннан – Зейнолла (бұл Байтас баласы, оны Алпан өз бауырына салған). Зейнолладан – Күләйім, Күләмай, Бейбіт, Мархаба, Әділ, Ерсайын, Күмісбай, Еркін. Байтастан – Қалиолла, Үрдәш, Төлеу, Алма. Қалиолладан – Ерболат, Зайра, Айжан, Ләйла.

КЕНЖЕТАЙДАН ТАРАҒАНДАР

Жанбураның үшінші ұлы Кенжетайдан – Ақбота, Байбота, Жанбота. Ақботадан – Шабан, Байсерке.

Шабаннан – Бозай, Найман, Қойман. Бозайдан – Жаңқабай, Тиыштықбай. Жаңқабайдан – Құсайын, Әйіп. Құсайыннан – Айбас, одан – Төлеген, Медебай, Қарлығаш. Төлегеннен – Руслан, Людмила. Русланнан – Темірғали. Тиыштықбайдан – Жәмила, Сейілбек (Сейілбек Жәмиладан туған жиені, бауырына салып, өз атына түсірген). Сейілбектен – Гүлнәр, Әміржан, Әлия, Ақтамақ, Бауыржан, Ақбаян, Саян.

Найманнан – Сапақ, Сыздық, Бексұлтан, Тілеуберді, Қарынбай. Найман да, оның үлкен ұлы Сапақ та ел ағасы болған адамдар. Сапақтан ұрпақ жоқ. Сыздықтан – Ахметжан, Мұқан, Құрман, Омар, Хамза. Ахметжаннан ұрпақ жоқ. Мұқаннан – Қайролла, Нығыметжан, Қабылқайыр. Қайролладан – Роза, Сара, Гүлнәр, Марат. Розадан – Жұлдыз, Гүлнәз. Сарадан – Жанар, Жәдігер. Гүлнәрден – Олжас. Мараттан – Надия. Олжастан – Мухаммад.

Қабылқайырдан – Болат, Қанат, Мәдина. Болаттан – Қуат, Даниал, Айтжан. Қанаттан – Ілияс, Индира.

Құрманнан – Шәріп, Қайыржан, Күлжамал. Шәріптен – Дулат, Роза, Раушан, Рая, Серік, Дәулет, Дәурен, Дәуренбек. Дулаттан –

Омардан – ұрпақ жоқ. Ол соғыста қайтыс болған. Хамзадан – Мәлік, Жақсылық, Сүйіндік, Айтмағамбет, Сайлау, Бағыт, Есмағзам, Есмағамбет, Зүбира, Күлзира. Жақсылықтан – Айгүл, Мұрат, Марина, Әсел. Мұраттан – Жәмила, Аида, Ербол. Айтмағамбеттен – Азамат, Жасұлан, Аслан, Әлия. Азаматтан – Нүргүл, Әсемгүл. Жасұланнан

– Әйгерім, Айым, Әлихан. Асланнан – Мадияр. Сайлаудан – Жанна, Дина, Бахтияр. Бағыттан – Мәдина. Есмағамбеттен – Эльмира, Арман.

Бексұлтаннан – Бәтима, Мүслима, Қайыржан.

Тілеубердіден – Бикен, Темірғали, Сатыпалды, Имаш.

Қарынбайдан – Қайранас. (Қайранасты кейін Тілеуберді қолына алып, өз атына түсірді. Сондықтан ол Тілеубердин атаңды). Қайранастан – Баян, Абай, Абылай, Райхан, Райса, Абылайдан –

Қойманнан – Сүгір, Қаби, Билал. Сүгірден – Шұғайып, Жүкен, Алма. Шұғайыптан ұрпақ жоқ. Жүкеннен – Ұмсын, Марлан, Дарияш, Қанат, Сандуғаш, Асылтас. Марланнан – Нәзгүл, Бақтыгүл, Еркебұлан. Қанаттан – Талғат, Әсем, Айсұлу.

Қабидан – Қажынәсіп, Зейнолла. Қажынәсіптен – Ұлан, одан – Лена, Изольда, Бибігүл. Зейнолладан – Гүлсім, Қаламқас, Болат, Мәрияш, Марат. Болаттан – Асхат, Әсел, Әсия. Мараттан – Ойрат, Динара, Шұғайып. Ойраттан – Мерей, Данияр.

Билалдан – Сейту (Сейтқазы), Күлзағи, Күлжамал, Сейітбаттал. Сейтуден – Ғалия, Қаршыға, Еркін. Сейітбатталдан – Анар, Жанар, Асқар, Ғалия, Динара.

Байсеркеден – Қызай, Бекен, Ораз. Қызайдан – Жұматай. Бекеннен – Төлеш, Молдаш. Төлештен – Қайыржан, Зағипа, Бәкіш. Ораздан – Шәңкілдік, одан – Бүйен, Бекқожа, Қайырбай, Нұрғожа, Сейдахмет. Бүйеннен – Қара, Жәкіш (қыз), Айқынбай. Айқынбайдан – Талаш, Серік, Зайра, Майра, Алма. Нұрғожадан – Адақан. Сейдахметтен – Бағыт.

Кенжетайдың екінші баласы Байботадаң – Жансақал, Бисақал, Айтқұл.

Жансақал қажыдан – Жүсіп қажы. Жүсіптан – Ұмсын сұлу, Тілеміс. Тілемістен – Тоқай, Шоқай, Мұқаметқали (Мұқаш), Сұлтан, Мырзай, Қадый, Жәпен. Шоқайдан – Батырхан, Қосмұқан. Мұқаштан – Қалихан, Бәтима, Темірхан, Қазихан, Рақима, Асылхан. Сұлтаннан – Қымбат, Амангелді, Амантай, Бахтияр. Мырзайдан – Балшекер, Бәләпай, Әнуар, Имантай, Балжан, Айжан, Айтжан.

Бисақалдан – Шолжақай, Құдабай, Мағзұм. Шолжақайдан – Қази, Қари. Қазидан – Қағи, Жамақ. Жамақтан – Ерсін, Ергали, Еркін, Ерболат, Жанболат, Тәттімбет, Әсет, Аманжол, Айсұлу, Ақмарал, Ақдидар.

Ерсіннен –

Ергалидан – Ерлан, Ақбидай, Айгүл, Роза.

Еркіннен – Әсемгүл, Әлия.

Ерболаттан – Айнагүл, Ұмсын, Гүлсім.

Жанболаттан –

Тәттімбеттен – Әйгерім, Асан, Талғат, Сұлтан.

Әсеттен – Мейрам.

Аманжолдан – Тамерлан.

Қаридан – Қабдрашит. Ешмұқаннан – Шайзат, Қуаныш, Кеңес. Айтқұлдан – Мағзұм, одан ұрпақ жоқ. Жамақтың тұңғышы Ерсін нағашысының бауырында өскен, сондықтан Мәжепов деп жазылып жүр.

Жанботадаң – Байсақал, одан ұрпақ жоқ.

ҚҰТТЫМБЕТТЕН ТАРАҒАНДАР

Ынтымақ ауылында Жанбураның Құттымбет деген баласынан туған Барақ әулеті қоныс тепкен.

Барақтан – Нөгербек, одан – Артықбай, Шортықбай, Бектұрған, Әбүйір. Артықбайдан – Сағындық, Сағит. Сағындықтан – Сағынбай, Аққарын. Сағынбайдан – Күлдәрай. Сағиттан – Ғалым, Әлім. Әлімнен – Серғазы, Байғазы, Жанғазы, Жақсылық, Амантай, Ботагөз, Қалима, Ғалия.

Шортықбайдан – Рамазан, Қыдырма, Ережеп, Құрман, Нұрғали. Рамазаннан – Мәуия, Зейнел. Мәуиядан – Қайыржан, одан – Қабиден, Амангелді, Зейнәт. Қабиденнен – Қыдыр. Қыдырмадан – Тастемір, одан – Қасшәріп, одан – Тұяқбай, Есенбай, Баттал. (Тұяқбай – Нұрғали баласы). Тұяқбайдан – Серікбай, Болат, Қайрат, Марат. Серікбайдан – Бауыржан, Азамат.

Есенбайдан – Ғазез, Жанат, Назкен, Марина, Аягөз, Әлия.

Батталдан – Марат, Қанат.

Ережеліктен ұрпақ жоқ. Құрманнан – Ақтас, Бектас. Ақтастан – Құдайберген, Бүркіт, Дәулет, Сәкен.

Бектұрғаннан – Қанаш, одан – Жанқайыр, Қайыржан, Қайролла, Қайыржамал, Күлжамал, Төлеген. Жанқайырдан – Жанболат, Қайрат, Ерболат, Сәуле, Зәуре. Қайыржаннан – Серік, Руслан. Төлегеннен – Тілеген.

Әбүйірден – Қабдөш, одан – Серікбай, Әмина, Елубай. Елубайдан – Махамбет.

Осы Ынтымақ ауылында Толыбайдың Төлеке, Жапа атты ұлдарынан тараға аздаған қауым бар. Енді соларға тоқталайық.

ТӨЛЕКЕДЕН ТАРАҒАНДАР

Төлекеден тараған тұрғындар өздерінің сол атаға қай жерден қосылатындарын білмейді. Сондықтан ауылдағы Төлекеге жататындарды өзіміз білетін аталарынан бері қарай ғана таратамыз.

Сонымен Төлекеге жататындар:

Шоқай, Тоқбай, Жолдыаяқ, Байбан, Жабал, Қойжан, Байсағбай. Шоқайдан – Баймұса. Жолдыаяқтан – Қалиақбар, Кәрібай, Баймырза. Баймұсадан төрт бала: Бәри, Серікбай, Мәлік, Қабен. Бәриден – Еркеш, одан – Бақыт, Руслан, Жеңіс. Бақыттан – Амангелді, Жәнібек. Русланнан – Әйгерім, Темірлан, Ерсал. Жеңістен – Дамир, Даниал.

Серікбайдан – Роза, Балапан, Алма, Сақыш, Әсия, Еркін.

Мәліктен – Сайлау, Еділ, Жайық, Мәриәм, Жұмаш, Қуаныш. Сайлаудан – Гүлнәр, Рүстем, Гүлжібек, Әзия, Рустам. Еділден – Гүлден, Әлия. Жайықтан – Жасұлан, Райгүл, Берік. Жұмаштан – Әсем, Қайрат, Алмат.

Тоқбайдан – Мұса, Мұстанай, Қозыбай. Мұсадан – Қанапия, Мыста, Есбай. Қанапиядан – Есен, Ертай. Есеннен – Ербол, Дина. Ертайдан – Ермек, Айнұр. Есбайдан – Ләззат (Алма), Есет, Самал, Сағым, Саягүл, Лиза, Риза. Мұстанайдан – Қуаныш, Метес, Тыным, Майра, Гүлнәр, Бопан. Метестен – Асқар, Раушан. Тынымнан – Амангелді, Роза, Болат, Руслан, Динара. Қозыбайдан – Әбу, Майра.

Жолдыаяқтан – Қалиақбар, Кәрібай, Баймырза. Қалиақбардан – Мәкен, Этэй, Дүйсен. Мәкеннен – Әскер, Ғалиәскер, Бекежан, Болат, Мейрам. Әскерден – Самат, Руслан. Болаттан – Альбина, Азамат. Этәйдан – Дулат, Айтқожа, Ләззат. Дүйсеннен – Ботагөз.

Баймырзадан – Мақпұза, Қарлығаш, Ермек. Ермектен – Айнаш, Ниязбек, Динара, Әсел, Данияр, Самал, Мақпал.

Байбаннан – Дүйке, Бөжен. Дүйкеден – Зейнеп, Кәма. Бөженнен – Сапарбек, Әділбек. Әділбектен – Сырым, Қырым, Нұрым.

Байсалбайдан – Әбу, Әубәкір. Әубәкірден – Төлеу, Қайыргелді. Қайыргелдіден – Ренат, Серік.

Әлкебайдан – Мұқажан. Мұқажаннан – Сәруәр (Сәукен) – Қойжан Байғабылұлы да Төлекеге жатады.

ЖАПАҒА ЖАТАТЫН ТҰРҒЫНДАР

Нүркебай. Нүркебайдан – Көпжасар, Құрман. Көпжасардан – Зағипа, Мейрам. Зағипардан – Мұрат. Мұраттан – Нұрмағамбет, Анар, Жанар. Құрманнан – Мейраш.

Сәрсенбайдан – Таласбай. Таласбайдан – Қайыржан, Нұрила, Балтабай. Қайыржаннан – Қайыржамал, Салтанат, Қайрат, Ерлан, Талғат. Балтабайдан – Ойрат, Гүлмира, Эльмира, Әсем.

Таңатардан – Жаңбыршы. Жаңбыршыдан – Әжімұрат, Ағыбай. Әжімұраттан – Бикен, Қадиша, Бәдиша, Зейнеп, Нұрмағанбет, Құлмағанбет, Кәртай, Кәрім. Кәртайдан – Александр. Кәрімнен – Рәшит, Ертай, Ержан, Қанат. Ағыбайдан – Қамбар, Баттал, Тельман, Жетпіс, Қабидолла. Қамбардан – Есләм, Есілбай, Күлзипа, Нұрзипа, Нәзила. Батталдан – Тілеген, Жолдыбай, Шайзат, Сәуле. Тельманнан – Орал, Қайырлы, Асқар, Найттан, Гүлнәр, Найгүл.

Жападан – Амантай, одан – Боранбай, одан – Бектас, одан – Аношке. Аношкеден – Иманбай. Иманбайдан – Іншек, Айтқожа, Серік, Бәтила. Серіктен – Бүркіт, Амантай, Абай, Едіге, Қуандық, Тарғын, Бәтима, Құралай, Еділ, Қозы, Қозыбай.

Шөпеннен – Шойтемір, одан – Кәсен, одан – Онбай. Онбайдан – Сағындық, Балқадиша.

Маймактан – Дүйсенбай. Одан – Сапарғали, Бижан. Сапарғалидан – Күлбәршін, Күлдәрай, Дәмелі, Марат, Дәулет. Мараттан – Бауыржан, Бәтима.

Таскеннен – Дүйсенбай, одан – Секен, Секеннен – Райгүл, Аян, Жанзия, Жазира, Ербол, Айбала, Жаңыл.

Жайлаубайдан – Сұлтан. Сұлтаннан – Серік, Серікбай, Айман. Серіктен – Әскер, Сәуле.

Әбдірахманнан – Шаймен. Шайменнен – Тайлақ, Ертайлақ, Гүлжан.

ЖАЛТЫР АУЫЛЫ

Жанбураның бесінші баласы Құттымбеттен – 4 бала: Түмен, Қожан, Биғабыл, Барак.

Түменнен – Нұржан, Айжарқын, Байжарқын.

Нұржаннан – Қосақбай, Таңатбай, Аманбай. Қонақбайдан – Жәкі, Әлбатыр, Кәләкін. Жәкіден – Кәләкібай, одан – Қайретден, одан – Қанарбек, Сабыр, Әділбек.

Кәләкіннен – Атымтай, одан – Нұрмағамбет, одан – Ерғали. Ерғалидан – Асан, Аслан.

Таңатбайдан – Итбас, Дүйсембай, Күзембай. Итбастан – Иса. Дүйсембайдан – Мұстапа, одан – Тұрғын, Тұяқ, Тұрлы.

Тұрғыннан – Баян, Баймағамбет, Досым, Әміржан. Баймағамбеттен – Мұрат, Марат, Маралбек, Мұқит, Мақсат. Досымнан – Мықтыбай, Мұхтар. Әміржаннан – Сейсенбек, Сержан. Сейсенбектен – Дастан, Жалғас. Сержаннан – Еркін. Тұяқтан – Кәкім, Қасым. Кәкімнен – Мейрам, Мейраш. Қасымнан – Жанатай, Ерболат, Ерлан, Жанболат. Жанатайдан – Нұрлан, Нұржан, Алмас, Жәңтік.

Тұрлыдан – Аманжол (Аманке) –

Айжарқыннан – 4 бала: Есілбай, Ертісбай, Мыңжасар, Елубай. Есілбайдан – Шаймерден, Төлебай. Шаймерденнен – Тілепалды. Одан – Қайыр, Қайырбеш. Ертісбайдан – Мұқан, Ыбыш, Райымқұл, Нүрпейіс. Мұқаннан – Серәлі. Ыбыштан – Сансызбай, Әлім. Сансызбайдан – Жақсылық, Болат, Қанат. Қанаттан – Данияр. Райымқұлдан – Қаусыл, Қожағали, Молдаш. Қожағалидан – Мәмбет. Молдаштан – Чапай, Жолымбет. Нүрпейістен – Сандыбай, Қосман. Мыңжасардан – Сұраған, одан – Мырзатай, Есләм, Сабыр, Бөжен. Мырзатайдан – ...

Осы кітапта келтірілген Омбы облыстық архивінен (369 қор, 1 тізбе, 9335 іс) алынған «Выборы должностных лиц по Смаиловской волости Петропавловского уезда на Трехлетие 1914-1916 г.г.» деген құжатта: «На должность народных судов (биев) аулов № 3 и № 5 выдвинут Шаймерден Есилбаев – 50 лет» деп жазылған. Әрине, ол тектен-тек би болып сайланбаған. Бұл кісі кезінде сөзге шешен, елге

көсем би болған. Оның асқан шешендігі туралы академик жазушы Сәбит Мұқанов «Өмір мектебі» кітабында жазған. Шаймерден би талай дау-дамайда өзінің ата дәстүрін, қазақтың әдет-ғұрпын жақсы білгендігімен әрі тілінің шешендігімен, әділдігімен қарсыластарын жеңіп отырған.

Өттең осындай білікті шешен адам азамат соғысының құрбаны болған. Ақ пен қызылдың сол соғысы кезінде Түмен ауылының ескі жұртында отырған Шәкеңнің үйіне бір топ ақтардың солдаттары келеді. Баласы Тілепалды және басқа ауыл адамдары олардың келе жатқандарын көріп, ағаш арасына кіріп тығылады. Алпысқа жақындап қалған Шәкең үйде отырып қалады. Есік алдына шыққан оның бәйбішесін солдаттардың біреуі мылтығымен бір періп құлатады да бәрі үйге кіреді. Үйдегі жақсы киім-кешекті, басқа да құнды заттарды арбаларына артып, Шәкеңді де арбаға отырғызып алып кетеді.

Ауылдан біраз жер шыққасын Шәкеңді шешіндіріп, тәуір киімдерін алып өзін тапа-талтүсте атып тастап кетеді. Қорыққан ауыл адамдары оның денесін тек күн батып қас қарайғанда ғана алып келіп бір үйдің шошаласының ішінен көр қазып сол қалпымен жерлейді.

Білетіндер Шәкеңнің баласы Тілепалды әкесіне тартқан жоқ, жай бір қарапайым кісі болды дейтін. Ал осы Тілепалдының баласы Қайырбеш атасы Шаймерденге тартқан сөге шешен, әрі жақсы әнші болыпты. Жалтырдың мектебінде оқып жүріп, ауыл тұрғындарының алдында домбыра тартып, ән салады екен. содан жұрттың «тілі өтіп» соғыстың алдында жастай қайтыс болады. Тілепалдының Қайырбештен үлкен баласы Қайыр соғыстан аман-есен елге оралып, көп жыл механизатор болып Ақанбарақ селосында жұмыс істеген. Кейін қартайып қайтыс болды.

Байжарқыннан – Тастемір, Байғұтты.

Байғұттыдан – Уәли, Нұрғали. Уәлиден – Жапабай, Кәкбел, Зейнолла, Сара (Сәукен). Жапабайдан – Ғазез, Қапез, Қамар, Күлбаршын, Гүлжан, Анара.

Ғазезден – Әлібек, Нұрсәуле, Алмагүл. Қапезден – Әділбек, Асылбек, Анарбек, Әнуәрбек, Жакебай, Асқарбек, Ермек.

Нұрғалидан – Қайролла, Бекет. Қайролладан – Мамай, Кенес, Қабай, Мереке. Бекеттен – Бекежан, одан – Ержан, Ырысжан, Қайыртай, Өміртай, Есләмбек.

Газездің Әлібегінен – Арман. Қапездің Әділбегінен – Дархан, одан – Дамир. Асылбектен – Тауфик, одан – Баян. Анарбектен – Даниал, одан – Данияр. Асқарбектен – Гауһар.

ҚҰТТЫМБЕТТІҢ ЕКІНШІ БАЛАСЫ ҚОЖАН

Қожаннан – Арыстанбай, Есет, Жолтай. Арыстанбайдан – Байтелі, Байтан, Байтоқа. Байтеліден – Жақан, Еленбай, Жантоқа, Қаратоқа, Тоқабай, Ыбырай. Жұмабай, Алпысбай, Сексенбай, Құнанбай, Байкенже.

Еленбайдан – Тобыл, Жақсылық.

Қаратоқадан – Шәріп, Шайқы.

Тоқабайдан – Дайыр, Теміргас. Дайырдан – Бәтжан.

Алпысбайдан – Дәметкен, Айша. Сексенбайдан – Қауеш.

Есеттен – Байқадам, Садуақас, Алушы, Жабай, Қабай.

Байқадамнан – Сұлтан.

Садуақастан – Ерқаш. Байтоқадан – Төленді, Тасбай.

Жолтайдан – Бейсембай, одан – Аман, Өтеубай, Бекболат.

Аманнан – Оразалы, одан – Өкен, Қаби. Өкеннен – Серік, Берік, Еркін, Еркебұлан, Жасұлан, Руслан.

Қабидан – Досжан, Айгүл, Есжан. Досжаннан – Нәби, Тахмина.

Айгүлден – Нұрсұлтан. Есжаннан – Мәдина, Әйгерім.

Өтеубайдан – Оразбай, одан – Ахметолла, Нәби. Ахметолладан – Анархан, Уәлихан, Бейбіт.

Нәбиден – Айгүл, Динара.

Бекболаттан – Бөкенбай, одан – Табылды. Табылдыдан – Бауыржан, Райымжан, Рая.

Биғабылдан – Сүтемген, Есбол.

Сүтемгеннен – Бекбау, Керей.

Бекбаудан – Байқаш, Әбіш, Үсенбай. Керейден – Көшер, Кенжетай. Көшерден – Жетпісбай, Темір. Жетпісбайдан – үш ұл.

ТОЛЫБАЙДАН ТАРАҒАНДАР

Байтекенің екінші баласы Толыбайда 7 ұл болыпты: Ақжігіт, Ақбөжек, Елтінді, Жанторы, Тасболат, Төлеке, Жапа.

Ақжігітте де 7 ұл болыпты: Санмырза, Баймырза, Көтен-тай, Қонақбай, Қалжан, Бәйет, Тақит. Ынтымақ ауылындағылар.

Енді осылардың Ынтымақ ауылында тұрғандарын атап өтейік. Ақжігіттің Санмырза деген баласынан – Есеналы туған. Есеналыдан – 5 ұл: Қарауыл, Төлеген, Атығай, Қадыр, Байқан, Қарауылдан – Сомжүрек, одан – Ержан, Ерден, Жүзен, Мұса, Рамазан. Ержаннан – Хамза, одан – Қабдөл. Қабдөлден-Қазыбек, Батырбек, Әділбек, Қадырбек. Ерденнен – Жақсыбай, Оразалы (Оразалы – Жүзен баласы, оны Ерден бауырына салған, содан Ерденев болып кеткен). Жақсыбайдан – Серікбай, одан – Сауле, Әлия, Майра, Ғалия, Сәния, Садық. Садықтан – Берік, Мұса, Жәмила. Жүзеннен – Әбілқайыр, Сұлтан. Әбілқайырдың Рақым деген ұлы ұлы Отан соғысында қайтыс болған. Екінші Ұлы Жазит бозбала кезінде ауырып елде қайтты. Сұлтан көп жыл Қызылжар қаласында әскери зауытта жұмыс істеген, 1953 ж. қайтты. Артында Қайша, Рәшида деген қыздары қалды. Қайша қайтқан. Рашида қазірде Қызылжарда тұрады. Рәшиданың ұлы Бахытжан, одан – Абдолла, Мәдина, Әмина, Әсия деген немерелері бар. Оразалыдан – Кәкім, Зейнеп, Мәриәм. Кәкім соғыстан оралған жоқ.

Мұсаның Бәдиша деген қызы Ыбыраев Ақылтайға тұрмысқа шыққан.

Рамазаннан – Асқанбай, Абылай, Шарланбай. Асқанбайдан – Қайнеш. Абылайдан – Қабиден, Мәлік, Қабден, Мәйнура. Қабиденнен – Марат, Болат, Қанат. Мәліктен – Махмет, Мәдина.

Омбының облыстық архивінде мынадай (364 қор, 1 тізбе, 9335 іс) мәлімет бар: «Выборы должностных лиц Смаиловской волости Петропавловского уезда на трехлетие 1914-1916гг. Журнал выездной сессии Петропавловского уездного съезда Крестьянских начальников, Станица Но-

ворыбинская 30 ноября 1913 г. на должность народного судьи аулы № 6 выдвинут Рамазан Сомжуреков, 48 лет». Бұл құжат Рамазан Сомжүреқұлының би болғанын көрсетеді. Сомжүректің Жүзені де кезінде елге белгілі де беделді бай, би болған екен. Ол туралы бала кезімізде ақсақалдардан талай естіген едік.

Төлегеннен – Қосшығұл, Шыңғыс, Егізбай. Төлеген ел басқарған, елге сыйлы ақылды адам болыпты. Кейінгі жылдарға дейін оның қыстауын ел «Төлеген қыстауы» деп атайтын. Ол жерленген зиратты «Төлеген зираты» дейтін. Оның қабірінің тақтайдан жасалған күмбезді тамы алыстан көрініп тұратын.

Қосшығұл мен Шыңғыстан ұрпақ жоқ. Төлегеннің үшінші ұлы Егізбайдан – Мұрат, Жарылғап. Мұрат атасының атымен Төлегенов болып жазылған екен. Ол соғыс кезінде трудармияға алынған. Кейін сотталып Карлагтың Осокаровка бөлімшесіне қамалады. Ақыры сол жерде ауыр тұрмыста қайтыс болады. Одан ұрпақ жоқ. Егізбайдың екінші ұлы Жарылғап өте білімді молла болған. Бірақ Кеңес үкіметі кезінде моллалықты тастап колхозда көп жыл темірден түйін түйген ұста болып қызмет атқарды. Көзі ашық, сауатты Жарылғап отағасы балаларының бәрін оқытты. Жарылғаптан – Қабдолла, Қабдрахман, Қабдрахым, Шаймерден, Сүпән. Қабдолладан – Қалима. Қабдолла орыс, қазақ тілдерінде өте жетік білікті ұстаз еді. Тек жастай дүние салды. Қабдрахманнан – Мұса, Мұрат, Ләйлә, Дариягүл, Дариянұр, Торлан. Мұраттан – Дәулет, Қабдрахман. Қабдрахымнан – Марат, Еркін, Жанар. Еркіннен – Хакімғали, Әділғани. Шаймерденнен – Айгүл, Қанат, Олжас. Шаймерден ғылым кандидаты әрі полковникке дейін өсіп еді. Әттең ол да жастай қайтыс болды. Тараз қаласында жерленді.

Есеналының үшінші ұлы Атығайдан – Ақпан, Күдібас, Жаныс, Жиенбай. Ақпаннан – Смағұл. Күдібастан – Сыздық. Сыздықтан – Тілеуберді, Ерғали, Сағымбай. Тілеубердіден – Рашит, Қабдрахман. Рашиттен – Қайыржан, Байғали, Айдос, Айдар, Қайрөш, Гүлбаршын, Гүлшат, Айгүл. Ерғалидан – Қамит, Қаппас, Бәтжан, Қайша, Ақжігіт,

Жанбура. Сағымбайдан – Қабдолла, Кәкима. Қабдолладан – Мағиша, Бағила, Ақпан.

Жаныстан – Қарпық, одан – Қопабай, Дөкетбай, Бүркітбай, Айтжан. Дөкетбайдан – Ермек.

Есеналының Қадыр деген баласынан – Торабай, Жаманғұл. Жаманғұлдан – Ахмет.

Байқаннан – Шорағұл, одан – Мұстапа, Кәсен. Мұстападан – Құсайын, Амандық, Атымтай, Қанапия. Құсайыннан – Молдаш. Молдаштан – Сәуле, Жанболат, Ботакөз. Қанапиядан – Камал, Айгүл. Кәсеннен – Шәріп, Өзипа, Ұмсын, Нығметжан. Шәріптен – Әкімжан, одан – Нығметжаннан – Сейітжан, Біржан, Тоғжан, Нұржан, Айгүл, Нұрлан, Айсұлу, Руслан, Ақылбек, Гүлбаршын.

ЖАЛТЫР АУЫЛЫНДАҒЫЛАР

Толыбайдың Ақжігітінің екінші ұлы Баймырза.

Баймырзадан – Естеміс, Байғозы, Тұрыпберді.

Естемістен – Кежен. Байғозыдан – Мұсабай, Тәтке. Мұсабайдан – Асан, одан – Серікбай. Тұрыпбердіден – Бәйтөбет, одан – Барыс, Жанұзақ. Барыстан – Мүсәпір, Ахмет. Мүсәпірден – Қазы, одан – Жақсылық, Жақсыбай.

Кеженнен – Мойнақ, Жайнақ. Мойнақтан – Қожахмет, Рақым. Рақымнан – Шолак, одан – Таласбай. Қожахметтен – Сайдалы, Жаналы.

Жайнақтан – Рахмет, одан – Әбілмәжін, Әбілқас. Әбілмәжіннен – Қабдолла. Ықылас. Қабдолладан – Қайыркен, одан – Мереке, Ербол, Жанболат, Дархан. Ықыластан – Мұрат, Серік, Жұмағали, Амангелді.

Көтентайдан – Баянды, Бақай, Байыр.

Баяндыдан – Бақтыбай, Құлболды, Айдабол, Орманшы.

Бақтыбайдан – Қашаған, одан – Қали, одан – Жетпіс. Құлболдыдан – Нұрқан, одан – Сағындық. Орманшыдан – Тілеубай, Болат. Тілеубайдан – Ыбырай, одан – Қамқай. Болаттан – Исқақ, Смағұл. Исқақтан – Шагман, одан – Алтыншаш, Сүлеймен, Қажығали, Қожағали. Смағұлдан – Төлеш, одан – Тұяқ.

Боқайдан – Қырманшы, одан – Көшебе, Кәрібай. Көшебеден – Сәкен. Кәрібайдан – Жарасбай, одан – Әскер, Асқар, Боранбай. Әскерден – Ермек, Марат, Жанат, Бүркіт. Равил. Асқардан – Ербол. Ермектен – Жанбатыр. Мараттан – Ақылбек. Жанаттан – Ахметжан.

Байырдан – Ындыбай.

Ындыбайдан – Уақбай, Бейсекей, Сыздық, Уақбайдан – Тастемір. Бейсекейден – Рамазан.

Қонақбайдан – Қыдыр, Саты, Бодық, Аманбай.

Қыдырдан – Өтелбай, Өте. Өтелбайдан – Андағұл, Молдағұл, Жаман, Майтан, Сейтен. Майтаннан – Темір. Сейтеннен – Жекей, Жылқыбай, Ыбытай. Жекейден – Серік. Жылқыбайдан – Егіс, Өндіріс, Серік, Серікбай. Өндірістен – Берік, Күләш, Жаңыл, Сауле. Беріктен – Ерік, Шыңғыс, Зәуреш.

Сатыдан – Әлғазы, одан – Ельяс (Іляс).

Бодықтан – ұрпақ жоқ.

Аманбайдан – Қалмақұл, одан – Тоғытай, одан – Жәбікей, одан – Оспан, одан – Қанапия, Шәріп. Шәріптен – Қайсар, Қайрат. Қайсардан – Қанат, Жанат.

Қалжаннан – Мыңжасар.

Мыңжасардан – Нұрмағамбет, одан – Тілен, одан – Сәрсенбай, Қойшыбай. Иманке. Қойшыбайдан – Сыздық, Оспан, Қоқатай. Сыздықтан – Сейілхан, одан – Серік. Оспаннан – Уәп.

Бәйеттен – Көз, Үркімбай, Жарқынбай, Маямыр, Өмірбек, Төребай.

Көзден – Маштанбай, Таштанбай. Маштанбайдан – Әлдіген, Мұса. Әлдігеннен – Иса, Оразбай, Шәймерден, Мешел. Исадан – Ескендір, одан – Бекежан. Мешелден – Мәдениет, Мәденғали, Мырзай, Қоңқабай. Мәдениеттен – Сабыр, Сәкен, Сапар. Мәденғалиден – Самат.

Мұсадан – Әбілкәрім, Тәтеш, Қабдолла. Әбілкәрімнен – Жанат, одан – Біржан, Бауыржан. Тәтештен – Марат, Мәркен. Қабдолладан – Қанат, Нұрлан, Нұрқан, Қайсар, Бекжан. Қанаттан – Жеңіс.

Таштанбайдан – Үрсет, Әліш. Үрсеттен – Мұқажан. Әліштен – Мақия, Мақыш. Мақыштан – Мейрам.

Үркімбайдан – Есенбай, Көсембай. Есенбайдан – Симамбай, Шынтемір, Қамысбай. Симамбайдан – Әбжан, Қарақоржын, Қарымсақ. Қарақоржыннан – Мейраш, Қайрөш, Қайрат. Мейраштан – Аманжол, Амантай, Жылгелді, Бауыржан, Ғалымжан. Амантайдан – Таңат.

Шәнтемірден – Қалиолла, Рақым. Қалиолладан – Айдос, Орал, Ағыбай, Әмір. Айдостан-Қайыржан, Кәбәй, Тайжан, Баян, Таян. Кәбәйдан – Руслан, Талғат. Оралдан – Тілеген. Рақымнан – Жұмағали, Марат. Жұмағалидан – Ұлан.

Сәтиден – Сынатай, Жұматай, Бәлтекей, Әменке.

Сынатайдан – Құрманбай, Жақып, Ақып, Хасен.

Құрманбайдан – Жапар, Құсайын, Мұқан, Әміре, Сақаш, Сыздық. Жапардан – Шақан, Баяпа, Шұғайып. Шоқаннан – Айттан, Теңдік. Мұқаннан- Крамша, Жияш. Крамшадан – Сағынали, Марлен, Бейбіт, Ермек. Сағынғалидан – Самат,

Сәуле. Мәрленнен – Азат, Дана. Бейбіттен – Олжас, Тимур. Еремектен – Сәбит, Данияр. Сақаштан – Қайбар, Қаби, Айдар. Қайбардан – Ерболат, одан – Рустам, Шыңғыс, Санжар. Қабидан – Мереке. Айдардан – Асқар, Қанат. Жакыптан – Әубәкір. Ақыптан – Қабдолла, одан – Зейнелгаби. Хасеннен – Оспан, одан – Есен, Баяш, Балқайыр. Есеннен – Еділғали, Ерғали, Кенжеғали. Еділғалиден – Аргын.

Жұматайдан – Мырзабек, Арбағұл, Симамбай, Әлімбай, Әлімжан. Мырзабектен – Бірімжан, Әлжан, Шоқай, Нұржан, Ахметжан. Әлжаннан – Нұрбай, Қозыкен. Қозыкеннен- Нұртай, Медетай, Тұрсынбай, Бауыржан, Серік, Бақытжан. Бауыржаннан- Ойрат. Серіктен – Нұрбай, Нұржан. Бақытжаннан – Қазыбек, Бекболат. Шоқайдан – Қайыргелді. Нұржаннан – Әскер.

Арбағұлдан – Хамит, Ахметқали, Құрманғали, Нұрғали. Хамиттан – Елубай, Сайлау, Амангельді. Елубайдан – Айдын, Серік, Руслан, Ерлан, Жәузат. Сайлаудан – Ерболат.

Симамбайдан – Әбілғазы, Әбілқайыр. Әбілғазыдан – Елемес, одан – Дәурен, Амандық, Абай, Жабай. Амандықтан – Айдархан. Абайдан – Арман. Әбілқайырдан – Қойжан. Әлімжаннан – Көкмән.

Бәлтекейден – Мақамбет, Мұқамбет, Мәмбет, Үмбет.

Мақамбеттен – Әбден, Ахман. Әбденнен – Рақымжан. Ахманнан – Қажығали, Қалидар. Қалидардан – Қабдөл, Қадыр, Кәрім, Қырым. Қабдөлден – Серік, Ерлан. Қадырдан – Марал. Кәрімнен – Асхат, Асылбек, Айбек. Қырымнан – Айдарбек, Махамбет. Мұхамеджаннан – Бәри, Дияш, Қоңырбай, Бағдат. Бәриден – Төлебай, Абай.

Мұқамбеттен – Баймақан, Баймұса, Смағұл, Қасым, Қамза, Қайса, Мұса. Баймұсадан – Баймырза.

Байсаңнан – Беркінді, Байтурлы, Шеген.

Беркіндіден – Бөпен, одан – Қонысбай, одан – Арық. Арықтан – Қажиақбар, Мәлғаждар. Мәлғаждардан – Болат, Зият, Мұхтар. Болаттан – Сұңғат, Мұрат, Асхат. Мұраттан – Темірлан. Зияттан – Саят. Мұхтардан – Азат, Нұржан.

Байтұрлыдан – Итемген, Сары, Тұяқ. Итемгеннен – Тілеужан, Қартамбай, Аман. Тілеужаннан – Шаймерден, Мұса, Смағұл. Шаймерденнен – Айтжан, Ешмұқан, Әл-

мен, Баймен, Қаппас, Илияс, Жұмаш. Айтжаннан – Үміткер. Ешмұқаннан – Сәбит, одан – Қайрат, Төлеген, Самат, Таңат. Қаппастан – Ерболат, Жанат, Жомарт, Сырым. Ерболаттан – Азамат. Жанаттан – Арман, Оралхан. Арманнан – Абзал. Жомарттан – Олжас. Сырымнан – Руслан, Мақсат. Жұмаштан – Жанболат, Жасұлан, Ғалия. Жұмаштан – Жанболат, Жасұлан, Ғалия. Мұсадан – Нұрмақан, Тәшен, Жұма. Нұрмақаннан – Есілбай, одан – Бағдат, Ғабит, Ғазез. Тәшеннен – Қанат, Марат. Қанаттан – Ринат. Мараттан – Жолаушы. Жұмадан – Жанбота.

Смағұлдан – Бектас, одан – Қабиден, Серік, Еркін, Ертіс, Жантас. Серіктен – Хасан. Еркіннен – Асан, Рауан. Жантастан – Нұржан.

Аманнан – Иса, одан – Қабдуали, одан – Тілеген, одан – Данияр.

Сарыдан – Боқайт, Тоқайт. Боқайттан – Баймақан, одан – Қозыбай, Қарақозы.

Тоқайттан – Жанғожа, одан – Бәйімбет, Шайзат. Шайзаттан – Бейбіт, Алтай, Елтай, Дәулет. Қалабайдан – Нұрғожа, одан – Кәртай (Жамбыл ауданында тұрады).

Шегеннен – Бөлебай, Шегебай. Бөгебайдан – Ахмет, Аман. Ахметтен – Әмен, Әбіл. Аманнан – Исақ, Құрманғали. Құрманғалидан – Қайыр, Қари, Ғалым. Қайырдан – Мереке, Талғат, Әскер, Әсет, Айбол. Әскерден – Жандос, Айдос. Қаридан – Ербол, Руслан. Ғалымнан – Жанбота, Дінмұхамед. Шегебайдан – Шәукі, Шөңке.

Тотайдан – Шоқы.

Шоқыдан – Тиштыбай, Тиштық. Тиштыбайдан – Жаңаберген, Құрманғали, Нұрғали. Нұрғалидан – Ерқан, Ерсайын, Әшім. Ерқаннан – Асқат. Ерсайыннан – Самат, Олжас. Әшімнен – Азат, Жанат, Талғат. Тиштықтан – Алдаберген, одан – Қажығали. Қажығалидан – Мақсат, одан – Мағжан, Әкежан.

Өтегеннен – Сатыпалды, Мамай, Қашқын, Төлеген, Ерубай, Жолғұтты.

Сатыбалдыдан – Бұғы, Құлжа, Сәти, Алыбай, Жүндібас.

Бұғыдан – Итбол, Құлбол. Итболдан – Молдахмет, Қожахмет, Құрымбай, Құсайын, Молдабай. Молдахметтен –

Бименде, Хамза. Бимендеден – Айдархан, одан – Балтабай, Болат. Хамзадан – Бейсен, Сәрсен, Берген. Бейсеннен – Еркеш, Нұрқан, Жәнібек, Нұрлан, Ақтұйғын, Анар. Сәрсеннен – Ержігіт, Ардақ, Жібек, Ботагөз, Құралай.

Молдабайдан – Мырзақан, одан – Қапар, Қаппас, Шеген. Шегеннен- Беген. Бегеннен – Аслан.

Құлболдан – Симабай, Көшербай, Мұхаметжан. Симабайдан – Садық, Қабаш, Мәнап. Қабаштан – Тасбай, Тасболат. Тасбайдан – Ерлан. Тасболаттан – Ербол. Мәнаптан – Қалау, Сансызбай, Шәкірат. Қалаудан – Тұрсынбай. Сансызбайдан – Қанат, Руслан. Шәкіраттан – Сәуле. Көшербайдан – Шаяхмет, Әйіп. Шаяхметтен – Шұғайып, одан – Алтай. Мұхаметжаннан – Кәкім, Тайлан.

Кәкімнен – Төлеген, Көбеген, Тимош, Әлім, Жоламан, Аманжол, Еламан, Руслан. Төлегеннен – Рүстем, Бағдат. Көбегеннен – Азамат, Жәлел. Тимоштан – Рустам. Жоламаннан – Рауан. Еламаннан – Әлімжан.

Құлжадан – Майман, Жақай, Тілеубай.

Жақайдан – Дүйсенбі. Дүйсенбіден – Жантық, одан – Арыстан, Ербол, Амантай.

Тілеубайдан – Айқожа, Оспанәлі, Омар, Байғожа. Оспанәліден – Жамит. Омардан – Мағауия, Қайырбек. Қайырбектен – Тимош.

Мәмбеттен – Биғара, Қабдөш. Биғарадан – Қадыр, одан – Валерий. Қабдөштен – Әлғали, Нұрғали.

Үмбеттен – Тасмағамбет, Нұрмағамбет. Тасмағамбеттен – Серік.

Әмеңкеден – Мырзақұл, Андағұл, Қайдауыл, Әубәкір. Мырзақұлдан – Омар, Бәйкен, Мұхамеджан, Кәкен, Бекен. Омардан – Рамазан, Қайырбек. Бәйкеннен – Әтәй, Әбілтай. Әтәйдан – Әнуэрбек, Кентай, Сағдат, Әділхан. Кентайдан – Жәніс, Әзілхан. Сағдаттан – Әнуэрбек, Өмірбек.

Мұхамеджаннан – Алпыс, Тұяқ. Кәкеннен – Бекеннен – Игілік.

Андағұлдан – Қали, Оразалы. Әубәкірден – Әшім, Қасым.

Қашқыннан – Бірәлі, одан – Сәрсенбай, Көпей. Сәрсенбайдан – оразбек, Ниязбек, Төлеш. Көпейден – Тәжібай,

одан – Қабай, Досым, Жұмағали, Қайыр, Қари. Қайырдан – Нұрлан, Ардақ, Ұлан. Нұрланнан – Нүркен. Ардақтан – Нұрғалым.

Мамайдан – Балтағара, Уайс, Қоңқабай, Маусымбай. Балтағарадан – Есжан, одан – Жиентай, Жиенбай, Жаңа-берген, Үкіжан. Жиентайдан – Ғаббас, Қали, Әміржан. Қалидан – Мағаз, Мағзұм, Мәдениет, Мұңайтпас. Мағаздан – Наурызбай. Мәдениеттен – Батырбек.

Уаистан – Сасық, одан – Сәтпай, Мұстапа. Сәтпайдан – Науан, Әлқайдар. Науаннан – Әшім, Нағашыбай, Қасым. Әлқайдардан – Ахмади, одан – Сағындық. Мұстападан – Нұрғали. Қоңқабайдан – Тиштыбай, Рысқұл. Тиштыбайдан – Жұныс, Едірес. Жұныстан – Исқақ, Қыдыралы. Исқақтан – Мұхтар, Асқар, Айдар, Хайдар, Асхат. Мұхтардан – Елдар. Асқардан – Фархад. Айдардан – Данияр. Асхаттан – Ринат. Қыдыралыдан – Жылгелді. Едірестен – Ғайса, одан – Оразай, Ғазез, Өркен. Оразбайдан – Ерлан, Жасұлан, Руслан, Бауыржан. Жасұланнан – Жалғасбек. Ғазезден –

Жолғұттыдан – Бүйрекбай, Садықбай. Бүйрекбайдан – Жеңісбай, одан – Сағынтай, Кішкентай. Сағынтайдан – Сұлтан, Қалиакбар, Сейпіл. Сейпілден – Баржақсы, Бейбіт, Сәкен. Кішкентайдан – Әйіп, Бірәлі, Шәріп, Есен. Шәріптен – Бауыржан, Әскер. Бауыржаннан – Нұрсұлтан. Әскерден -..... Есеннен – Серік, Сәмбет, Сырымбет. Садықбайдан – Әділбай, Сексенбай, Дүйсенбай. Әділбайдан – Иманбек, одан – Ыбыш, Самрат. Сексенбайдан – Тілеу, Былқыбай. Былқыбайдан – Елубай, одан – Жұмаш.

Наурызбайдан – Тінәлі, одан – Баян, Тоғанас. Баяннан – Кенже, Омар, Мұса. Кенжеден – Әсдәулет, Шашдәулет, Әшім, Жетпісбай. Жетпісбайдан – Серәлі, Аманжол. Серәліден – Серік, Ерік, Берік. Еріктен – Бекболат, Ерболат, Нұрболат. Беріктен – Нағашыбай. Аманжолдан – Қуаныш, одан – Темірлан. Аманжол Петропавлда тұрады, подполковник в отставке. Омардан – Оспан, Смағұл, Естай. Тоғанастан – Саркенбай, Нұрпейіс. Нұрпейістен – Рақым, Әбілқайыр, Абыр. Рақымнан – Мадани, одан – Самат. Әбілқайырдан – Майдан, одан – Салават, Самрат. Мұсадан – Сағындық, одан – Оразалы, одан – Тұрғын.

Бөрібайдан – Бектемір, Байтемір. Бектемірден – Көшқұлы, одан – Бектұрған. Байтемірден – Ресей, Сейтен, Батыр. Ресейден – Қожық, одан – Қоспан, Қожбан. Қоспаннан – Қозыбай, Уакит, Барлыбай, Игібай, Игілік. Қозыбайдан – Мейрам, одан – Нариман, Талапкер, Айбек. Барлыбайдан – Амангелді, Қайыргелді, Әсет. Қайыргелдіден – Анас. Сейтеннен – Қазы, одан – Тоқсанбай, Төлеген, Төлеміс, Тортай, Тоқсанай, Қайырбай. Төлегеннен – Елтай, Естай, Ертай. Елтайдан – Дәурен, Думан. Естайдан – Дархан, Төрехан. Төлемістен – Қайрат, Бақыт. Тортайдан – Ерлан. Тоқсанайдан – Руслан.

Атығайдан – Дүйсе, Көбей, Құлжа, Көже.

Дүйседен – Иманбай, одан – Байшуақ, Аманбай, Жаманбай, Жақсыбай, Қожабай, Жұмабай. Байшуақтан – Байгожа. Қожабайдан – Шәріп, одан – Әқбар, Сабыр. Әқбардан – Қошқар.

Көбейден – Сибанбай, одан – Тасқожа.

Құлжадан – Дөненбай, одан – Ыбырай, одан – Ермек, Асырап. Көжеден – Сүйіндік, Добай. Сүйіндіктен – Ережеп, одан – Шағман, Тоқтар, Дәуіт. Шағманнан – Асқар. Добайдан – Баймағамбет, Жүсікей. Баймағамбеттен – Есім, Оспан. Есімнен – Қаражан, Сейдақ, Төлебай, Жұмаш. Қаражаннан – Бағыт.

Төлебайдан – Есілбай, одан – Бағыт, Ғабит, Ғазез, Азамат, Асқар. Жұмаштан – Руслан. Жүсікейден – Омар, Әбен.

Елгіндіден – Балпаң, Байсаң, Наурызбай, Өтеген, Меңдібай, Бөрібай.

Балпаңнан – Бегімбет, Сағындық. Бегімбеттен – Мүсіреп, одан – Әдірбай, Әйдерке. Әйдеркеден – Бекіш, Әбдірахман, Әбдіреш, Нұрқан. Бекіштен – Жақия, Қасым, Кәкім. Жақиядан – Маркс, Мәлік, Мәркен. Маркстан – Көкен, Бауыржан. Мәліктен – Ботажан. Мәркеннен – Жылгелді, Жангелді, Амангелді, Қайыргелді. Кәкімнен – Марат, Майдан, Кәкімжан. Майданнан – Азамат. Кәкімжаннан – Елдос, Далер. Сағындықтан – Бектеміс.

Меңдібайдан – Қожабай, Тойбағар.

Қожабайдан – Шошай, одан – Қара, одан – Бұзаубай, одан – Пішенбай. Пішенбайдан – Нұғыман – Мақыш. Мақыштан – Құрмаш, Деген, Бауыржан, Нұрлан.

Тойбағардан – Артықбай, одан – Балтабай, одан – Құрманбай, Жұсып, Жақып. Құрманбайдан – Нәби. Жұсыптан – Мұқаш, Қапар, Жапар, Салқай. Салқайдан – Абай, Абылай, Төлеген.

Елтінді – Меңдібай

Меңдібайдан – Тастан, одан – Бегайдар.

Бегайдардан – Қонырбай, Жаманбай, Жанжол, Есенке, Шындәулет. Қонырбайдан – Шегір, Жекен. Жұқа (Молдағали). Шегірден – Зейнолла, Жамсап. Жекеннен – Мейрам, Мәдина, Ағайша. Жұқадан – Бағыла, Бағия, Қуаныш, Ғабит. Мейрамнан – Қайыртай, Жанатай, Гүлсара, Айнагүл, Халида. Қайыртайдан – Ерден. Ғабиттан – Ерлан, Нұрлан, Нұрбек. Ерланнан – Әдия, Әлихан. Нұрланнан – Ақерке, Әйгерім. Нұрбектен – Әмина, Әлімхан.

Жаманбайдан – Ақан, Ақпантай, Әлжан. Ақаннан – Серікбай, Күлзағи. Серікбайдан – Есләм, одан – Данияр, Даниал. Ақпантайдан – Сапар, одан – Болат, Дулат, Талғат, Азамат. Болаттан – Дамир, Шынғыс. Дулаттан – Темір. Жанжолдан – Ержан, Әбүйір. Ержаннан – Алшын, Қатай. Алшыннан – Тобыл, Сәлім. Тобылдан – Талғат, Таңат, Еділ. Қатайдан – Қайрат, Ойрат.

Әбүйірден – Амангелді, Амантай, Ертіс, Еркін, Аманжол.

Есенкеден – Көшербай, Дүйсенбай. Көшербайдан – Сағат, Қайролла. Сағаттан – Марат. Қайролладан – Дулат.

Шындәулеттен – Нүсірила, Ахмет, Балуан. Нүсіриладан – Марат, Талап. Ахметтен – Марат. Балуаннан – Қазыбек, Жәнібек, Нұртай, Мұратбек, Қайырбек, Зәуреш, Қайни.

Ақбөжектен – Жамантон, Нұғыман, Атығай

Жамантоннан – Алдаберген, Жанбау, Бекбау. Алдабергеннен – Есмағамбет, Ермағамбет, Досан. Есмағамбеттен – Мақат, Бижан. Мақаттан – Махмет, Қоныр. Бижаннан – Қоңқай. Ермағамбеттен – Мұқат, Ақат. Ақаттан – Мешел. Досаннан – Хамза, одан – Алма. Жанбаудан – Садуақас, одан – Рамазан, Бижамал. Бекбаудан – Жақып, Молдақожа, Модахмет. Молдақожадан – Қали. Молдахметтен – Қайролла.

Нұғыманнан – Ертай, одан – Нұртаза, Рамазан, Мұса, Қожахан, Қожағұл. Нұртазадан – Қабдолла, одан – Қо

жағали, Рашит. Рашиттан – Есен. Мұсадан – Әліш. одан – Мақым. одан – Мейраш.

Сатыбалдыдан – Алыбай.

Алыбайдан – Зілғара, Жаңқара, Үкіш, Күзембай, Тілеу. Жаңқарадан – Қуандық, Айтбай. Қуандықтан – Темірхан, Теміртай. Темірханнан – Қалиакбар, одан – Қайырбек. Айтбайдан – Кәжен, Нәзен. Үкіштен – Мұса, одан – Үмітбай. Үмітбайдан – Серік, одан – Сайлаубек. Сайлаубектен – Темірлан, Архат, Ерхат. Мусин Үмітбай отызыншы жылдардың соңғы кезінде Октябрь аудандық атқару комитетінің төрағасы, Солтүстік Қазақстан облыстық атқару комитетінің председателінің орынбасары болды. Осы кезде ол Қазақ ССР Жоғары Кеңесінің депутаты болып сайланды. Отан соғысында ерлікпен қаза тапты. Оның ұлы Серік аудан, облыс көлемінде комсомол, партия органдарында қызмет атқарды. Ал оның ұлы Сайлаубек облыстық жол инспекциясында басшылық қызметте, полковник дәрежесінде.

Үмітбай Мусин 1942 жылғы маусым айында Майданда ерлікпен қаза тапқан екен. Бірақ оның қай жерде жерленгені биылға дейін белгісіз болған еді. Оның ұлы Серік тірісінде біраз іздеу салды. Бірақ нәтижесіз болды. Серік қайтыс болғаннан кейін оның ұлы, Үмітбайдың немересі Сайлаубек Мусин де көп ізденді. Көпке дейін ол да дерек таппады. Ақырында ол Солтүстік Қазақстан облыстық «Поиск» («Іздеу») отрядінің командирі Андрей Николаевич Кошелевке тапсырды. 2012 жылғы қыркүйекте Кошелев Үмітбай Мусиннің жерленген жері Тула облысындағы Чекалин қаласы екенін, ондағы бауырлар зиратындағы стеладағы тізімде Мусин Үмітбайдың фамилиясы барын көргенін айтты. Содан кейін Сайлаубек туысы Темірханов Қайырбекпен сол жылғы қазан айының 25-інде Чекалин қаласына барып, бауырластар зиратындағы стеладағы тізімнен атасы политрук Мусин Үмітбайдың фамилиясын көріп қуанғаннан жылап жібереді. Сол жерге елдегі зираттан әкелген топырақты орналастырып, бауырластар зиратынан топырақ алып елге қуанышпен қайтады. Биылғы (2013) жылғы тамыздың 17-сі күні Үмітбай туған ауылы

Жалтырдағы ата-бабаларының зиратына ескерткіш тас орнатып оның жанына бауырластар зиратынан әкелген топырақты орнадастырады. Тасқа Үмітбайдың туған, өлген жылдарын және ескерткіш ретінде Болат Сағындықов арнайы шығарған бір шумақ өлеңді жаздырады. Зират басында дұға оқылып, жиналған жұртқа ас беріледі. Сайлаубек халық алдында сөз сөйлеп, атасының зиратын қалай тапқанын, тізімде оның фамилиясын өз көзімен көріп қуанғанын айтып береді. Үлкендер оның бұл істеріне ризашылығын білдіріп батасын береді. Міне, осылай Сайлаубек Мусин атасының атын қайта тірілтті. Бұл үлкен адамгершілік әрі ерлік емес пе!?

Күзембайдан – Базарбай, Сағындық. Базарбайдан – Сұлтан. Сағындықтан – Кәртай. Тілеуден – Ниязбек, Шерубай.

ЖАРҚЫН АУЫЛЫ

Жанбура баласы Жарылғапта 5 бала болған: Мырзатай, Тәңірберген, Жанназар, Байназар Бина.

Мырзатайдан – Айдабол, Қармыс. Айдаболдан – Жұрын, Лақ. Жұрын би болған. Жұрыннан – Тілеп, Сағынбай. Тілептен – Биттігүл, одан – Қосман. Қосманнан – Құбай. Сағынбайдан – Мәлік, одан – Сайлау. Лақтан – Балға, Арбағұл. Балғадан – Игібай, Дүмбілбай, Бекбай, Шілікбай, Көпей, Іншек. Игібайдан – Тоқыш, Самархан. Бекбайдан – Молдағали, Қалиакбар. Шілікбайдан – Уәли, одан – Аспандияр, Сәрсенбай. Көпейден – Есмағамбет, одан – Амангельді, Жылгелді, Жұма, Жұмағали, Әубәкір, Құрмаш. Арбағұлдан – Мүймен, Жарқын, Айтбай. Мүйменнен – Тоқтарбай, Шалғынбай. Жарқыннан – Оразалы, Омар, Оразбек. Оразалыдан – Бірлік, Шехмеден. Оразбектен-Оралбай, Жомарт.

Тәңірбергеннен – Алтыбай, Қаражігіт. Алтыбайдан – Түйте. Түйтеден – Әділ, Еділ, Шуақбай. Еділден – Ыбырай, Кәсен, Қонырбай. Кәсеннен – Жетпіс. Қаражігіттен – Кінәз, одан – Мұқылай. Мұқылайдан – Байдалы. Байдалыдан – Қабикен. Қабикеннен – Төлеген, Көбеген, Жайық, Сайран. Жайықтан – Даниал. Көбегеннен – Досжан.

Жанназардан – Бақы, Бекқұлы, Тоқты, Пішай.

Бақыдан – Амантай, Жамантай, Уақбай. Амантайдан – Жұсып молла. Жақан, Смайыл, Сман. Жұсып молладан – Данияр, Шайкен. Даниярдан – Билал, Төкен, Қалау. Смайылдан – Мұрат, Әлжан, Исақ. Сманнан – Уәли, Мағзұм, Махмет, Ақып, Қабдолла. Жақаннан – Мендеке. Уақбайдан – Нағашыбай, Әукен. Нағашыбайдан – Сейпіл. Сейпілден – Мараг, Болат.

Бекқұлыдан – Аманжол, Есенжол. Аманжолдан – Беркімбай. Беркімбайдан – Шөкітай. Есенжолдан – Омар, одан – Секенай, Ерқан. Секенайдан – Айбас, Таймас, Ырыскелді, Хасан. Айбас Жарқын ауылында әйгілі механизатор болды. Ол «Еңбек Қызыл Ту», екі рет «Еңбек даңқы» орденімен, бірнеше медальдармен марапатталады. Бүкілодақтық ауылшаруашылық көрмесіне бірнеше рет қатысып,

оның медальдарына ие болды. Ол зайыбы Дәметкенмен он бала тәрбиелеп өсірді. Олар: Азамат, Асылбек, Мұхтар, Нұрқат, Нұрбек, Самат, Алма, Назым, Тасқын, Гүлдана. Ерқаннан – Шаймерден, Түрік. Шаймерденнен – Жанарбек, Жәнібек, Руслан. Түріктен – Марат, Сәуле, Анара. Ырыскелдіден – Серік, Берік, Қанат. Хасаннан – Талғат, Тұрсынбай. Мараттан – Мият, Дамир.

Тоқтыдан – Бабақ, Бөбей, Шайыр, Көшен. Бабақтан – Жанбосын, Еркін, Кәмен, Жұсып. Жанбосыннан – Сәлік, Сәліктен – Ескен, Зәйкен, Әкбар, Мүкәрәма, Сатыбалды, Бикеш, Қанат, Жанат, Ботағөз, Болат, Гүлнар. Ерімнен – Қарымсақ, Жайлау, Қасым, Садық. Қарымсақтан – Орал, Жақсылық, Марал, Марат, Жақсыбай. Оралдан – Абай, Әскер, Аманке, Асқар. Жайлаудан – Әскер. Кәменнен – Мұхтар, Бикен. Бөбейден – Бәкібай, Қарабала, Есенғали, Шәкір. Бәкібайдан – Зейнолла, Хамит, Жапылай. Зейнолладан – Есен. Жапылайдан – Тасбай, Тасболат.

Пішайдан – Бабақай, Қошан. Бабақайдан – Көкбай, одан – Тілеуғабыл, Құрмаш, Жабағы, Бектұр, Ишан. Тілеуғабылдан – Алқан. Ишаннан – Әуан. Қошаннан – Сағынбай, Жарқын. Сағынбайдан – Қайыргелді. Жарқыннан – Базар, одан – Бейсен, Талғат. Әнуардан – Талапкер, Таңат.

Ақбалық ауылының тұрғыны Салмырза Төлешұлының айтуынша:

Жанбураның екінші ұлы Қожамқұлдан – Жанбөбек, одан – Самырық, одан – Есеналы. Есеналыдан – Сәттібай, Меңдібай, Теңеш. Сәттібайдан – Жанқанат, Шәймерден. Жанқанаттан – Ескен. Шәймерденнен – Сағымбай, Мырзан. Есеналының екінші тармағы Меңдібайдан басталады. Меңдібайдан – Байкерей, Дақан, Төлеш. Байкерейден – Есқожа. Төлештен – Салмырза. Есеналының үшінші тармағы Теңеш балалары. Теңештен – Байқуаныш. Байқуаныштан – Бимырза, Пышан, Қакан, Зікірия. Бимырзадан – Сәлкен. Қаканнан – Сембай.

Жанбураның үшінші ұлы Қожамбердіден – Бейімбет, Қосшығұл. Қосшығұлдан – Ермек. Бәйімбеттен – Ахмет, Мәмбет. Ахметтен – Тастанке, одан – Кәкімжан. Мәмбеттен – Сәду, одан – Қалихан.

Жарылғаптың төртінші ұлы Байназардан – Жанменде, Қараменде, Шоқман.

Жамендеден – Тұрлыбек. Аю. Тұрлыбектен – Қүдербек, Темірбек, Құрымбай. Қүдербектен 7 бала: Тілеубай, Тілепбай, Жұсып, Мырзағұл, Байжан, Мұстапа, Данияр. Тілеубайдан – Құдабай, одан – Шамқайыр. Тілепбайдан – Нұрмұқан. Мырзағұлдан – Шоқан, одан – Зейнел. Байжаннан – Дәруіш.

Темірбектен – Тайжан, Көшкімбай, Әбіш, Нұрқан. Тайжаннан – Садуақас, одан – Мейрам, Батырхан. Көшкімбайдан – Құсайын. Құрымбайдан – Жанаш, Әйміш, Сәтке, Төре. Нұрғожа, Байғожа, Сәбит. Жанаштан – Тасқожа, Таңатар. Тасқожадан – Уақап, Қари, Ғалым, Әлмағамбет. Уақаптан – Бекен. Қаридан – Қытай. Ғалымнан – Сапар. Сабыр, Садыр. Таңатардан – Қабдол, Арап. Әйміштен – Ыбыр, Нұғыман, Абыз. Ыбырдан – Мұқаш. Мұқаштан – Тәштит, Қаратай. Нұғыманнан – Әшім, одан – Ұршық, Қожагелді, Меңдіхан. Абыздан – Ақым, Жақия. Сәткеден – Жетпіспай, Жетербай, Оспан, Омар, Әубәкір, Сыздық. Жетпіспайдан – Наурызбай. Жетербайдан – Баян, Сарыбай. Байнаш. Оспаннан – Серік, Ерден, Әмен. Ерденнен – Болат. Әменнен – Төлеген, одан – Айбек. Болаттан – Серік, Әубәкір, Мұхамеджан, одан – Бағыт, Қанат, Жанат. Төреден – Әбілмәжін, Қабдолла, Жұныс, Әбілқас. Әбілмәжіннен – Зейнел. Қабдолладан – Қайырбек, Көшербай, Көшер. Көшербайдан – Мәссәлім. Көшерден – Жүскен, Жомарт. Еркеш, Еркебұлан, Еркін. Жұныстан – Қайырке. Нұрғожадан – Уәйіс. Байғожадан – Қазі, Мұшан. Қазідан – Баяш, одан – Ерболат. Мұшаннан – Мұстақым, Сердалы, Әнуәрбек. Мұстақымнан – Шапай, Күзембай. Сердалыдан – Шағырай, Марат. Боранбай. Сәбиттен – Қапыш, Сейітзада, Қапар. Қапардан – Сейіл. Сейілден – Серікбай, Алдажар. Кәкім.

Жанменденің екінші баласы Аюдан – Бөлек, Төлек, Мәтен. Бөлектен – Мөніш, Әйтiш, Өте. Мәніштен – Құсайын, одан – Бекі, Сәкен, Қамза, Қари. Бекіден – Қайыржан. Сәкеннен – Болат, Қамзадан – Абай. Қаридан – Бейсен. Әйтiштен – Махмет, Мұқан. Өтеден – Орынбай, Байпақ. Төлектен –

Шәріп, Арыппан, Рақым, Әрбір. Арыппаннан – Наурызбай, Сансызбай, Илияс, одан – Сәрсенбай, Бейсенбай.

Мәтеннен – Сибанбай, одан – Мұқаметқали, Сұлтан, Сүлеймен, Мұрат, Қажымұрат, Зікірия. Сұлтаннан – Қазтай, одан – Сүлейменнен – Мырзағали, одан – Қаршыға, Бүркіт, Құрманбек, Сабыржан, Бауыржан. Бүркіттен – Алмас. Құрманбектен – Алтынбек, Ербол. Сабыржаннан – Сержан. Бауыржаннан – Иранбек, Иран.

Осындағы Мөніштің Құсайыны туралы Сәбит Мұқанов «Өмір мектебі» романның 2-ші кітабында жазған. 1920 жылы Сәбит қатты ауырып қалды да, оны немере ағасы Молдағазы Нұртазин осы Мөніштің Құсайыны атты емшіге апарды Құсайын емші оған жеті түрлі шөптің тамырын беріп оны семіз жылқының қартасымен бірге қазанда сумен әбден су біткенше қайнату керек. Сонда дәрінің бар қасиеті қартаға сіңеді де, жас қартаның сары майы сүр қарта сияқтанып көгеріп кетеді. Содан әуелі тырнақтың басындай ғана беріп, содан кейін асықтай ғана беріп, одан кейін аздап күн сайын өсіре беру керек те, артынан, баланың көңілі шапқанша жегізу керек. Шипасы түссе, бұл сырқаттың беті осыдан қайтар – дейді. Одан кейін қазы салып араластырған қымыз ішсе мүлде сауығып кетер депті. Сәбит ақыры осы емнен кейін жазылыпты.

Ал Құсайынның баласы Бекі белгілі шежіреші болған. Бекінің күшті шежіреші болғаны туралы және өзі одан Керей Самай шежіресін жазып алғаны туралы Ақбалық ауылының тұрғыны Салмырза Төлешұлы «Ленин туы» газетінің 1992 жылғы 7 қарашадағы санында жазған болатын. Бекі ақсақал 1980 жылы 92 жасында қайтыс болыпты. Ал Салмырза ақсақал 1992 жылы «Шежіре және Самай Керей туралы» атты мақаланы жазғанда 87 жаста екен.

Байназардан – Уән (ауылы). Уәннен – Қанқұлы, Байқұлы, Күрке. Қанқұлыдан – Кенбай, Сәмбет. Кенбайдан – Тұмырза, одан – Төлеген, Жайнақ. Төлегеннен – Қалқай, Серікбай.

Байқұлыдан – Қыдырма қажы, Наурызбай. Қыдырма қажыдан – Шәкір, Қасен, Сейдахмет. Шәкірден – Қазкен, Зікірия, Зияда. Зікіриядан – Бейсембай, одан – Серік, Ерік.

Қасеннен – Дүйсенбай, Разиолла, Зейнолла, Қалиолла. Дүйсенбайдан – Баймолла, одан – Қайыргельді, Рақым, Махмет. Разиолладан – Қабиболла, Оразбай, Қалиолла. Қабиболладан – Қайрат. Зейнолладан – Қайнолла, Қайролла. Қайнолладан – Мағжан, Бауыржан. Қайролладан – Досжан.

Сейдахметтен – Қайдар, Қалиақпар. Қайдардан – Сәрсенбай, Есілбай. Мұқалай, Олжабай. Сәрсенбайдан – Жақсылық, Рүстем. Есілбайдан – Арман. Мұқалайдан – Уәлихан. Олжабайдан – Тыныс, Ақжан.

Наурызбайдан – Өзден, Сүлеймен, Сұлтан. Өзденнен – Жұныс, Қабылқарім, Ғаббас. Жұныстан – Тілеген, одан – Қуандық, Мағжан, Қамза, Зияда. Ғаббастан – Күлшира.

Күркеден – Әубәкір, Биғожа. Әубәкірден – Сағындық, Шәукер, Қабдолла, Рақымжан.

Бұл шежірені тапсырған Қасенов Қайнолла Зейноллаұлы 1958 ж. 30 тамызда Түмен облысында туған. Түбі Уән (қазіргі Жарқын) ауылынан. Түмен индустриалды институтын бітрген тау-кен инженері. Экономика ғылымдарының кандидаты Еңбек жолын 1994 жылдан – 2002 жылға дейін газ шаруашылығында басшылық қызметте болып бастаған. 1997-2002 жылдары – Генеральный директор ЗАО «Центральная Топливная Компания – Казахстан» г. Алматы. 2002-2011 жж. – Первый вице-президент ТОО «Тулпар Мунай Сервис» на нефтяных месторождениях Мангистауской области.

Байназардың Шахман есімді баласынан – Жолдыбай.

Жолдыбайдан – 5 бала: Иса, Ыбырай, Рахмет, Байқадам, Жеміс. Исадан – Аманбай. Ыбырайдан – Мыңғожа, Мұхамеджан, Молдахмет. Мұхамеджаннан – Мағжан, Мәнап, Әнәс, Дәулетқали, Қайролла, Зейнолла. Мағжаннан – Дулат. Әнәстан – Қайрат, Бейбіт. Қайраттан – Нұрсұлтан. Мәнәптан – Талғат. Дәулетқалидан – Досхан, Дархан. Зейнолладан – Асан, Әсел. Қайролладан – Жанна, Атланта. Рахметтен – Қозыбай, одан – Марат. Мараттан – Думан, Дәурен, Мереке. Байқадамнан – Қазі, Қали. Жемістен – Құрмаш, Төлеген, Жақсылық, Оразбай. Төлегеннен – Дәстен, одан – Бағдат, Қайрат, Жанат, Жеңіс,

Бағыт. Жақсылықтан – Балғат, Балқат, Әскербек, Жангелді. Оразбайдан – Талғат.

Карамендеден – 4 бала: Бойтан, Тойтан (Тотаман) Күрлеуіт, Бүрдешке

Бойтаннан – 3 бала: Мұсайып, Доңбай. Мұсайыптан – Сұлтанәлі, одан – Арын. Арыннан – Құрманғали, Жұмағали, Әмірғали, Темірғали, Мырзағали. Доңбайдан – Нұрсейіт, Бексейіт,... Нұрсейіттен – Сейтқазы, Қазы, Мұхамеджан. Бексейіттен – Қасым, Зейнолла. Зейнолладан – Сағынай, Аян. Доңбайдың үшінші ұлы – Қабдолла, Базар.

Тотаманнан (Тойтаннан) – 11 бала: Меңбай, Сақан, Құсайын, Қожантай, Айтбай, Сейітхан, Жұныс, Асаубай, Қасайын, Мәлғаждар, Тәшен. Меңбайдан – Сұраған, одан – Мұқан. Мұқаннан – Шыңғыс, Жұмағали, Шоқан. Сақаннан – Ақжігіт, Қажыбай. Қажыбайдан – Қазықапар, Нұрғиза, Қазыкен. Қазыкеннен – Асылхан, Әділхан. Құсайыннан – Есләм, Төлеке. Есләмнан – Мінайдар, Файзолла. Мінайдардан – Ғали, Бәри. Ғалидан – Мұрат, Әлия, Қуат, Дина, Саит. Ғали бұл балаларынан: Диас, Жан, Тотаман, Зарина, Әлішер, Анеля есімді немерелер мен Мәди атты жиен көріп отыр. Файзолладан – Жақат, Талғат.

Қожантайдан – Уәли, Уәлиден – Нұғыман, Түгел. Айтбайдан – Мақаш. Сейітханнан – Қабиден, Танаш, Аманжол. Қабиденнен – Шалабай, одан – Ермек, Еркін, Серікжан. Танаштан – Аралби, одан – Арман, Айна, Аймағамбет. Аманжолдан – Жақсылық, Амансерік, Амангелді. Жақсылықтан – Жамбыл. Амансеріктен – Болат. Жұныстан – Сәруар, Сертай, Жанғали. Сәруардан – Сапар, одан – Азат. Асаубайдан – Қамит, Жазит. Жазиттен – Аман, Амангелді. Аманнан – Қуат, Қайрат, Әлім, Әмірбай. Тәшеннен – Бектас, Қапез, Қайырбай, Қайыргелді.

Караменденің Күрлеуітінен – Мұстапа, Қожахмет, Қайдауыл, Бейіс. Мұстападан – Шәріп, Зікірия, Мәлік, Әбдірахман. Шәріптен – Көбен, одан – Марат, Қайрат. Зікіриядан – Совет. Советтен – Сабыр, Сәкен, Саян. Мәліктен – Сәбит, Асқар, Әсет, Төлеген, Сағила.

Әбдрахманнан – Емпат, Ілияс. Емпаттан – Тілеген. Ілиястан – Социал, одан – Бағыт, Мұрат, Бауыржан. Қожахметтен – Бәдін, одан – Сағындық, Талғат.

Қайдауыл қажыдан – Әбілмәжін, Қожахмет, Қосман, Омар. Әбілмәжіннен – Мұқаш. Қожахметтен – Күзембай. Қосманнан – Әмір. Әмірден – Жамбыл, Қанат, Серік.

Бейістен – Зейнелғаби, одан – ұрпақ жоқ. Бейіс Қайдауылдың Кенже баласы Омарды өзіне бала қылып алған.

Бүрдешкеден – Ахмет, Махамбет, Бейсембет. Ахметтен – Бәрәм молла, одан – Сағындық, Қапыш. Сағындықтан – Бақытжан, Болатхан, Қанат, Мұрат. Қапыштан – Махамбеттен – Жақып, Жұсып. Жақыптан – Ноқат, одан – Нәби. Жұсыптан – Қайыржан, одан – Арман.

Байназардан – Тоқсан. Тоқсаннан – Бәк, Мақаш. Бәктен – Есенгелді, одан – Шәріп, Хамза. Хамзадан – Болат. Болаттан – Оразбай, Батырхан, Едіге, Темірхан, Жылқыбай.

Мақаштан – Таспай, одан – Масығұт, Елубай. Масығұттан – Дәулет, Орал, Оразалы, Орынбай. Дәулеттен – Мұрат. Елубайдан – Қаби, Сағат.

Жарылғаптың бесінші баласы Бина. Бинадан – Тұрлығұл, Тырнақ.

Тұрлығұлдан – Кошке, одан – Жақып, Жарқын, Жағпар. Жақыптан – Мұхамеджан, Қамит, Қабиболла, Ағзам.

Мұхамеджаннан -Төлебай. Қамиттан – Аманжол, Амантай. Аманжолдан – Жанторы, Жамбыл. Амантайдан – Ғазез, Серік, Берік. Қабиболладан – Төлебай. Ағзамнан – ... Жарқыннан – Қабиден.

Тырнақтан – Дүйсенбай, одан – Елемес, Қазі. Елеместен – Исақ, Жетібай, Маржан, Әйіп. Исақтан – Әскер, Жеңіс (егіздер). Қазидан – Қайыркен. Қайыркеннен – Қанат. Қанаттан – ...

Бәйтекеден Шуай.

Мамлют ауданындағы Бостандық ауылының тұрғыны Серікбай Құрманғалиұлы Шуай ұрпақтарын былай таратып берді.

Шуайдан – Дүйсенбі, Алдырахман. Дүйсенбіден – Бұқар, Айтбай батыр, Боран, Тәттібай. Тәттібай ұрпақтары Тауағаш ауылында тұрады.

Бұқардан – Байтөле, Жантөле, Байғозы, Жанғозы, Көрпежан.

Байтөледен – Байбөрі, Бекберді, Шектібай, Дүкенбай, Түлкібай. Байбөріден – Жұмабай, Мұсабай, Исабай, Қабыл, Бәшім (Бейсембі). Жұмабайдан – Мұртаза, Ғабдолла. Мұртазадан – Ғаббас, (Жәрмеңке), Мұхаметжар. Ғаббастан – Рашке (Ғабдырашит). Ғабдолладан – Қайролла, одан – Бүркіт, Қырғи, Қаршыға, Тұйғын. Ғаббастың Ғабдрашитінен (Рашкеден) – Қайыржан, Кәкім, Қарабай. Кәкімнен – Иманжан.

Мұхаметжардан – Қайырбай, Жанбота, Кенжебай, Зура. (Зура облысымызға белгілі азамат Ноғай Жамалиевтің зайыбы). Қайырбайдан – Есілбай, Айтмұхамбет, Ермұхамбет. Есілбайдан – Жасұлан. Айтмұхамбеттен – Жанат, Қанат, Қайрат. Ермұхамбеттен – Орал. Жанботадан – Серік, Болатбай. Кенжебайдан – Айтбай.

Мұсабайдан – Мұқаш, одан – Бабақа (Нұрмағамбет). Нұрмағамбеттен (Бабақадан) – Серік, Ұмсын. Исабайдан – Қажығали, Қажыахмет. Қажығалидан – Жоламан. Қажыахметтен – Сәлима.

Қабылдан – Құрманғожа (Құрмаш), Әбіш, Құсайын, Әубәкір. Құрманғожадан (Құрмаштан) – Жолдасбай, Жолдыбай, Олжабай. Жолдасбайдан – Берік, Ерік. Әбіштен (Әбілмәжиттен) – Тілеужан, Болат, Әнуәрбек. Әнуәрбектен – Қайыржан, одан – Марат, Гүльнәр.

Байбөрінің Бейсембісінен (Бәшімнен) – Досмұхамбет, Есмұхамбет, Сәрсекей, Жәмәли, Зайра. Бәшім (Бейсембі) Байбөрінің 1860 жылы туған Кенжеұлы, қарашаңырақта бірғасырдай өмір сүріп, 1957 жылы 97 жасында қайтыс болған. Ол жасында күшті балуан болған. Кейін күресті қойып кеткен. 1895 жылдары Қостомарға (қазіргі Владимирова – Андреевка селолық округінде) переселен орыстар келіп қоныстанғаннан кейін орыс шенеуніктері қазақтарға күн көрсетпейді, әр түрлі сылтаулармен қамауға алып, ұрып соғады. Сондайда Бәшім талай қазақты босатып алады. Орыстар одан қорқатын болады.

Досмұхамбеттен – Советтер Одағының Батыры Әбу, Сапар, Қапар, Күлбан, Бәтима туған. Әбуден ұрпақ жоқ.

Оның сүйегі Украинаның Чернобыль қаласының паркінде батырлар қатарында жатыр. Ол 23 жасында аға лейтенант лауазымында рота командирі кезінде 1943 ж. қайтқан. Туған жері Үшкөл ауылының аймағында (бұл ауыл қазір жоқ) белгі тас орнатылған. Әбу Досмұхамбетовтың атында (Бензостройда) шағын көше бар. Оның есімі қаладағы Қазақ дарынды балалар гимназия – интернатына берілген. Сол гимназияның алдында батырдың ескерткіші мүсіні тұр.

Сапардан – Қалиолла, Қайырбек, Сейілбек. Қапардан – Рамазан, Марат. Рамазаннан – Нұрсұлтан.

Байтөленің екінші баласы Бекберді кезінде болыс болған белгілі адам. Оның фамилиясы мен есімі Алматыдағы Қазақстан орталық мұрағатының қорында жазулы тұр. Жұрт оны еркелетіп «Керейдің кетік қарасы» деп атап кеткен екен. Бекбердіден – Мыңжасар, Жәктін, Тоқсанбай, Хамза, Түлкібай. Хамзадан – Темірғали, Шәмшия, Ақжанаш, Нағима. Түлкібайдан – Дүкенбай, Мұса. Мұсадан – Нұрмағамбет. Тоқсанбайдан – Нұрғали, Алпыс, Жетпіс.

Байтөленің үшінші баласы Шектібайдан – Жангелді, Байгелді. Жангелдіден – Оразбай, Қыстаубай. Бұқпа, Мәлке.

Оразбайдан – Әбіртай, Көкен, Жақа, Сары. Әбірбайдан – Әбілғазы, одан – Баймолда, Байжан, Қанат. Баймолдадан – Болат, Мұрат, Сәуле. Болаттан – Расул, Азамат, Руслан. Мұраттан – Диас. Көкеннен – Дүйсенбай, Нығыман, Бейсенбай, Бүркіт. Нығыманнан – Өндіріс, Мағжан, Медет. Бейсенбайдан – Кәрім, Сайлау, Қайкіттен – Данияр, Бахтияр. Жақадан – Шәкен. Шәкен көп жыл мектепте мұғалім, директор болған Шәкеннен – Абай, Айдар, Қайрат. Абайдан – Ербол, Айдардан – Бауыржан, Қайраттан – Женіс. Сарыдан – Тұрсынбай, Нұрғиса, Қаби. Тұрсынбайдан – Аманжол, Амантай. Нұрғисадан – Сәбит. Аманжолдан – Серік, Қайрат, Ілияс, Қайса, Жанат.

Мәлкеден – Мұса, Үмітбай (Үмітбай молла Үшкөл ауылынан, өзі шежіреші болған). Мұсадан – Ережеп, Үмітбайдан – Таутас, Қалдырған. Бұқпадан – Бектас, Байтас. Бектастан – Көже. Байтастан – Қойшыбай, одан – Тұяқ. Тұяқтан – Ержан, Бақытжан, Нұрлан. Байтөленің Дүкенбайынан – Мұса, одан – Нұрмағамбет. Бұқардың

Жантөлесінен – Күнту, Айту, Тілеу. Күнтудан – Сабаған, Қондыбай, Майлы. Сабағаннан – Шымыр, Бораншы, Шөкенбай, Бөкенбай. Шымырдан – Қондыбай, одан – Тұғыр, одан – Әубәкір. Бораншыдан – Салкей, Қалкей, Шаяхмет, Нұрахмет. Шөкенбайдан – Сыздық. Бөкенбайдан – Қайырбай (Қайырбай Бөкенбаев көп жыл Солтүстік Қазақстан мемлекеттік университетінде оқытушы, профессор болды). Қайырбайдан – Қуаныш, Дорош. Майлыдан – Қабдол, Бүркітбай, Нүрпейіс. Қабдолдан – Ілияс (Ленин ордені). Нүрпейістен-Сағындық, одан – Еркебай, Қайыржан, Жасұлан, Қайырбек, Жанат. Еркебайдан – Қанат. Қайыржаннан – Зият, Саят.

Жантөленің екінші баласы Айтудан – Баужан, Кәлібек. Баужаннан – Тоқай, одан – Нұрмолда, Нұрғожа. Нұрмолдадан – Нұрмағамбет, одан – Амандық. Кәлібектен – Бөкет, Сары (Боктыкөт). Бөкеттен – Байғожа, одан – Қосман, Көбеген. Қосманнан – Серік, Сейтқазы, Ерік. Көбегеннен – Бауыржан, Исатай, Махамбет, Аманбай, Таурық. Сарыдан – Қожахмет, одан – Еркін, Бакытжан. Еркіннен – Ербол.

Дүйсенбінің екінші баласы – Айтбай батыр: одан – Тоқболат, Қосаболат. Айтбайдың бірінші баласы Тоқболаттан – Танабай, Дәуітбай, Қауланбай, Естекбай. Танабайдан – Ноқаш, Қуаныш. Ноқаштан – Қоянбай, Жұрынбай, Кісенбай, Қосшыбай, Баянбай, Мұрынбай. Қоянбайдан – Омар, Оспан. Оспаннан – Ораз, Оразбай. Ораздан – Саян, одан – Руслан. Оразбайдан – Ерсайын, Талғат, Нұрсайын, Маралбек. Баянбайдан – Әубәкір, Жағпар, Ғабас. Ғаббастан – Марат, Мұрат. Мұрынбайдан – Жақып, Тұқыш, Мұсайып. Жақыптан – Сүлеймен, Жұсып. Сүлейменнен – Сайрал, Мейрам. Жұсыптан – Серік. Мұсайыптан – Болат, одан – Нұртас, Нұрбай, Нұржан, Нұрқан.

Танабайдың екінші баласы Қуаныштан – Тұсаубай, Шәмежан, Көбежан, Түгелбай. Тұсаубайдан – Наурызбай, Кәршікей, Жақсыбай, Байтас, Сәду. Наурызбайдан – Дауылбай, Көнтай. Көнтайдан – Сейітбек, одан – Қасен, Сәбит (профессор), Хамит, Рәшит, Мұхтар. Байтастан – Сыздық, одан – Жұмаш. Сәдуден – Байжан, одан – Мағау, Есендік, Сәйөске. Қуаныштың Түгелбайынан – Тоғай, одан

– Баязит, Әбдрашит. Тоқболаттың екінші баласы Дәуітбайдан – Кенбай, Байгерей, Асан. Кенбайдан – Тасан, Баттау, Зорбас. Тасаннан – Махамбет, одан – Құжық, одан – Шаяхмет, Шаймұрат. Шаяхметтен – Баяхмет, Сембай, Аманбай, Бақыт. Шаймұраттан – Ғазез. Зорбастан – Сәду, одан – Көкөш, одан – Жұсыпбек, Жұмабек. Байгерейден – Байсалды, Айсары, Атығай, Асан. Байсалдыдан – Жәпен, одан – Ғабдолла, Рахман, Токан. Токаннан – Болат, Марат. Рахманнан – Сәрсек. Атығайдан – Қонақбай, одан – Шамған, Қожан. Шамғаннан – Аманжол, Жақсылық, Ырыскелді. Аманжолдан – Қайыржан, Бақытжан, Орал. Жақсылықтан – Жамбыл. Ырыскелдіден – Қожан, одан – Балтабай, Шегебай. Балтабайдан – Шалқар, Жанайдар, Мақсұт. Асаннан – Бұзаубас пірәдәр, одан – Өсіп, Қоңқали, Есман. Өсіптен – Нұрғожа, Құрман, Сенбі, Сейпол, Сейтен. Құрманнан – Тәукел, Жоламан, Сәрсембай, Базарбай, Бекетбай. Сенбіден – Рамазан, Аманбай, Батырбек. Сейполдан – Алғиса, Мұрат, Иманбай. Сейтеннен – Аманжол, Аманкелді, Болат. Қоңқаштан-Есләмбек, одан – Манарбек, Мұсайбек, Нұрбек. Есманнан – Нұрмұқан, Қайыркеш, Қайыржан, Жүмекен. Нұрмұқаннан – Ертай, Серікбай, одан – Санат. Қайыркештен – Совет, Бейбіт. Советтен – Темірлан, Ерлан. Бейбіттен – Динара, Айша. Қайыржаннан – Нұржан. Жүмекеннен – Абзал. Қауланбайдан – Мыңбай, Кетебай, Жүзбай. Мыңбайдан – Боктық, одан – Құсайын, Мұхамеджан. Құсайыннан – Кәмәли, Сейітахмет. Мұхамеджаннан – Жаңабай, Сылқымбай. Сылқымбайдан – Әбіл, Кәсейін. Әбілден – Бәймбет, Шалабай. Кетебайдан – Шотбай, Бейсембай, Ахметжан. Шотбайдан – ұрпақ жоқ. Бейсенбайдан – Нұрмолда.

Тоқболаттың үшінші баласы Мұңбайдан – Мұхамеджан, одан – Жаңабай, одан – Құрманғали, одан – Оразай.

Тоқбалаттың төртінші баласы Естекбайдан – Таужан, Бижан. Таужаннан – Мұса, Ысболған, Есенбай, Қыпшақбай. Мұсадан – Алшынбек, одан – Хамза, одан – Болат, Елеу. Ысболғаннан – Жолке, Ғаббас. Ғаббастан – Рамазан. Есенбайдан – Бейсебай, одан – Әшім, Әбдрәшит. Әбдрә-

шиттен – Ерсін, Ержігіт, Көбеген. Бижаннан – Төртәмән, одан – Темір, одан – Кәдір, Құрмет. Құрметтен – Есілбай.

Жамбылдың үшінші баласы Тілеуден – Есен, Қайралап, Саржан, Жаман. Есеннен – Кәсен, Қаспақ, Тоғайбай, Қыстаубай. Қаспақтан – Садуақас, одан – Әбілқас, одан – Біркән, Қайыржан. Тоғайбайдан – Сұңғат, Нығмет, Белгібай. Нығметтен – Дәулен, Майдан. Қыстаубайдан – Таласбай, Жақсыбай, Құдайберген, Тұрсынбай. Таласбайдан – Темірболат, Есімғали. Темірболаттан – Нұрлан, Ержан. Есімғалидан – Ерлан, Ербол.

Жақсыбайдан – Тұрлыбай, одан – Тоқтар, Ақылбай, Алтынбек, Асылбек, Мұхтар. Құдайбергеннен – Сағымбай, Мәктай. Тұрсынбайдан – Темірғали, одан – Сәкен, Самат, Бағдат, Медет, Сәткен. Қайралаптан – Дұрысбай, Рахмет. Дұрысбайдан – Қасым, одан – Шаймолда, одан – Науан, одан – Рахмет, одан – Кәпкен. Кәпкеннен – Шәймерден, Нұржан, Нұрқан. Саржаннан – Ырыскелді, одан – Нұрмұқан, Әлтай, Қаби. Нұрмұқаннан – Забихолла, одан – Серік, Айтқали, Әлғали, Қажымұрат, Асқар, Берік. Әлтайдан – Нейіл, Нәдір (Шымкентте тұрады). Қабиден – Файзолла, Ерік, Марат, Эмил. Файзолладан – Баян. Мараттан – Эмилден –

Жаманнан – Базарбай, Жакен.

Айтбайдың екінші баласы Қасаболаттан – (1-ші әйелінен:) – Шонай, Бердібай, Зорбай. (екінші әйелінен:) – Жанарыстан, Байарыстан, Жаңғабыл. (3-ші әйелінен:) – Өтетілеу, Бектемір. Шонайдан – Найзабек, одан – Құлжан, Жаманкүл, Көске, Жанақбай. Құлжаннан – Тұрғын, одан – Зікірия, Шәріп. Зікіриядан – Серік, Сәбит, Сәмет, Хамит. Шәріптен – Ерғали, Жанболсын, Жоламан. Көскеден – Көшімбай, Беркімбай, Уәли. Көшімбайдан – Шеген, Құрманғали. Құрманғалидан – Серікбай. Беркімбайдан – Шегебек, Өмірбек, Ілияс, Есімғали. Өмірбектен – Есләмбек, одан – Жанбота, Айтмұқанбет, Жанат, Қанат. Уәлиден – Ниетбек. Бердібайдан – Сәрке, одан – Сағындық. Сағындықтан – Жақия, Мешел. Жақиядан – Әбдірәшит, Нұрмолда, Шаймолда. Нұрмолдадан – Шаймұрат, Баймұрат, Мұрат, Мұса, Әли.

Зорбайдан – Масак, одан – Рамазан, одан – Жидібай, Шоқан. Жидібайдан – Амангелді, одан – Ерболат, Жанболат. Шоқаннан – Токтар, Серік. Жанақбайдан – Кәрім. Жанарыстаннан – Тілеп, Ілес, Қойбағар. Тілептен – Бұзаубақ, Малбақ. Бұзаубақтан – Төлеңке, одан – Текебас, одан – Бәкібай, Аман. Малбақтан – Шәри, одан – Оспан, одан – Шамған. Ілестен – Жанғұт, Бораңкүл, Жанғұттан – Желдібай, Ахмет, Маханбет, Құрман.

Ахметтен – Серәлі, Қазлен. Серәліден – Сүлеймен. Қазленнен – Кәкенбай. Махамбеттен – Төлепберген, одан – Темірғали, Жаңбырбай, Қуанышбай. Құрманнан – Темірғали, Мұхаметқали. Бораңкүлдан – Жұныс, Әбілмәжін. Жұныстан – Шәріп. Шәріптен – Жақсылық, одан – Қанат, Бауыржан, Сабыржан. Қажыдан – Себай, одан – Әбілмәжін, одан – Бірлік, Бірліктен – Жанат, Қанат, Қайрат. Қойбағардан – Байәділ, Бейсенбай. Бәйәділден – Әміре, одан – Қасым. Қасымнан – Қозыбай, Ағыбай. Бейсенбайдан – Тоқсанбай, одан – Әбжан, одан – Байарыстан, одан – Мәмбет. Мәмбеттен – Баймағамбет, Мұхаметжан. Баймағамбеттен – Құсан, Мұқан. Мұхамеджаннан – Құсайын. Жанғабылдан – Сүйін, Білен. Сүйіннен – Орын, одан – Бөкен, одан – Көшербай. Көшербайдан – Алик, Серік. Өтетілеуіден – Итемір, Таубай. Итемірден – Сарбас, Смағұл, Базарбай. Базарбайдан – Сандыбай, одан – Қуанышбай, Жаңбырбай. Қуанышбайдан – Ербол, Сырбай, Жасұлан. Жаңбырбайдан – Қайыркелді. Сарбастан – Көшен, Молдахмет. Көшеннен – Мұрат, Ербатыр, Еркін. Мұраттан – Самат. Молдахметтен – Ержан, Ерлан, Ертай. Таубайдан – Жайлаубай, Ыбыралы. Жайлаубайдан – Ақбұзау. Ыбыралыдан – Елубай. Бектемірден – Нұрмұқан, одан – Құрманғали, одан – Елтай. Елтайдан – Қанат. Құсаннан – Аман, Серік, Қалиасқар, Талап. Аманнан – Абай, Қаби. Мұқаннан – Бапы.

Айтбайдың үшінші баласы Қосайдан – Бақай, Мақаш.

Бақайдан – Тиінбай, Елеусіз. Тиінбайдан – Мырза, одан – Нұрғали, одан – Көшер, одан – Серік. Мақаштан – Сұраған, Балаған. Балағаннан – Мұқан, Молдаш. Мұқаннан – Нұрмағамбет, Жоламан, Еламан. Нұрмағамбеттен –

Баяхмет, Бердіахмет. Жоламаннан – Қайырбек, Манарбек, Қаркен, Есмағзи.

Есламаннан –

Досайдан – Байғоныс, одан – Семізбай, Көке. Семізбайдан – Құлатай, Қожақы, Кенжебай. Қожақыдан – Мәжен, одан – Қабдол, Кәкім, Ғалым. Қабдолдан – Ғазез. Кенжебайдан – Кәрім, одан – Арыстан.

Айтбайдың төртінші баласы Есенгелдіден – Мақыбай, одан – Құттыбай, Сүттібай, Дөкетбай, Сансызбай, Байтан. Құттыбайдан – Шәймерден, Қари. Қаридан – Ношалқан, одан – Кеңес. Кеңестен – Ербол, Ертай. Сүттібайдан – Уәли, Шаяхмет, Сыздық. Уәлиден – Нұғыман, Ерназар. Нұғыманнан – Саткен, Есілбай, Орынбай, Өмірбай, Амангелді. Ерназардан – Өміртас, Қайсар, Еркеш. Шаяхметтен – Қауаш, Жәуке, Бекен. Қуаныштан – Мәлғаждар, Салкей, Кәрібай. Мәлғаждардан – Сәкен, Сәрсен, Айдал, Нұржан. Жәукеден – Кәпкен, Мұхамедияр, Ахметқали, Семетай. Бекеннен – Зәпкен, Серік. Сыздықтан – Қажимолда, Қалиолла. Қажимолдадан – Айбас. Айбастан – Толқын, Ернұр, Жансерік. Қалиолладан – Бектас, Серік, Бақыт. Дөкетбайдан – Әміре, одан – Тәшет, Қайран, Сапар. Тәшеттен – Марат. Сансызбайдан – (Сақаудан) – Фатқолло, Мәлік, Сағат, Кәмәли, Әбдірашит. Сағаттан – Хамит, одан – Нұрлан, Бауыржан, Ардақ, Кемел, Сырым.

Соңғы болыс Кәмәлиден – Жоламан, Қайыржан, Кәкім, Жоламан балалары Советская гаваньда тұрады. Қайыржанның балалары Қарағандыда тұрады. Кәкімнен – Данияр, Азамат, Бағдат. Әбдірашиттен – Бога. Байтаннан – Сәтен, одан – Мәжит, Жақсылық. Мәжиттен – Ерсін, Еркін, Төлеген. Жақсылықтан – Ербол, Ерболат. Ерболдан – Еркеболат. Ерболаттан – Төлеген.

ҮШКӨЛ АУЫЛЫ

Жуасбаев Елубайдан:

Байтекеден (Самайдан) – Шуай, одан – Алдырақпан, Дүйсенбі. Алдырақпаннан – Дос. Достан – Бердалы, Баймұрат. Бердалыдан – Жиенбай, Нәуке, Тоқан, Жолды. Жиенбайдан – Шоқымай, Нәйке, Сибанбай, Тәшкенбай. Нәйкеден – Көшен, одан – Нұрахмет. Нұрахметтен – Қажыяхмет, Орал. Оралдан – Қайрат. Сибанбайдан – Иса, одан – Қайыр. Тәшкенбайдан – Құрмаш, одан – Жұмаш. Жұмаштан – Жұмабек, Жансерік, Жанар. Нәукеден – Омар, одан – Әбір. Әбірден – Орынбай, Игібай, Жанбырбай, Боранбай, Дауылбай, Есілбай, Дулат. Тоқаннан – Балтабай, одан – Қали. Сағит, Қанапия. Қалидан – Бимолда, одан – Мұрат. Сағиттан – Жақсылық. Қанапиядан – Мажит, Зейнолла. Зейнолладан – Жасұлан, Аяған, Бақыт, Ақан, Меңдібай.

Жолдыдан – Жуасбай, одан – Темір, Бәтима, Ергали, Құсайын, Рәш. Ергалидан – Есім, Елубай, Ермек, Бота, Үкітай, Алтын, Төлеген. Елубайдан – Бауыржан. Азамат. Бибігүл. Бауыржаннан – Бейбарыс, Жібек. Азаматтан – Айғаным.

Дүйсенбіден – Айтбай бағыр, Тәттібай, Бұқар, Боран.

Айтбайдан – Тоқболат, Қасаболат, Қосай, Досай, Есенгелді, Байарыстан, Жанарыстан. Тәттібайдан – Бұланбай, Құланбай, Балықбай, Азнабай, Жаманша, Саполат. Бұқардан – Байтөле, Жантөле, Байғозы, Жанғозы, Көрпежан.

Байтөледен – Шектібай, Байбөрі, Бекберді, Түлкібай. Шектібайдан – Жанкелді, Байкелді. Жанкелдіден – Оразбай, одан – Әбілтай, Әбілғазы. Әбілтайдан – Көкен, Сары, Жарылғап. Көкеннен – Дүйсенбай. Әбілғазыдан – Баймолда. Жантөледен – Күнту, Тілеу. Күнтудан – Сабаған, Қондыбай, Майлы. Майлыдан – Қабдол, Нүрпейіс. Қабдолдан – Ілияс. Нүрпейістен- Сағындық. Тілеуден – Есен. Есеннен – Тоғайбай, Қаспақ, Қыстаубай.

Жанқозыдан – Кәлібек, Баужан, Байтемір. Кәлібектен – Бөкет, Боктыкөт. Бөкеттен – Байғожа. Боктыкөттен – Қожахмет. Баужаннан – Тоқай, одан- Нұрқожа, Нұрмолда. Байтемірден – Сейітахмет.

ТАУАҒАШ АУЫЛЫ

Тауағаш ауылындағы Самайлар Бәйтекенің Шуай есімді баласынан тарағандар. Бәйтекенің бәбішесінен туған кенже ұлы Шуай. Қазақ салты бойынша қара шаңырақ қашанда бәйбішеден туған кіші ұлдың иелігіне қалады. Осы салт бойынша Бәйтекенің қара шаңырағын Шуай ұстап қалған екен. Әкесінің лақап атымен оның ұрпағы тегіс Самай атанып кеткен.

Тауағаш ауылындағы Самайлар Шуайдың Дүйсенбі деген ұлынан туған немересі Тәттібайдан тарайды.

Тәттібайдан – Бұланбай, Құланбай, Азнабай, Балықбай, Саполат, Жаманша. Бұланбайдан – Сазанбай, Қарынбай, Күншақ. Сазанбайдан – Алтыбай, Күмісбай, Жаманбала. Алтынбайдан – Шоқай, Жолдығұл. Шоқайдан – Сағит, Әбілмәжін, Шәймерден, Әбілғазы. Сағиттан – Сейітахмет, одан – Қабай, Абай, Ораз, Орақ. Шәймерденнен – Зікірия, одан – Бақытжан, Өміржан, Серік. Шоқайдың інісі Жолдығұлдан – Боқай, одан – Сәйпи, Нұрсейіт, Қабдолла. Сәйпиден – Есләмбек. Есләмбектен – Қуат, Сапар, Серғазы.

Бұланбайдың Қарынбайынан – Жайлау, одан – Жолаушы. Жолаушыдан – Қалиәскер, одан – Оразай, Зейнолла туған. Осы Жолаушының немересі Оразай туралы белгілі журналист, жазушы Жақсыбай Самрат «Тауағаш деген ел едік» атты кітабында былай деп жазды: «1999 жылы орыс тілінде шығатын облыстық газетте «Қазақ из Тауағаша, который покорил Москву» деген айғайлы мақала шықты. Әңгіме осы Оразай Жолаушин туралы екен. Ол Мәскеуге оқуға түсуге барып, емтиханнан құлап қалады. Содан көңілі құлазып көшеде келе жатқанда, басына бір ой сап етіп келе қалады. Бұрышта тұрған телефон – автоматтан қалалық сұрау бюросынан СССР Жоғары Кеңесінің Төрағасы Ворошиловтың нөмірін сұрайды. Не деген көзсіз ерлік десеңші! Сәтін салғанда сұрау бюросы бәлен-түлен демей-ақ жас балаға сол кездегі СССР-дың үш жоғары басшысының бірінің нөмірін айта салады. Сонымен Орекең Ворошиловтың өзіне телефон соғады. Дес бергенде телефонды Ворошиловтың өзі көтереді. Оразай оған «Мен жетім» едім,

аш-жалаңаш бір оқу үшін жер түбі Қазақстаннан жаяулап – жалпылап келіп едім, көмектесе көріңіз – деп өзі білетін орысшасымен сарнап тұрған жас баланы аяп, аты-жөнін, қай оқуға барғанын сұрап алып, «ертең қайта бар, мен ректорына хабарлаймын», – дейді. Ертеңіне таңертең Оразай институтқа барса, ақ шашты ректордан бастап, барлық институт төрелері кім көрінгеннің фамилиясын сұрап, бір мұны іздеп жүрген көрінеді. Мұны көргенде аяқ-қолын жерге тигізбей, оқуға да қабылдап, жатақхана да беріп, стипендияға да енгізіп, шала шабылып қалды. Бұл да бір әркімнің қолынан келе бермейтін өнер емес пе?! Оразай Жолаушинов ұзақ жылдар бойы журналист, фототілші болып көптеген газеттерде істеген екен. Сондай бір сәтте ол тұңғыш ғарышкер Юрий Гагариннің үйінде болып, онымен бірнеше рет фотоға түсіп, соның арқасында Алматы қаласының қақ ортасынан ойып тұрып пәтер алған екен. (Аталмыш кітап 135-136 беттер). Оразайдан – Марат.

Қарынбайдың Қыстау деген екінші баласынан – Тұрсынбай, Тоқтыбек. Тұрсынбайдан – Есенәлі, одан – Сәрсенбай, одан – Жамбыл. Тоқтыбектен – Райыс, Бейсекей. Бейсекейден – Шәуәлі, Жантілеу.

Есенәліден туған Сәрсенбай сонау Мәскеуден олжа тауып сауда жасаған өте епті адам екен. Сауаты болмаса да Қазақстанның Мәскеудегі өкілдігіне қызметке орналастыпты. Сонды жүріп Қазақ ССР Жоғары Советінің төрағасы Исағали Шәріповпен дос болыпты. Сол арқылы өзінің қызы Шәмәр Салжігітованы Семейде бірінші хатшы болып істеген атақты Сужиковтың үйіне пәтерге қойып оқытқан екен.

Тәттібайдың екінші баласы Құлантайдан – Сәдірбай, одан – Құлақбай, одан – Смайыл, Ербатыр, Ержан. Смайылдан – Байбатыр, одан – Едіге мен Тельман. Тельманнан – Еркебұлан. Едігеден – Қайыр туған. Байбатыр сауатты болған және қазақтың біртуар азаматтары Мағжан, Жұмағали, Әлихандармен жақсы таныс, біліс болыпты. Алаш Орданың белді мүшесінің бірі болыпты. Сәбит Мұқановтың «Өмір мектебі» кітабында осы Байбатыр Ержановтың есімі бар. Оның Ержанов аталатыны оны жас кезінде

әкесінің інісі Ержан асырап алыпты Байбатырдың Тауағаштағы қазіргі ұрпағы Қайыр Құлақбаевтің Ерлан, Нариман деген ұлдары бар.

Тәттібайдың үшінші ұлы Азнабайдан – Құрымбай, одан – Байжігіт, одан – Жүзжасар, одан – Сембай, лодан – Жұныс, одан – Мұса.

Тәттібайдың төртінші ұлы Балықбайдан – Үркімбай, Құрамыс, Қаражігіт. Үркімбайдан – Тілеміс, Тіленші. Тілемістен-Ыбырай, одан – Белгібай, одан – Исай, одан – Ермек, Еркін, Болат, Темір. Темірден – Амандық, Молдабек. Молдабектен – Сұлтан. Тіленшіден – Жұсып, одан – Нүркей, одан – Қайырбек, одан – Сайлау, Жабай. Балықбайдың екінші ұлы Құрамыстан – Тілембай, одан – Қожахмет, Қозыбақ. Қожахметтен – Шаймұқан, одан Көшімбай, одан – Марат, Қайрат. Қозыбақтан – Баймолда, Шаймолда, Нұрмолда. Нұрмолдадан – Бәйімбет. Балықбайдың кіші баласы – Қажігіттен – Салжігіт, одан – Қуандық, Қуандықта ұл бала жоқ, қызы Шәмәр Салжігітова ұзақ жылдар бойы Тауағаш мектебінде зейнеткерлікке шыққанша мұғалім болған. Оның өлең шығаратын қабілеті де болған. Мысалы, облысымыздың белгілі азаматы Сапар Дүйсенов 70-ке келгенде Шәмәр оны өлеңмен құттықтапты.

Тәттібайдың бесінші ұлы Саполаттан – Төке, Тайлақ, Мырзабай туады. Тайлақтан – Айтақ, одан – Сауытбек, одан – Молдабай, Дүйсен, Молдабек. Төкеден – Атаман, Жақып. Атаманнан – Құсайын, одан – Қазез, Мағау. Қазезден – Жаңбырбай, Ырыскелді. Мағаудан – Қаратай, Мұхтар туған.

Төкеннің екінші баласы Жақыптан – Әбілмәжін, Әлжан, Базарбай. Әлжаннан – Күзембай, Нәукенбай, Үмітбай. Базарбайдан – Тынысбай. Саполаттың үшінші баласы Мырзабайдан – Байтақ, одан – Асылбек, Шоқай, Ерден, Төлебай. Шоқайдан – Мұқан, Байзақ. Мұқаннан – Сәрсенбай, Сыздық, Зікірия. Сәрсенбайдан – Түменбай, Абай.

XX ғасырдың 30-шы жылдарының басындағы аштық кезінде Сәрсенбай отбасымен Ресейдің Түмен облысына қоныс аударады. 1932 жылғы 22 тамызда Түмен қаласында тұрғанда оның отбасында ұл бала дүниеге келіп, атын

Түменбай қояды. 1934 жылы Сәрсенбай елге, Тауағаш ауылына көшіп келеді. Ауыл тұрғындары сауаты бар Сәрсенбайды колхозға басқарма етіп сайлайды. Түменбай 1948 жылы Тауағаш жетіжылдық мектебін, 1951 жылы Баян орта мектебін бітіріп, Қарағанды мұғалімдер институтының физика-математика факультетіне оқуға түседі. Оны бітіргесін 1953 жылы Көкшетау облысының Рузаев ауданындағы Теңдік мектебінде екі жыл физика, математика пәндерінен сабақ береді. 1955 жылдан 1989 жылға дейін Тауағаш мектебінде ұстаз, оқу ісінің меңгерушісі, директоры болып 34 жыл үзіліссіз қызмет атқарды. 1989 жылдың тамыз айынан 1995 жылдың тамызына дейін Қызылжар қаласындағы қазақ мектеп-интернатында мұғалім, тәрбиеші болады. Сол жылы құрметті демалысқа шығады. 40 жылдан астам ұстаздық еткен Түмекеңнің алдынан талай жүздеген жастар білім, тәлім-тәрбие алып шықты. Қазір ол ұлын ұяға, қызын қияға қондырған ұлағатты отбасының ақсақалы. Оның ұлдары Асхат пен Әсет те, қыздары Ардақ, Айман, Айнаштар да жеке-жеке шаңырақ құрып отыр. Түмекеңнің бірнеше немере, жиендері бар. Түмекеңнің Асхатынан – Дидар, Әсеттен – Әділбек өсіп келеді. Дидардан – Айдар атты шөбересі бар. Сәрсенбайдың Абай атты баласынан – Самат, Жомарт, Медет, Назар. Жомарттан – Назымбек, Райымбек. Медеттен – Әліби. Сыздықтан – Жантұяқ. Зікіриядан – Амангелді, одан – Қайсар. Байзақтан – Серғали, Амандық. Серғалидан – Қайрат, одан – Құдажан, Сабыржан, Бауыржан, Ғалымжан, Сәбит. Амандықтан – Жантұяқ, одан – Шыңғыс, Дәулет, Саят, Ғалым. Ерденнен – Қойшыбай, Сейдахмет, Әбілқайыр, Биғайша. Төлебайдан – Дүйсенбай, Есқақ. Дүйсенбайдан – Зұқарнай, одан – Біржан, одан – Азамат, Әупіжан, Жеңіс. Есқақтан – Қажығали, одан Дулат, Біржан, Орал. Біржаннан – Алмас. Оралдан – Абзал.

Тәттібайдың алтыншы ұлы Жаманшадан – Жолтабар, Сүйекбай. Жолтабардан – Керейбай, одан – Омар, одан – Жақсыбай, одан – Бақыт, Бейбіт. Жолтабардың тағы бір ұлы Алшынбай, одан – Қалқабай, одан – Уәли, Қазі, Мұқи. Сүйекбайдан – Лекер, Қонақбай, Мұса, Дауылбай. Дауылбайдан – Шынтемір, одан – Төпілай.

Бәйтекеден – Жанкісі

Бәйтекенің (Самайдың) Жанкісі деген баласынан – Сүрелі, одан – Байғазы, одан – Қондыбай, одан – Қаражігіт, одан – Жандос. Жандостан – Байбол, Елібай, Тайгель. Байболдан – Әміреш, Шікінай, Абахан. Әмірештен – Нұрмағамбет, Нүрпейіс. Нұрмағамбеттен – Зәкі, одан – Қайсар. Нүрпейістен – Ахметғалі, одан – Батырбек, Қасымбек, Молдахмет, Темірбек. Батырбектен – Бейнегүл, Айнагүл. Қасымбектен – Азамат, Сейдалы, Сейілхан. Сейдалыдан – Қуандық, Жақсылық. Сейілханнан – Олжас, Еламан. Молдахметтен – Едегей, Талғат, Мұрат. Темірбектен – Сейітбаттал, Сейпілмәлік. Талғаттан – Жамбыл, Сейілбектен – Абай, Абылай, Арқай. Шікінайдан – Ахметжан, Шаймерден, Қожахмет. Ахметжаннан – Тастанбек, одан – Жасұлан, одан – Асқар, Мейрам. Шаймерденнен – Аманжол, Базарбек, Қазыбек, Құдайберген. Базарбектен – Олжас. Қожахметтен – Есләмбек, Ералбек, Сырмбет, Бахытбек. Есләмбектен – Бауыржан, Мырзабек. Бахытбектен – Марат. Абаханнан – Төлепберген, Жампейіс. Жампейістен – Мұқаш, Амангелді. Амангелдіден – Еркөкше, Бек, Айтжан, Марат.

Еділбайдан – Ыбырай, одан – Мұхаметжан, одан – Темірғали, одан – Қайдар, Қақаша, Ғұзайыр. Қайдардан – Темірлан. Қақаштан – Арыстан. Ғұзайырдан – Тенгіз.

Тайгельден – Атымтай, Зиятден, Мизаметдин, Торен, Асқар. Атымтайдан – Зейнолла, Қабдолла. Зейнолладан – Қайрат, Нұрлан. Қабдолладан – Қайдар, Төлеген. Зиятденнен – Ержан, Құрман. Ержаннан – Еркін, Ерлан. Құрманнан – Ерсайын, Әсемгүл. Мизаметдиннен – Бәйімбет, Ұлболсын, одан – Қуандық. Тореннен – Қобылан, Келден, Бауыржан, Бекен. Қобыланнан – Азамат. Келденнен – Асылбек, Жәнібек. Асқардан – Зейнелғабиден, одан – Марат, Болат, Жанат, Дәулет. Мараттан – Ильяс.

ОКТАБРЬ (КӨКСАУ) АУЫЛЫ

Жанбурадан – Сарыдан тарғандар:

Жанбураның Сары деген баласының ұрпақтары негізінен Мамлют ауданындағы Октябрь (бұрын Көксау деп аталған) ауылында тұрады екен. Осы ауылдың байырғы тұрғыны марқұм Мұқанов Қайролла өз аталарын былай деп жазып беріп еді көзі тірісінде:

Бәйтекеден (Самайдан) – Жанбура, одан – Сары. Сарыдан – Оразак батыр, Кенжебай, одан – Тұзбай. Тұзбайдан – Байсақал. Байсақалдан – Беркін, Мұқан. Беркіннен – Есентемір. Мұқаннан – Қайролла. Қайролладан – Әлімжан, Теміртас. Мәймүнә, Сәуле, Толқын, Алма, Ұлболсын. Әлімжаннан – Бектас, Серік, Берік, Темірхан. Беріктен – Мақсат. Теміртастан – Әлфараби, Ерназар.

Оразак батырдан 6 бала: Қамысбай, Құртай, Бөкенбай, Барғана, Қожеке, Көксау. Осы Көксау деген кісінің атымен Көксау колхозы ұйымдастырылады. Кейін Көксау колхозы Октябрь колхозы болып аталыпты.

Осы ауылдағы самайлардың бір бөлігі Шайхутдиннен тарайды:

Шайхутдиннен – Молдахмет. Молдахметтен 6 бала: Бағизат, Перизат, Сайпен, Зияда, Мәлік, Зейнолла. Бағизаттан – Күлбарам, Әскер, Зәуре, Баян, Серік, Берік, Сәуле, Халел. Перизаттан – Бірімжан, Амандық, Бірлік, Күлбән, Қайыр. Сайпеннен – Сайран, Мейрам. Ерсайын, Еренғайып, Сапар, Қайран, Қайра. Еренғайыптан – Нұрлан.

Зиядадан – Шәмшия, Халел, Шайзада, Шәрбану, Қабиен, Ләззат, Ғаббас, Сапарғали. Мәліктен – Күләш, Күлямия, Ұмсын, Құралай, Жақсылық, Сабыр. Зейнолладан – Марат, Сәуле, Арслан, Тоғжан.

Ескерту: Сайпеннің баласы Еренғайыпты інісі Мәлік асырап алған. Сөйтіп, Еренғайып Мәлікұлы болып аталып кеткен. Еренғайып та, Зейнолла да академиктер.

Осы Көксау (Октябрь) ауылынан шыққан Самайлардың тағы бір атасы Нысан ақсақалдан тарайды.

Нысаннан – Олжабай, одан – Қамысбай. Қамысбайдан – 4 бала: Құдайберген, Бейімбет, Мәмбет, Мәмбеталы.

Бейімбеттен – Ыбырай, одан – Төлеген, одан – Ерғали, одан – Амангелді, Серік, Айтқазы.

Мәмбеттен – Шаймерден, Балтабай, Шалабай. Балтабайдан – Нұрмағамбет, Бақши, Ахметжан. Нұрмағамбеттен – Жасұлан, Ерекебұлан. Жасұланнан – Ерлан. Ерекебұланнан – Олжас, Ойрат, Дәурен. Ойраттан – Арыстан. Ахметжаннан – Жеңіс, Данияр. Жеңістен – Ильяс. Даниярдан – Мирас.

Шалабайдан – Сағындық, Амандық. Сағындықтан – Алтай, Кеңес, Орал. Алтайдан – Ойрат. Оралдан – Азамат. Амандықтан – Қазбек, одан – Руслан.

Осы кітапқа кірген Самайлардың ішінен шыққан белгілі беделді адамдар.

ЫНТЫМАҚ АУЫЛЫНАН:

Шабан Ақботаұлы Кенжетәев – Шабан әулетінің басшысы.

Байсерке Ақботаұлы – ел көсемі, шешен

Сапақ Найманов – ел көсемі, шешен

Қойман Шабанұлы – балуан болған.

Қажынәсіп Қабиұлы – көп жыл мұғалім, мектеп директоры болған.

Зейнолла Қабиев – көп жыл мұғалім болған, бастауыш мектепті басқарған, қазір жасы 90-нан асты Сергеевка қаласында тұрады.

Жүзен Сомжүреков – би болған.

Рамазан Сомжүреков – би болған.

Байсақал Жанботин – ауыл старшыны.

Жансақал Байботин – ірі бай, Меккеге барып қажы болып келген

Жұсып Жансақалов – бай, қажы, Қызылағаш ауылында мешіт, медресе салдырған, молла жалдап бала оқытқан.

Ұмсын Жұсыпқызы – атақты Ұмсын сұлу сауатын осы медреседе ашқан, одан соң Троицк қаласындағы медреседе оқып, кейін Мысыр еліндегі Александрия қаласындағы жоғары білім беретін медресені бітірген тұңғыш ғалым қыз. Ол туралы менің «Ұмсын сұлу» атты кітабымда толық жазылған.

Қанапия Мұстафин – көп жыл облыстық партия комитеті (Ақтөбе) Қазақ ССР Мәдениет Министрлігінің бөлімін, радиокомитетін басқарған.

Бәри Баймусин – колхоз басқармасы, парторг, ауылнай болған.

Баймусин Еркеш Бәриұлы – селолық кеңес төрағасы, парторг, совхоз директоры болып, соңғы кезде облыс орталығында қызмет атқарды.

Мусин Есбай – Ынтымақ ауылынан бірінші болып жоғары білім алған, ұстаз математик.

Қыдырма Шортықбаев – ірі бай, шешен болған.

Тастемір Қыдырмин – кезінде сауатты болған, колхоздастыру кезінде белсенді болған. Әр жерде оншақты үйден қоныстанып отырған әр ата өкілдерін бір жерге (Сайағашқа) жиып Ынтымақ ауылын, кейін «13 жылдық» колхозын ұйымдастырған. 37 жылы тұтқындалып Карлагта қайтыс болған.

Мақжанов Мұқаш – ауылдан бірінші болып заң институтын бітірген. Жамбыл ауданында прокурор болып қызмет атқарған.

Жарылғапов Шаймерден – елден шыққан тұңғыш ғалым, экономика ғылымдарының кандидаты, профессор әрі ішкі істер бөлімінің қызметкері полиция полковнигі, журналист болған.

Сүгіров Ұлан Қаженұлы – орта мектепті бітіргеннен кейін еңбек жолын «Степной» кеңшарында тракторист болып бастаған. 1965 жылы Омбы ауылшаруашылық институтының механикаландыру факультетін бітіргеннен кейін Тиимряев аудандық ауылшаруашылық басқармасында 8 ай аға инженер, одан соң «Москворецкий» кеңшарына бас инженер болып 11 жыл істейді. 1977 – 1981 жылдары «Ленинский» кеңшарында директор қызметін атқарады. 1981 – 1991 жж. Білікті маман облыстық ауыл шаруашылығы басқармасы бастығының механикаландыру мәселесі жөніндегі орынбасары болып істейді. Еліміз тәуелсіздік алғаннан кейін 1992 – 1997 жж. «Москворецкий» кеңшары қайта құрылып, жауапкершілігі шектеулі серіктестік болғанда, осы шаруашылықты басқарды. Одан кейінгі жыл-

дары 14 жыл бойы «Саяғаш» шаруа қожалығын басқарды. Ол қайда, қандай қызметте болса да ұдайы жемісті еңбек етіп зор беделге ие болды. Ұлан Қаженұлы «Еңбек Қызыл ту», «Құрмет белгісі» ордендерімен, «Ерен еңбегі үшін», «Еңбек ардагері», тағы басқа медальдармен, бірнеше грамоталарымен және дипломадрмен марапатталған.

ЖАЛТЫР АУЫЛЫНАН:

Есілбай Шаймерденов – би, шешен, бай болған.

Үмітбай Мусин – Аудандық кеңестің төрағасы, облыстық кеңестің төрағасының орынбасары, Қазақ ССР Жоғары Кеңесінің 1-ші шақыруының депутаты болған. Отан соғысында қаза тапты.

Мусин Серік Үмітбайұлы – аудандық комсомол, партия ұйымдарында хатшы, облыстық партия комитетінде нұсқаушы, т.б. қызметтер атқарды.

Мусин Сайлаубек Серікұлы – ішкі істер полициясының полковнигі

Айтжан Шаймерденов – Отан соғысының алдында ауылда және Дмитриевка селосында басшы қызметтерде болған. Соғыста қаза тапты.

Ешмұқан Шаймерденов – Отан соғысына дейін Жалтыр колхозын басқарды. Соғыста қаза тапты.

Қаппас Шаймерденов – Отан соғысының ардагері. Соғыстан оралғаннан кейін Жалтыр колхозын басқарды. Дмитриевкада управляющий, интернационал совхозында бухгалтер болды

Қаракоржын Симанбаев көп жыл Жалтыр, 13 жылдық колхоздарын басқарды.

Бегайдаров Жекен колхоз басқармасы болған, елге беделді сыйлы ақылшы адам болған.

Бекішов Кәкім – Отан соғысының ардагері. Көп жыл аудандық, облыстық әскери комиссариатарды басқарды. Полковник дәрежесіне дейін көтерілді. 10 жыл Алматыда Сәбит Мұқанов мұражайының директоры болды.

Байғұтдинов Жапабай – көп жыл ұлттық банктің Октябрь аудандық филиалын басқарды.

Өтеубаев Оразбай – колхоз басқармасы, ауылнай болған.

Өтеубаев Нәби Оразбайұлы – аудандық комсомол ұйымын басқарған, өмірінің соңғы жылдары Тимирязев аудандық атқару комитеті төрағасының орынбасары қызметін атқарды.

Мұқанов Кірамша – көп жыл комсомол, профсоюз, партия органдарында жемісті қызмет атқарды Ұлы Отан соғысының ардагері. Қазір Сергеевка қаласында тұрады.

Тиштыбаев Едірес – ел ағасы, елге ақылшы сыйлы болған

Оразалин Қаби – 1960 жылдан бастап 37 жыл бойы облыс кеңшарларында, аудандарында зоотехник ретінде мал шаруашылығын дамытуға көп еңбек сіңірді. Ленин (қазіргі Есіл) ауданы партия комитетінің екінші хатшысы, облыстық партия комитетінің ауылшаруашылық бөлімінің нұсқаушысы болды.

Есетов Байқадам – алып күш иесі балуандықпен белгілі кісі.

Исқақов Шағман – бұл кісіде сондай алып күш иесі балуан болды.

Симанбаев Тасбай – аудандық комсомол, партия комитетінде хатшы, совхоз директоры, Сергеев ауданының әкімі болды. Қазақстан Республикасы Парламентінің үш шақыруында сенатор болды. Қазір зейнеткер.

Тұяқов Қасым – көп жыл Жалтыр ауылдық Кеңесінің хатшысы қызметін атқарды.

Дүйсенбин Елубай – Жалтыр ауылдық Кеңесінің хатшысы, Степной жұмысшы кооперативінің төрағасы болған.

Шегіров Қайыртай – физика – математика ғылымдарының кандидаты. Заң ғылымдарының докторы, доцент, Қазақстан Республикасы Ұлттық Қауіпсіздік Комитетінің ғылыми – зерттеу институтының директоры, полковник.

ЖАРҚЫН АУЫЛЫЛНАН:

Нұрғожа Құрымбаев – болыс болған. Шағырай шешенмен жақсы жолдас болған.

Тотаман Қарамендин – ел ағасы, би болған.

Бэрэм молла Ахметұлы – бүкіл Самайға белгілі білімді молла болған, ел ішінде сыйлы болған.

Әубәкір Күркеұлы – бай, болыс болған.

Сағындық Әубәкірұлы Куркин – сауатты жігіт, азамат соғысы кезінде жаулардың қолынан қаза тапқан. Жарқын орта мектебінің алдында оған орнатылған ескерткіш бар.

Кошке Тұрлығұлұлы және оның баласы Жақып Кошкеұлы туралы Сәбит Мұқанов «Өмір мектебінде» жазған.

Сейпіл Нағашыбайұлы Уақбаев – Солтүстік Қазақстан облыстық партия комитетінде бөлім меңгерушісі, көп жыл облыстық мәдениет басқармасының бастығы болған, Ұлы Отан соғысының ардагері.

Мәлік Мұстафин – Көп жыл мұғалімдік қызмет атқарған.

Мінайдар Құсайынов – көп жыл мұғалім, мектеп директоры болған.

Ғали Мінайдарұлы Құсайынов – мектеп мұғалімі, директоры болған, соңғы бірнеше жылдан бері жеке кәсіпкер, егін егумен айналысады.

Қайнолла Зейноллаұлы Кәсенов (Уэн ауылынан) – тау-кен инженері мамандығы бойынша ірі қызметтер атқаруда.

Әсет Мәлікұлы Мұстафин – белгілі журналист. Жамбыл аудандық партия комитетінде бөлім меңгерушісі болған. Бірнеше жылдан бері Жамбыл аудандық «Ауыл арайы» – «Сельская новь» газеттерінің редакторы болып істеп келеді.

Ғали Құсайынов.

Тотаман бидің төртінші ұрпағы Ғали Мінайдарұлы Құсайынов әкесі Мінайдардың жолымен пединститутты тәмамдап мұғалім болды. бірнеше жыл мектепте физикадан сабақ берді, мектеп директоры болып та істеді. (Дмитриевка орта мектебінде). Кейін совхоздар таратылып жеке шаруашылықтар ұйымдаса бастаған кезде ол да бизнеске бет бұрды. Алғаш осыдан 18 жыл бұрын бизнеспен айналыса бастағанда оның шаруашылығында не бары жалғыз трактор болған. Бүгіндері оның Троицкое селосындағы (Жамбыл ауданы) «Тотаман» фермерлік қожалығында 20-дан астам әртүрлі техника, 4,5 мың гектар егіс алқабы

бар. Өзінің біліктілігімен мықты жетекшілік жасай білген Ғ.Құсайыновтың агроқұрылымы аудан ішінде үлгілі шаруашылықтар қатарында. Бұл шаруа қожалығында 6 комбайын, 3 тіркемелі жатка егін орағында жұмыс істеуде. Биылғы ауа райының қолайсыздығының өзінде әр гектардан 10-12 центнерден өнім алынуда. Шаруа қожалығы мал өсірумен де айналысады. Қазіргі кезде онда 70-ке жуық мал басы бар. Агроқұрылымда 40 шақты адам жұмыспен қамтылған. Егін орағының қауырт жұмысымен қатар мұнда астық кептіргіш және тазалағыш кешені құрылысы жүргізілуде.

Ғ.Құсайынов әлеуметтік салада да өз көмегін көрсетіп жүр. Жаңа жылға деп әрдайым 200 сыйлық даярлайды. Спортпен айналысатын жастарға шаңғы, доп, тағы басқа қажетті құрал-жабдықтар әпереді. Биылғы жылы «Мектепке жол» акциясы шеңберінде екі оқушыға көмек көрсетті. Қызылжар қаласының күні мерекесіне екі қызды қаражат беріп аналарымен бірге оқуға қажеттілерді алуға өз көлігімен қалаға жіберді.

Ғали Мінайдарұлының жаңа кәсіпорын ашып, жұмыссыздар қатарының азаюына өз үлесін қосып, әлеуметтік саладан да тыс қалмайтынын ескерген облыс әкімі Республика Ата Заңы Күні қарсаңында Құрмет грамотасымен марапаттады. Өзінің ерен еңбегімен және село жұртшылығына көмектесуімен ол ел ішінде зор беделге те болып отыр.

Бәйтекенің Шуай атты баласынан тараған ұрпақтардан

ҮШКӨЛ, БОСТАНДЫҚ АУЫЛДАРЫНАН:

Бекберді Байтөлеулы – бай, болыс болған

Бейсенбі (Бәшім) Байбөріұлы – жасында күшті балуан болған. 1895 жылдары біздің жерлерге көшіп, келген переселен орыстардың озбырлығына тойтарыс беріп талай қазақты олардың ұрып – соғуынан арашалап алып қалған.

Әбу Досмұхамбетов (Үшкөл ауылынан) – Советтер Одағының Батыры, Ұлы Отан соғысында ерлікпен қаза тапқан.

Шәкен Жарылғапұлы Жахин – көп жыл мұғалім, мектеп директоры болған.

Баймолда Әбілғазин – әскери қызметкер, соғыс ардагері.

Үмітбай молла Мәлкеұлы – моллалығымен қоса белгілі шежіреші болған.

Қайырбай Бөкенбаев – көп жыл Петропавл педагогикалық институтында, кейін Солтүстік Қазақстан мемлекеттік университетінде математикадан сабақ берді, ғылым кандидаты, профессор, қазір зейнеткер.

Айтбай батыр Дүйсенбіұлы – кезінде батырлығымен көзге түскен.

Қайырқеш Есманұлы Есманов – көп жыл облыс аудандарының партия, совет органдарында басшылық қызметте болды. Өмірінің соңғы жылдары облыстық әкімдікте жауапты қызмет атқарды.

Елубай Ерғалиұлы Жуасбаев – жол-транспорт инженері. Мамандығы бойынша Жамбыл, Қызылжар аудандарында, Петропавл қаласында қызмет атқарды, «Қазақстан Республикасының құрметті жолшысы». 2009 жылдан бері «Қазақавтожол» мемлекеттік мекемесінің №63 жол пайдалану учаскесінің бастығы болып істеп келеді.

Жолдасбай Құрманғожаұлы Қабыл немересі, Байбөрі тегі, Бұқар ағасынан. Бұл кісі де өзі жазған Самай шежіресін берді.

ТАУАҒАШ АУЫЛЫНАН:

Оразай Қалиәскерұлы Жолаушин – белгілі фотожурналист, тұңғыш ғарышкер Юрий Гагариннің үйінде болып, онымен бірге суретке түскен. Соны пайдаланып Алматының қақ ортасынан пәтер алған, өте іскер адам.

Байбатыр Ержанов (Құлақбаев) – ұстаз, ақын, журналист. Ол туралы Сәбит Мұқанов «Өмір мектебі» кітабында жазған. Мен ол туралы облыстық газетте мақала шығарғам.

Түменбай Сәрсенбаев – 1955-1989 жылдар аралығында физика-математика пәнінің оқытушысы, Тауағаш орталау мектебінің директоры болып 34 жыл істеген. 1989 жылдың тамыз айынан 1995 жылдың тамызына дейін Қызылжар

қаласындағы қазақ мектеп – интернатында мұғалім, тәрбиеші болып қызмет атқарған. Сол 1995 ж. Зейнеткерлікке шыққан.

Жанбураның Жанкісі атты баласынан тарағандардың ішінен:

Батырбек Ахметғалиұлы Байболов – дәрігер. Қарағанды мемлекеттік медицина институтын бітіргеннен кейін Ленин (қазіргі Есіл), Жамбыл аудандарында дәрігер болып қызмет жасаған 2005 ж. зейнеткерлікке шыққан. Ата-бабаларының туған жері Қостанай облысы. 2009 жылдан бері отбасымен Астанада тұрып жатыр.

ОКтябрь (Көксау) ауылынан:

Қайролла Мұқанов – осы ауылдың байырғы беделді тұрғыны.

Еренғайып Мәлікұлы Шайхутдинов – химия ғылымдарының докторы, профессор, Қазақ Ұлттық Ғылым академиясының академигі «Қазақ ССР-ның еңбек сіңірген ғылым қайраткері, халықаралық инженерлік академиясының академигі. Қазіргі кезде Алматы қалалық ардагерлер кеңесінің төрағасы. Биылғы (2013) жылғы тамыз айында оған Солтүстік Қазақстан облысының Құрметті азаматы атағы берілді.

Зейнолла Молдахметұлы Молдахметов – химия ғылымдарының докторы, профессор, Қазақ Ұлттық Ғылым академиясының академигі. «Қазақстан Республикасының еңбек сіңірген ғылым қайраткері». Биылғы (2013) жылғы тамыз айында оған Солтүстік Қазақстан облысының құрметті азаматы атағы берілді.

Мәмбетов Еркебұлан.

Мәмбетов Еркебұлан Нұрмағамбетұлы 1962 жылы Солтүстік Қазақстан облысы қазіргі Қызылжар ауданындағы Новоалександровка селосында туған. ата-бабаларының елі қазіргі Мамлют ауданындағы Октябрь (бұрынғы Көксау) ауылы. Ол 1985 ж. Омбы ауылшаруашылық институтын бітірген. Еңбек жолын 1979 жылы Солтүстік Қазақстан малшаруашылығы ғылыми-зерттеу институтының жема-

зық дайындау зертханасында зертханашылықтан бастаған. Кейін наладчик, механик, инженер, бас инженер қызметтерін атқарған. 1993-1998 ж.ж. Мамлют ауданындағы «Меңгесер» кеңшарының директоры. «Меңгесер» ұжымдық кәсіпорынның директоры, «Меңгесер» өндірістік кооперативтің директоры, 1998-2004 ж.ж. «Мәмбетов және К» командитті серіктестіктің басшысы болып істеді. 2004-2007 ж.ж. Мамлют ауданының әкімі, 2007-2008 ж.ж. Қызылжар ауданының әкімі болды. 2008 жылдан бері қайтадан өзінің сүйікті ұжымы «Мәмбетов және К» командиттік серіктестігін басқарып келеді.

Е.Н.Мәмбетов басқаратын серіктестік егін шаруашылығымен және мал өсірумен айналысады. Екі салада да жыл сайын үздік табыстарға ие болып келеді. Сонымен бірге серіктестік қарамағындағы елдің әлеуметтік тұрмысын жақсартуға да көп көңіл бөледі. Оны мына мәліметтерден айқын көруге болады: 1998 жылы Бексейіт мектебіне 12 млн теңгеге спортзал салып берді. 2000 жылы Меңгесер орта мектебіне 7 млн теңгеге күрделі ремонт жасады. 2003 жылы Меңгесер селосының Мәдениет үйін жөндеуге 6 млн теңге жұмсады. 2008 жылы Меңгесер селосында жас бүлдіршіндерге арналған шағын орталық құруға 16 млн теңге жұмсады. 2011 жылы Бексейіт ауылында сондай шағын орталық құруға 21 млн теңге жұмсады. 2013 жылы Меңгесер орта мектебін жөндеуге 9,3 млн теңге жұмсады. Серіктестік жұмысшыларына арнап жыл сайын 3-5 тұрғын үй салып береді. Оқушыларға, тұрмысы төмен отбасыларына да әрдайым көмек көрсетіп отырады.

Еркебұлан Нұрмағанбетұлы «Құрмет» орденімен, бірнеше медальдармен және мақтау грамоталарымен марапатталған. Облыстық мәслихаттың депутаты болған.

АҚБАЛЫҚ АУЫЛЫНАН:

Бекі Құсайынов – шежіреші Салмырза Төлешұлы – Ақбалықтағы Самайлардың шежіресін газетке жазған.

Сүлеймен Мәтенов – көп жыл мұғалім болып бала оқытқан.

1951 жылы көп жылғы ұстаздық еңбегі бағаланып, Ленин орденімен марапатталған.

Бекі Құсайынов белгілі шежіреші.

ТАРИХИ ҚҰЖАТТАРДА ЕСІМДЕРІ АТАЛҒАН САМАЙ КЕРЕЙ ӨКІЛДЕРІ:

Қазақстан Республикасының Алматыдағы Орталық Мемлекеттік мұрағатында (архивінде) (345-қор, 1-тізім, 1869-іс). 1834 жылдың 4-ші қазанынан 1855 жылғы 14-ші наурызға дейінгі уақытты қамтитын 936 беттік қалып папкада мынадай құжат бар:

«О киргизах Аманкарагайского округа с показанием числа кибиток, душ мужского и женского пола, количество имеющегося скота по суммарному исчислению.

Волостной управитель Самай с родами Шагалак – Тайпак Сапулатов – юрт -1, мужчин – 2, женщин – 2, лошадей-75, КРС-53, баранов – 37.

Аульный старшина Байсерке Кенжетаев – юрт-1\60, мужчин-120, женщин – 70, лошадей-290, КРС-135, баранов – 450.

Біздің аталарымыз туралы Ресейдің Омбы қаласындағы мұрағатта кейбір деректер бар екен.

1) Омбы қаласында орналасқан «Сібір қазақтарының облыстық басқармасының» 1855 жылғы 11 қазанда Сібір қазақтарының облыстық әскери губернаторына жазған хатында былай депті: «Областное правление имеет честь представить при сем Вашему превосходительству список с прошением Киргиз Самай – Кереевской волости Байсакала Жанботина и Байсерке Кенжетаева о притеснении их старшим султаном Истемесовым

Председатель – подполковник – подпись

Исправляющий делами советник – Зедергов»

Одан әрі істің жайы былай баяндалады: 1853 жылы Құсмұрын округінің аға сұлтаны Есеней Естемесов аталған Байсақал Жанботин мен Байсерке Кенжетаевтан 100 сом ақша қарызға алады. Кейін олар ақшаны қайтаруын сұрағанда, Е. Естемесов Б. Жанботинге 150 дүре соққыза-

ды, олардың немере інісі Нөгербек Шортқыбайдың әйелін күштеп тартып алып, өзінің жалшысы Сатыйға қосады. 1855 жылы олардың ат жарыста 740 сомның бәйгесін ұтып алған алты бәйге аттарын тартып алады. Сондықтан аталған Жанботин мен Кенжетаев облыстық басқарманың осы істерді тексеріп Естемесовке шара қолдануын сұрайды. Алайда облыстық басқарма хат иелерінің өтінішін орындамапты, аға сұлтанға өтірік жала жабылған деп істі жауып тоқтатыпты.

Омбы облыстық мемлекеттік архивінде (64-қор, 1-тізбі, 891-іс) көрсетілген 1899 жылғы маусым айындағы мәліметте: Петропавл уезінің Преснов болысының №4 ауылында мынадай отбасы иелері аталыпты:

Сәбит Құрымбаев, Тайман Темірбеков, Байғожа Құрымбаев, Такөш Жанбөбеков, Шаймерден Сақтыбаев, Киікбай Қанғожаин, Көшке Тұрдықұлов, Шаке Қасақбаев, Шаймерден Есілбаев, Қыдырма Шортқыбаев, Сапақ Найманов, Бөлекбай Бөпешов.

№ 5 ауылда: Рамазан Ертаев, Жаппас Атығаев, Бегайдар Тастанов, Шойтемір Шопен.

Жазушы Тортай Садуақасов «Ел мен жер» атты кітабында сол Омбы архивінен алынған мынадай деректерді келтіреді: 1857 жыл Құсмұрын округі Жанбура бөлімшесінің Құдайқұл руы. Ауыл старшинасы Байсақал Жанботин. Қарамағындағылар: Сұлтан Төрежан Әбділдин, Қарабай Жалтаев, Мысық Танабеков, Салпықбай Жолдығұлов, Бекберді Қонысбаев, Топа Айдарбеков, Шабат Божбанов, Балашоу Нарботин, Ақжан Шолақов, Тәуке Отарбаев, Ақылбек Өмірбеков, Нөгербек Барақов, Арыстанбай Қожанов, Байғұтты Байжарқынов, Асылбай Жарқынов, Ақжарқын Төменов, Бейсенбай Жаманаев, Байтілес Сейітов, Жансақал Байботин, Байбота Кенжетаев, Тілеуімбет Күшіков, Бекбау Сүтемгенов, Қосақбай Нұржанов, Мәнен Балтағарин, Байсерке Кенжетаев, Мазыбек Әзірбаев, Бұланбай Жайықов, Уәли Қадыров, Шонты Бекмырзин, Қортықбай Қаржауов, Тоққұлы Боқанов, Тіленші Наурызов, Күсел Құттыбаев, Еленбай Айтуғанов, Бөпеш Бекмырзин, Бекмырза Қожанов, Жаманғұл Шолақов, Бекжан Қабылов, Ба-

жай Шабақов, Итбас Таңытбаев, Бекентай Құлбаев, Ораз Байсеркин, Шортықбай Нөгербаев, Балпықбай Мысықов.

ЖАНБУРА БӨЛІМШЕСІ. ЖАРЫЛҒАП РУЫ

Тұрлыбек Жанмендин, Токта Жаназаров, Бойтан Қарамендин, Жәнібек Тоқсанов, Қанқұлы Уақов, Жолдыбай Шомақов, Бапас Пшаев, Бердікүл Жанысбаев, Тұрсын Өтенев, Атанбай Сәтенев, Ақшабай Қостанов, Майкөт Қостанов, Еділ Тайтенов, Тырнақ Бекаев, Тұрлығұл Бекаев, Жанбай Қожанов, Бигельді Қостанов, Тоқтыбек Бектасов, Басымбет Бетенов, Кеңес Алтыбаев, Темірбай Табиев, Жаңғыбас Несібелдин, Мәтен Түйебаев, Көпенбай Төлегенов, Қуат Төлегенов, Андағұл Улақов, Жарты Алтынбаев, Айбас Сазанбаев, Өмірзақ Журанов, Айтқұл Қожағұлов, Әшім Оразақов, Мұса Әшетов, Мақыш Қаражігітов, Тоқбай Бағысов, Байсал Қыдырбасов, Жиентай Бегалин, Монтай Кенжебаев, Жаманқұл Байсымақов, Байтоқа Түтібаев, Қоқай Көтешов, Тасыбек Қыраубаев, Тұяқ Тоқжігітов, Малқар Мырзалин.

ТОЛЫБАЙ БӨЛІМШЕСІ. АҚЖІГІТ РУЫ

Ауыл старшыны Сомжүрек Қарауыл

Қарамағындағылар: Жалбы Ерубаев, Жаманғұл Қыдыров, Құттықұл Таңатаров, Жанғабыл Танабаев, Төлеген Есеналин, Шонығұл Жарқынбаев, Есбол Таңатаров, Есенбай Жұмағұлов, Досбол Таңатаров, Құлболды Баяндин, Орманшы Баяндин.

Тоғытай Қалмақов, Андағұл Өтелбаев, Әшірбай Бегімбетов, Емберген Бекбауов, Атығай Есеналин, Шорағұл Байқанов, Шоқы Мейірманов, Аманқұл Сәтенев, Жамет Сатаев, Жанпыш Өсербаев, Қаңтар Құттыбай, Есжан Жанғабылов, Күшік Отарбаев, Тілеп Нұрмамбетов, Бек Жанбыршин, Ноқат Жанбыршин, Қосжан Жанғабылов, Дүйсенбай Жаншорин, Тұрыпберді Байтөбетов, Бапанай Тоқбасова (жесір), Бопыш Қаженов, Көшкін Танабаев, Есенқұл Үркімбаев, Қолан Майенов, Маштенбай Күзен, Құрман Бүкпеев, Бопы Өмірбеков, Тасболат Өмірбеков,

Саты Нұржауов, Сүйінбай Танабаев, Жалпақбай Боздақов, Жұмабай Машеев, Жәнібек Бердин, Қонарбай Құлбаев, Тіленші Орақов, Шоқан Сарыбасов, Мұсабай Жанғарин, Сақат Жанғарин, Жапа Танашин, Алшынбай Тоқашев, Қаршыға Төленов, Айдабол Баяндин, Серкебай Жаманаев.

ТОЛЫБАЙ БӨЛІМШЕСІ. ЕЛТІНДІ РУЫ

Алдаберген Жамантонов, Құлжа Сатыбалдин, Қонысбай Баланов, Ертай Маманов, Итемген Байтурлин, Сүйіндік Кежебеков, Бердалы Бектұрғанов, Байтемір Бұрысбаев, Тыналы Манаев, Жамбыл Жүндібасов, Алтыбас Сатыбалдин, Тоғанас Манаев, Көбей Атығаев, Жарқынбек Тілемісов, Балтакей Сатаев, Жантөре Ниязов, Итқұл Бұғынов, Әлімбай Бұйрықбаев, Оқпақ Біралин, Артықбай Тойбағаров, Кемебай Меңдібаев, Алтыбай Сексенбаев, Сары Байтурдин, Шәңкі Шегенов, Бегайдар Тастанов, Сейіт Жанғұтгин, Шоқы Татаев, Тілеуке Мүсірепов, Бектеміс Мұратбеков, Тұрсынбай Көбенов, Қожан Байсанов, Уәш Мамаев, Балтағара Мамаев.

ЖАНКІСІ БӨЛІМШЕСІ. СҰРАЛЫ РУЫ

Ауыл старшыны Бапақ Тоқтин.

Қарамағындағылар: Жанбау Шанин, Әйтiмбет Байтоқов, Итқара Тәжин, Қоңырша Таймасов, Әсіреп Жаңабаев, Жансары Битенев, Балтабай Қондыбаев, Тәйтiк Жанбаев, Тұлақ Нарынов, Тоқай Жайлыбаев, Атығай Байтүгелов, Жомарт Атығаев, Сабанбай Қойбасов, Біржан Тайлақов, Сақа Отыншин, Байгелді Тобылов, Тоқбас Ермеков, Бекежан Жайлаубаев, Әлібек Масақов, Уақбай Балтабаев, Орынтай Қожағұлов, Жандос Қаражігітов, Қозғанбай Құдасов, Бөгенбай Дердібаев, Жақсылық Кейкімов, Дәлен Кейкімов, Жанбұйдос Тайлақов, Бақтыбай Кенжин, Құлшынбай Түйтебасов, Жүсіп Манакин, Қарпық Тобылов, Есбай Ұржақов, Байтоқ Бұқашев, Тоқжан Ермеков, Қосан Сүйінбаев, Тіленші Сартаев, Шоқыбай Сабаев, Бақы Отыншин, Шошанбай Құдасов, Күрлеуіт Беккулин, Досан Әтенов.

Послужная таблица статистических сведений
о киргизском хозяйстве Петропавловского уезда
Акмолинской области 1908 г. – Санкт-Петербург

Нокай Балашек – Молалы шок	Кұдайкүл
Жүсіп Жансақал – Қызылағаш	Кұдайкүл
Қыдырма Шортықбай – Сайағаш	Кұдайкүл
Бөлекбай Бөпеш – Сайберген	Кұдайкүл
Сапақ Найманов – Салықбайтоқ	Кұдайкүл
Қаратоқа Байтелі – Сулы Томар	Құттымбет
Шаймерден Есілбай – Қаратал	Құттымбет
Жұсып Шонығұл – Стаған	Ақжігіт
Нұрымғожа Естеков – Қарағаш	Ақжігіт
Байқадам Жолдыбаев – Бастал	Жарылғап
Қайдауыл Құрмет – Мырзағаш	Жарылғап
Айтбай Тотаман – Көктерек	Жарылғап
Нұрғожа Құрымбай – Жалғыз Қарай	Байназар
Байғожа Құрымбай – Түйелі көк	Байназар
Қойжан Байғабыл – Шалқан	Төлеке
Жүзен Сомжүрек – Құдық қазған	Ақжігіт
Шойтемір Шопен – Қасқырлы	Жапа
Сапулат Ақын – урочище Серкен	Жарылғап

1908 жылы қайта жүргізілген санақ бойынша мынадай мәліметтер берілген:

По аульная таблица статистических сведений о киргизском хозяйстве Петропавловского уезда Акмолинской области. Повторное исследование. 1908 г. Пресновская волость

	Промыслы		Лошадн							
	Число хозяйств с промыслами	Число лиц занимающихся промыслами	взрослые	двулетки	До одного года	итого	Рогатый скот	овцы	конн	Всего голов
Жүсіп Жансақал	5	7	50	3	9	62	66	150	19	297
Қыдырма Шортықбай	1	1	173	29	57	259	113	179	45	596
Бөлекбай Бөпеш	6	8	70	10	19	99	87	97	15	298
Сапақ Найманов	2	4	52	9	10	77	73	116	18	284
Шаймерден Есілбай	2	3	294	62	100	462	293	639	120	1522

Название хозяйственных аулов по алфавиту	Название урочищ, при которых находится аулы	Имя последнего родоначальника	Число хозяйств				население			всего
			всего	Кончющие на жайлау	Не занимающиеся земледелием	скотовод.	Прямые без земли	мужчин	женщин	
Жусуп Жансакал	Кызылагаш	Құдайқұл	10	10	3	-	7	32	24	56
Қыдырма Шортықбай	Саянташ	Құдайқұл	5	5	4	-	1	16	18	34
Болекбай Бөлен	Сайберген	Құдайқұл	14	13	8	-	3	46	40	86
Айтбай Тотаман	Коксерек	Жарылтап	7	7	6	-	1	32	14	46
Саях Найманов	Саялқайтоқ	Құдайқұл	7	7	5	-	2	34	23	57
Шаймерден Есилбай	Карагал	Құттымбет	18	17	16	-	1	44	60	104

Омбының облыстық архивінде (369-қор, 1-тізім, 9335-іс) мынадай мәлімет бар:

«Выборы должностных лиц по Смаиловской волости Петропавловского уезда на трехлетие 1914-1916 гг.»

Журнал выездной сессии Петропавловского уездного съезда Крестьянских начальников. Станица Новорыбинская 30 ноября 1913г. №2.

На должность волостного управителя выдвинут Аубакир Куркин – 50 лет. На должность Кандидата Волостного управителя выдвинут Ебней Бримжанов – 35 лет. На должность народных судей (биев) аулов №1 и №2 – Салимбаи Жумабаев – 69 лет, №4 – Жақып Жумагулов – 40 лет, №3 и №5 – Шаймерден Есилбаев – 50 лет, №6 – Рамазан Сомжуреков – 48 лет.

Заверили: Абдир Арбабаев, Беис Курлеутов, Мауия Рамазанов, Мукуш Дарибаев и другие (всего 21 выборщика).

ҚАЙРОЛЛА МҰҚАНОВ

Қайролла Мұқанұлы Мұқанов 1932 жылғы 26 қыркүйекте қазіргі Тимирязев ауданындағы «Ынтымақ» ауылында туған. 1952 жылы сол кездегі Октябрь ауданының Марьевка орта мектебін күміс медальмен тәмамдаған. 1957 жылы Алматы қаласындағы С.М.Киров (қазіргі әл-Фараби) атындағы Қазақ Мемлекеттік университетінің тарих факультетін бітірген.

Еңбек жолын қазіргі Тимирязев ауданындағы Комсомол орта мектебінде тарих пәнінің оқытушысы болып бастаған. Келесі жылы сол мектептің оқу ісінің меңгерушісі болып тағайындалды. 1959-1971 жылдары қазіргі Шал ақын ауданындағы Городецкий орта мектебінің директоры болды. 1971 жылдан бастап 23 жыл бойы Солтүстік Қазақстан облыстық оқу бөлімі меңгерушісінің орынбасары болып істеді. Одан кейін 6 жыл облыстық мұғалімдер білімін жетілдіру институтында аға оқытушы қызметін атқарды.

2001 жылдан бері Солтүстік Қазақстан облыстық тарихи-өлкетану мұражайының жанынан құрылған «Асыл мұра» ғылыми-зерттеу орталығының ғылыми қызметкері.

Қайролла Мұқанов білім беру саласында 42 жыл жемісті еңбек етіп, «Құрмет белгісі» орденімен, В.И.Лениннің 100 жылдығына арналған медалімен, Ыбырай Алтынсарин медалімен, «ҚСРО халық ағарту ісінің үздігі», «Қазақ ССР халық ағарту ісінің үздігі» төс белгілерімен, Қазақстан Республикасы Жоғарғы Кеңесінің, Қазақ ССР халық ағарту министрлігінің, Солтүстік Қазақстан облыстық партия комитетінің, Солтүстік Қазақстан облыстық атқару комитетінің Құрмет грамоталарымен марапатталған. Тәуелсіздік жылдарындағы белсенді қоғамдық қызметі үшін «Жеңіске 60 жыл», «Қазақстан Конституциясына 10 жыл», «Жеңіске 65 жыл» медальдарына ие болған. 2010 жылы облыс әкімінің Құрмет грамотасымен, 2011 жылы «Мәдениет қайраткері» төс белгісімен және Е.А.Бөкетов медалімен, 2012 жылы «Қазақстан тәуелсіздігіне 20 жыл» медалімен және Президент Н.Ә.Назарбаевтың «Алғыс хатымен» марапатталды, М.Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан

Мемлекеттік университетінің Құрметті профессоры атағына ие болды.

Қайролла Мұқанов облыстық ардагерлер Кеңесінің, Халықаралық «Қазақ тілі қоғамы» облыстық филиалы басқармасының, Сәбит Мұқанов атындағы облыстық әмбебап кітапхана жанындағы өлкетанушылар клубының мүшесі.

Қайролла Мұқанов Қазақстан Журналистер Одағының мүшесі. 1943 жылдан бері жергілікті және республикалық басылымдарға мақалалар жазып, әсіресе Қызылжар өңірінің атақты адамдары жайлы зерттеулерін жүйелі жариялап келеді. Бірнеше кітаптың авторы.

Ғ.М. Құсайынов

Е.Н. Мәмбетов

Осы кітапты шығаруға демеуші болып көмектескен Құсайынов Ғалы Мінайдарұлына, Мәмбетов Еркебұлан Нұрмағамбетұлына ағалық алғысымды білдіремін.

Автор

МАЗМҰНЫ

Кіріспе	6
Қазақ шежіресі.....	10
Керей тайпасы.....	16
Керей шежіресі	21
Тарышыдан тарағандар.....	25
Ынтымақ ауылы.....	27
Құдайқұл әулеті.....	27
Кенжетайдан тарағандар.....	29
Құттымбеттен тарағандар.....	31
Төлекеден тарағандар	32
Жапаға жататын тұрғындар.....	33
Жалтыр ауылы	35
Құттымбеттің екінші баласы Қожан	37
Толыбайдан тарағандар	38
Жалтыр ауылындағылар	41
Жарқын ауылы.....	51
Үшкөл ауылы	65
Тауғаш ауылы	66
Октябрь (Көксау) ауылы	71
Ынтымақ ауылынан:	72
Жалтыр ауылынан:	74
Жарқын ауылынан:.....	75
Үшкөл, Бостандық ауылдарынан:	77
Тауғаш ауылынан:.....	78
Октябрь (Көксау) ауылынан:	79
Ақбалық ауылынан:	80
Тарихи құжаттарда есімдері аталған Самай Керей өкілдері:.....	81
Қайролла Мұқанов	87

Отпечатано
в ТОО «Издательство
«Северный Казахстан»
150000, г. Петропавловск,
ул. Кошукова, 5.